

Jaarboekje van het Oudheidkundig Genootschap "Niftarlake" 1999

<https://hdl.handle.net/1874/9630>

JAARBOEKJE

1999

VAN HET
OUDHEIDKUNDIG
GENOOTSCHAP

‘NIFTARLAKE’

Ereleden en bestuur

Erelid Mr J.H. van den Hoek Ostende, Amsterdam
Lid van verdienste A.J.A.M. Lisman, Nieuwersluis

Bestuur Drs E. Munnig Schmidt, voorzitter
Nieuwerhoek, 3632 AD Loenen a/d Vecht (0294) 231280,
e-mail: emunnigs@worldonline.nl

Mw Dr M.A. Dukes-Greup, vice-voorzitter, Amsterdam

Mw C.H. ter Laan-Dingemans, secretariaat
Herengracht 6, 3601 AL Maarssen, tel. en fax (0346) 571921

Mw Margot M. Welle, Maire Hofstedelaan 12 3601 BR Maarssen (0346) 580144, neemt secretariaat over in 2000

Mw Godelieve N. F. M. Hofman -van Miert, Zandpad 83,
3621 NG Breukelen, ledenadministratie, tel (0346) 261201,
fax 264961.

Drs Eric F.L. Stubbé, penningmeester, Dorpsstraat 20, 1393 NH Nigtevecht, tel. (0294) 252873, fax 253659

Mw Drs G. Recter, bibliothecaresse, Bijdorp, Oud Over 8,
3632 VD Loenen a/d Vecht (0294) 234653

Leden Anthony J. A. M. Lisman
Jürgen H. D. M. Wasser
J.N.W. Voorhoeve

Maatweg 160

0346-550872

Redactie voor 2000 Drs E. Munnig Schmidt
Nieuwerhoek, 3632 AD Loenen a/d Vecht tel. (0294) 231280
fax (0294) 232651, e-mail: emunnigs@worldonline.nl

Contributie Postbank nr. 513805
t.n.v. Penningmeester Niftarlake te Vreeland

ISBN 90-6550-611-X

Ledenlijst 1999

van het Oudheidkundig Genootschap 'NIFARLAKE'

Abcoude

Drs J. Baalbergen
R. Bianchi
Mw Dr M. Carasso-Kok
Mr G. van Donkersgoed
J. van Doorn
Prof Dr A.J. Dunning
Mw J. Elema
Mw B.S.J. Elzinga
W.J. Engel
Gemeente Abcoude
H. de Graaf
J. de Groot
Hist. Kring Baambrugge/Abcoude
J.Th. Kemme
Mw M. Kok
Mw I. Montijn
Mw A.A. van der Most-De Ridder
J.J. Pabon Jr
F.F. Rehbock
J. van Santen
Mw E.M. Scholte-Vis
Ir D.L.H. Slebos
W.M. Timmer
Mw A. den Toom-Naafs
W.C.C. Trouw
Mw G.L.J. Uiterwaal-Völker
Mw M.A.J. Vreeken-van Brink
J.E. Wustenhoff

Almelo

C.J.M. Bak

Amersfoort

Mw J.T.T. van Goudzwaard
Museum Flehite
Rijksdienst Oudheidk. Bodemonderzoek

Amstelveen

J.W.N. van Achterbergh Jr
J.E. van der Dussen
E.H. Glasius "Nieuwer Amstel"

Amsterdam

Archief Gemeente Amsterdam (M. van Riemsdijk)
*Mw D.J.K. Beynes-Heymeyer van Heemstede
Bibliotheek Universiteit

Sandbergstraat 8, 1391 EL
Meerzicht 1, 1391 AR
Dr. Koomansstraat 21, 1391 XA
Folkert Postlaan 6, 1391 AV
Broekzijdselaan 37, 1391 ZA
Angsteloord 63, 1391 ED
Dr Koomansstraat 1h, 1391 VZ
Ereprijs 27, 1391 TA
Angsteloord 5, 1391 EB
Gemeentehuis, 1391 EL
Meerweg 19a, 1391 HG
Gein Noord 26, 1391 GZ
Folkert Postlaan 1, 1391 AV
de Tourton Bruynsstraat 3, 1391 EM
Garshen 3, 1391 RP
Stationstraat 17, 1391 GL
Papenhof 9, 1391 BD
D. v. Troostwijkstraat 51, 1391 ER
Torenlaan 52, 1391 AN
Heinkuitenhof 14, 1391 TS
Sandbergstraat 14, 1391 EL
Leo Dorgelmanstraat 8, 1391 EW
Achter de Kerken 40, 1391 LP
Kievitsheuvel 37, 1391 AP
Torenlaan 32, 1391 AM
Kerkplein 14, 1391 GJ
D. v. Troostwijkstraat 46, 1391 ET
Koppelland 11, 1391 EV

Horstlaan 76, 7602 AN

J. van Oldenbarneveldtlaan 17 3818 HA
Breestraat 80, 3811 BL
Kerkstraat 1, 3811 CV

Amsterdamseweg 270, 1182 HN
Camera Obscuralaan 103, 1183 JX
Amsteldijk N76, 1183 TE

Postbus 51140, 1007 EC
Prinsengracht 849, 1017 KB
Singel 425, 1012 WP

Bibliotheek Rijksmuseum
Mw E.G.H. Blauwkuip-Haker
Mw J. Boers
Jhr Ir R.G.M.P. Bosch van Drakestein
Mw L. Deen-van Leeuwen
Mw M. Diepenhorst-Sandberg
Mw Dr M.A. Dukes-Greup
Drs P.M. Fischer
*Mr J.H. van den Hoek Ostende
K. Hoen
*Instituut P.J. Meertens
Mw Mr E.L. de Jongh
M.M.W. Kasteleyn
Drs K. de Leeuw
K.F. van Leuven
Mw A.M.J. Oostenbroek-Smilde
Ir J.G.S.M. Philips
W.A.C. Reesink
J.R. Ritman
*Mw C.J. van der Seys
Mw Drs J.C.B. Straatman
J.M. Tor
Dhr/mw Vermeiden
J. Zwaan

Arnhem

J.E. van der Sleseen

Baambrugge

H.F. Anger
M. Blokhuis
Mw Drs S. Boerdam
F. Eekels
Mw M. van Erven Dorens-Vinke
H. Kegel
Mw Drs L.B. Lugt
A.W. Steenhof

Baarn

Mw Mr C.E.B. van den Arend Schmidt-Oost Indië
Jhr A.E. Rutgers van Rozenburg

Bilthoven

Mw B. Bleeker-Eeuwens
A.J. Crucq
Mw A.P. Disch-Jacobson
Mw A.A. Mertens zur Borg
Mw L. Quispel-de Langen
S.J. Vrind

Blaricum

J.N. Bastert

Postbus 74888, 1071 DN
Prinsengracht 1043, 1017 KP
van Woustraat 44 3h, 1073 LM
Beethovenstraat 46³, 1077 JJ
Keizersgracht 207, 1016 DS
Drentestraat 24, 1083 HK
Beethovenstraat 249, 1077 JE
Hemsterhuisstraat 173, 1065 JZ
B. Wieringerstraat 22, 1013 EB
Dirk Schäferstraat 59, 1076 BB
Postbus 94264, 1090 GG
P. de Hoochstraat 38^b, 1071 EG
Olympiaplein 77, 1077 CR
Pracanalaaan 80, 1060 RC
Minervalaan 71-II, 1077 NS
Nic. Maesstraat 38 hs, 1073 RB
Michelangelostraat 20^h, 1077 CB
Koninginneweg 40, 1075 CZ
Bloemgracht 19^h, 1016 KB
Postbus 78512, 1080 KA
Minervalaan 60 II, 1077 PD
Egelantiersstraat 10 B, 1015 PL
Linnaeuskade 56^l, 1098 BK
Lijjide 45, 1034 KN

Bergstraat 97, 6811 LE

Pr. Beatrixstraat 13, 1396 KD
Rijksstraatweg 25, 1396 JD
Rijksstraatweg 22, 1396 JM
Rijksstraatweg 119, 1396 JJ
Rijksstrweg 147, 'Valk en Heyning', 1396 JK
Binnenweg 24, 1396 KM
Rijksstraatweg 91, 'Geinwijk', 1396 JG
Kleiweg 14, 1396 HW

Prinses Carolinalaan 2, 3743 JH
Koningsweg 2 - flat 70, 3743 EV

Soestdijkseweg 95, 3721 AA
Bosuillaan 147, 3722 XJ
Beethovenlaan 24, 3723 JK
Sweelincklaan 69, 3723 JC
Noord Houdringelaan 32, 3722 BR
Lassuslaan 55, 3723 LH

Torenlaan 47, 1261 GC

Jhr D.J.A. van Lawick van Pabst
Mw R. de Quant-Gunther
Mw H.E. Rote-de Raad
Mw Drs E. Verschuyl

Bloemendaal

J.W. van der Linden

Breda

J.H. Peek

Breukelen

T.C. Akkerman

Mw M. Albers

Archief Gemeente Breukelen

J. Bakker

Mw M. Balk-van Kampen

Mw Mr L.G. Baud

J. Beelen

Mw G. Bekker-Jonker

Ir G.G. van den Berg

Bibliotheek Breukelen

Mw J.M. Bierman-Polman

J.W.M. de Boer

C.A.M. Brugman

J.W. de Bruyn Kops

P.J. Burggraaf

Mw A.C. Crietee-Hoogerbeets

J.A.C. van Dam

Mr J.H.M. Deiters

Mw Mr M.W. van Dijk-Witjas

Mw Mr M.L. Dingemans

Mw Mr P. van Dobbenburgh-Rossberg

W. Dobber

H.H.J. Doude van Troostwijk

W.F.E. baron van der Feltz

B.T. Freijters

J. Funken

P.L. van Gent

D.W. Gerwig

R. van Gessel

Dr J.W. Gunning

Drs H.C.J. Hendriks

Hist.Kring Breukelen

J.C.T. van Hoeven

R.J. Hofman

Drs E.W.Th. Hollemans

Mw W.H. Hollemans-Sterken

Mw L. Hunsucker

Mw H.J. de Jong

Vliegweg 17, 1261 GK

't Hemeltje-Achterom 5, 1261 EE

Holleweg 11, 1261 BW

Heideweg 4, 1261 GR

Koepellaan 2, 2061 CV

Ginnekenweg 84, 4818 JH

Rijksstraatweg 43, 3621 BH

Zandpad 43, 'Vecht en Hoff', 3621 NE

Postbus 116, 3620 AC

Griftenstein 2, 3621 XK

Kerkstraat 7, 3621 AK

Kerkplein 16, 3621 BA

Linnaeusdreef 12, 3621 XW

Heerenstraat 58, 3621 AR

Straatweg 78, 3621 BR

J. Dircksenstraat 20, 3621 CB

Zandpad 82, 3621 NG

Willink van Collenstraat 79, 3621 CL

Keizerskroon 18, 3621 RS

Zandpad 61, 3621 NG

Kerkbrink 26, 3621 BS

Linnaeusdreef 44a, 3621 XX

Ortswarande 55, 3621 XN

Straatweg 80, 3621 BR0

G. van Nijenrodestraat 90, 3621 GM

Zandpad 81, 3621 NG

Griftenstein 52, 3621 XL

Zandpad 27, 3621 ND

Straatweg 244, 3621 BZ

Stinzenlaan Zuid 201, 3621 TC

G.W. van Couwenhovenstraat 12, 3621 CD

Oud Aa 41, 3621 LA

Zandpad 86, 3621 NG

Dannestraat 33, 3621 AE

Linnaeusdreef 23, 3621 XT

Straatweg 204, 3621 BX

Julianastraat 25, 3621 EG

G. van Nijerodestraat 42, 3621 GL

G. v. Doornikstraat 111, 3621 HX

Zandpad 83, 3621 NG

Rietland 7, 3621 GZ

Anna Pergensstraat 15, 3621 GR

Silverstein 80, 3621 PD

Heerenstraat 2, 3621 AR

Mw G.J. van Julsingha	Linnaeusdreef 21, 3621 XT
Mw C. Knulst	Vrijheidslaan 81, 3621 HL
J. de Koning	Linnaeusdreef 13, 3621 XT
Mw A.E.C. Koole-Quarles van Ufford	Zandpad 53, 'Boommijk', 3621 NE
A. Koornneef	Keizerskroon 5, 3621 RS
R.G.H.W. Korstjens	Straatweg 111, 3621 BK
M. van Kralingen	Herenstraat 4, 3621 AR
H.K. Lenstra	Broekdijk Oost 37, 3621 LM
Mw M. Martens	Straatweg 147, 3621 BL
A.C. Menke	Oud Aa 1a, 3621 LA
R.W.C. Molenkamp	Dannegracht 16, 'Vecht en Dam', 3621 AA
J. Molenkamp	Straatweg 79, 3621 BJ
T. Mur	Straatweg 76A, 3621 BR
Mw L. Paulson	Watertoren 6, 3621 XZ
Drs H.J.P. van Pelt	Brouwerij 2C, 3621 AD
Prof Dr R. Plomp	Straatweg 220, 3621 BZ
Jhr Mr W.H.D. Quarles van Ufford	Zandpad 48, 'Gunterstein', 3621 NE
P.C. Roeleveld	Heycoplaan 11, 3621 WS
Mw A.C.K. Roosjen	Eendrachtlaan 33, 3621 DD
W.G. Scheurer	Zandpad 88, 3621 NH
P.I.M. van Schoonhoven	Straatweg 192, 3621 BX
Mw W.J. Schröder-van den Beukel	Keizerskroon 10, 3621 RS
T.N. Simonis	Straatweg 224, 'Klein Vechtvliet', 3621 BZ
Ir W.F. Staargaard	Stinzenlaan 18, 3621 RD
Mw A.J. Stiling	Kloosterhof 15, 3621 BE
G.S. Streefland	Zandpad 87, 3621 NG
Universiteit Nijenrode	Straatweg 25, 3621 BG
Mw J.H.Ch. Vegter-Bal	Dannegracht 11, 3621 AA
G.H.M. Vehmeijer	Zandpad 80, 'Oudaen', 3621 NG
Ver. B.v.W. in Asfalt	Straatweg 68, 'Vreedenoord', 3621 BR
Mr J.A. Vermeulen	Brouwerij 1, 3621 AD
Mr G. Versluys	Straatweg 61, 3621 BH
*J. Verweij	Mecklenburgstraat 6, 3621 GP
Mw J.C.M. Voormolen-Van der Blom	Straatweg 47, 3621 BH
Mw H.A. Wasterval	Zandpad 9, 3621 NC
A.J.B. Willemars	Brugstraat 19, 3621 AG
*Mw J. van Zadelhoff-Hortulanus	Zandpad 37, 'Groenevecht', 3621 ND
Breukeleven	
Mw J.A.M. Aalberts-Veen	Heerenweg 27, 3625 AA
Mw G.C. Geel-Krijgsman	Heerenweg 52, 3625 AG
Drs M.M. van Kesteren	Heerenweg 47a, 3625 AB
Dr J.F.W. Nuboer	Heerenweg 59, 3625 AC
Ir F. Roelofsz	Heerenweg 109, 3625 AE
Dr P.J. Sinninghe Damsté	Heerenweg 89, 3625 AC
Bussum	
Mr E. Barendsen-Polak	Koedijklaan 10, 1406 KZ
Mw W.C. van den Bergh	Vosmaerlaan 8, 1401 CA

Mw J.M.E. Blickman-Lette van Oostvoorne
Mr F.A. Doude van Troostwijk
Mw K.J. Hartman-Pesman
Mr R.R. Hazewinkel
Mw A.E. Koch-van de Stadt
M. Langelaar
Mw P.A.C.E. Ooiman-van Aubel

De Bilt

Mw P.A.L.M. de Wit-van der Grinten

Diemen

W. Groen
R.V. Grollé

Doorn

Mw. M.A.H. Beks
Mw W.E.E. Bernt-Scheffer
Ir H.J. Doude van Troostwijk
H. v.d. Stoop

Eindhoven

Ir J.V. Bruza

Ermelo

Drs R.Th. Schoenmaker

Gouda

Hist. Vereniging 'Die Goude'

's-Graveland

Bibliotheek Natuurmonumenten
P. Honig
Stichting Curtevenne

's-Gravenhage

Centraal Bureau Genealogie
Mw L.J. Doude van Troostwijk
Genootschap Belle de Zuylen, Secr.
Rijksbureau Kunsth.& Doc.
Ir J.J. Siepman van den Berg
Drs J.D. Sparrow

F. Vintges

't Goy

S.S. Hesselink

Groenekan

J.O.J. Copijn

Haarlem

Archief Rijks Prov. N.Holland

J.T. Burggraaf

J.W. Hageman

Haarzuilens

L.J. Huisinga

Heemstede

Mw C. Lugt

Koningslaan 51a, 1406 KG
Waldecklaan 10, 1405 CR
Graaf Wichmanlaan 22a, 1405 HA
Nw 's-Gravelandseweg 67, 1406 NC
Koedijklaan 21, 1406 KX
Mecklenburg 52, 1404 BJ
Groot Hertoginnelaan 29, 1405 EB

Zorgvliet 29, 3732 EP

Agaatvlinder 14, 1113 KP
Zeezicht 50, 1111 TL

Berkenweg 2a, 3941 JB
Park Boswijk 598, 3941 AN
Parklaan 40, 3941 RE
Van Galenlaan 12, 3941 VD

Orpheuslaan 53, 5631 BR

Anna van Burenlaan 1, 3851 RV

Vlietenburg 32, 2804 WT

Noordereinde 60, 1243 JJ
Spanderswoud 5, 1243 HZ
Postbus 71, 1243 ZH

Prins Willem Alexanderhof 22, 2502 AT
Therèse Schwartzestraat 30, 2597 XJ
Van Slingelandtstraat 62, 2582 XS
Postbus 90418, 2509 LK
Wassenaarseweg 76, Flat 514, 2596 CK
Lange Vijverberg 9, 2513 AC
Hendrinaland 49, 2591 TB

Tuurdijk 16, 3997 MS

Groenekanseweg 90, 3737 AH

Kleine Houtweg 18, 2012 CH
Laan v. Osnabruck 32, 2034 TD
Nieuwe Gracht 20, 2011 NG

Ockhuizerweg 20, 3455 RN

Provincielaan 5/33, 2101 SP

Heeze

Mw Drs M.C. van Tuyl-Huygen

Hellevoetsluis

*Mr R.J. Nieuwland

Hilversum

Archief Gooi en Vechtstreek

Mw J. Janmaat

Mw E.H.A. Korthals Altes-Kamerling

D.M.C. Mol, p/a AGV/DWR

T.W. Ploeg

Dr J. Rechsteiner

F. Renou

Mw N. Ruiter

M. van der Sande Lacoste

Dr W.J. Steyling

Stichting 'Tussen Vecht en Eem'

Mw A.J. Swanenburg de Veye-v.Wieringen

A. van Vredendaal

Houten

Bibliotheek Centrale, Prv.Utrecht

Huis ter Heide

M.J. van Looyen

Kockengen

Prof Dr J.A. van Dongen

G.F.W. Herngreen

Koedijk

P.J. Prett

Kortenhoef

P.A. Bakker

Mw T. van Essen-Tiggers

F. Laboyrie

W. Spaan

Mw M.A. Sprenger

Mw M. Verkerk-Tuynman

Lage Vuursche

C.M.J. Hoek

Laren

Mw C.A.H. Bleekemolen

Mw A. Blijdenstein-van Berckel

Mw J.C.F. Mulders-Baljon

Ing H.C. Oortman Gerlings

W.J.H.M. Resink Ottenhof

H.W. Schouwenaar

Jhr Mr G.C. Six

Mw A.A. Steffens

G.N. Verhoef

Postbus 1, 5590 AA

Hoonaatstraat 14, 3222 BC

Postbus 9900, 1201 GM

Corverslaan 20, 1217 TN

Bussumer Grintweg 38, 1217 BR

Lareneweg 30, 1221 CN

O. Amersfoortseweg 44, 1213 AE

Regentesselaan 30, 1217 EG

Soestdijkerstraatweg 28-B, 1213 XC

Utrechtseweg 54, 1213 TW

Rossinilaan 12, 1217 CB

Koninginneweg 18, 1217 KZ

van Gelderlaan 74, 1215 SP

Diependaalsedrift 6, 1213 CP

Calvijnhof 86, 1216 LA

Postbus 650, 3990 DR

Korte Bergweg 14, 3712 AG

Wagendijk 12, 3628 EP

Godinweg 2, 3628 BA

Postbus 10, 1830 AA

Moleneind 55, 1241 NJ

Kortenhoefsedijk 83, 1241 CS

Oostindië 24, 1241 HR

Kortenhoefsedijk 171, 1241 LZ

Oranjeweg 34, 1241 XS

Kortenhoefsedijk 81, 1241 LS

300 Roedenlaan 4, 3749 AP

J. Hamdorfflaan 31, 1251 NL

Tafelbergweg 15, 1251 AB

Hein Keeverweg 17, 1251 BT

Pastoor Hendrikspark 9, 1251 MB

Zevenend 13, 1251 RK

Zevenenderdrift 22, 1251 RC

Wally Moesweg 1, 1251 AT

Barbiersweg 3, 1251 PA

Mendes da Costalaan 2, 1251 NP

Leersum

W.R.A. baron Tuyll van Serooskerken

Leiden

Mw A. Vroom-van der Leeden

Lochem

Mw H. van Weede-Vaandering

Loenen

Archief Gemeente Loenen

Mw J.M.R. Baas-van der Werff

P.M. Bakker

N. Bakker

H. Bakker

Bibliotheek Loenen

Mw H. Bienfait

B.J. Blijdenstein

Mw E. de Boer-Berendsen

M.C. Boevée

Mw E.E.C. Bon-Meyer

F. Bonnema

M. Bootsma

Mw E. Bootz-Nieuwenhuys

A. van Dalen Meurs

C. Dierdorp

Mw M.M.C. Dijkstra-Dreesmann

J.P. Dullaert

J.T.G. Ernst

Drs J.C. van Essen

A. Gelderman

Mw E. de Geus-Goossen

Mw E. Goemans

Mw B. Gordijn

Mw S. Griffioen

W. Grunfeld

Mw R. Vor Der Hake-Campens

Mw M.S. Harms-van Estrik

P.M. Hiensch

M.J. graaf d'Hollosy

Mw A.L. Hoogendijk-Kuiper

Mw J.G. Hulst

Mw M.A.G. van Iperen

W.B. Jagt

H.J. de Jong

M.C. de Jongh

P.J. Kastelein

Mw R.T. Knol-Smit

Drs G.J. Koelemyer

C.J. de Kruyter

De Boskant 2, 3956 BV

Antonie Duycklaan 2, 2334 CD

Lange Voren 2, 7241 HS

Postbus 99, 3632 ZS

Vreelandseweg 19, 3632 EP

Wallestein 66, 3632 WR

Oud Over 3, 'Vegtlust', 3632 VA

Wallestein 52, 3632 WP

Postbus 47, 3632 ZR

Westerklip 22, 3632 TE

Oud Over 86, 'Nedervecht', 3632 VE

Vreelandseweg 20, 3632 EP

Hofbergen 52, 3632 WC

Dorpsstraat 10, 3632 AT

Oud Over 152, 3632 VH

Hofbergen 42, 3632 WC

Oud Over 3, 'Vegtlust', 3632 VA

Dorpsstraat 8, 3632 AT

K. Ottolaan 30, 3632 BW

Vreelandseweg 24, 3632 ER

Grutterstraat 12, 3632 EJ

Moleneind 4, 3632 DA

Kerkstraat 6, 3632 EL

Oud Over 39, 3632 VA

't Rond 13, 3632 BN

Vreelandseweg t/o 5, 3632 EP

Oud Over 124, 'De Glashut', 3632 VG

Mijndensedijk 27, 3632 NT

Dorpsstraat 98, 3632 AW

Rijksstraatweg 85, 3632 AA

Hoflaan 1, 3632 BT

Westerklip 54, 3632 EG

Mijndensedijk 20, 3632 NV

Rijksstraatweg 84, 'Cronenburgh', 3632 AD

Dorpsstraat 23A, 3632 AP

Oud Over 10, 3632 VD

Middenhoek 34, 3236 TB

Vreelandseweg 25, 3632 ER

Rijksstraatweg 90, 3632 AD

Rijksstraatweg 96, 'Middelhof', 3632 AD

Graaf Janlaan 2, 3632 CB

't Rond 9, 3632 BN

Kickestein 77, 3632 WK

W.F. Kuijper
 L. Kusters
 Drs A. Ledebouer
 J. Leicher
 Mw F.M. Luxwolda
 Drs J. van der Meulen
 C.P.G. Molenkamp
 Mr A. Mostert
 Drs E. Munnig Schmidt
 C.W. van Nie
 Mw W.M.J. Nootboom-Bonarius
 Mw C. Pacenti-Batterman
 Mw Drs H.H. Pijzel-Dommisse
 A.A.J. Plateyn
 Drs W.M. van der Poel
 Jhr J.H.J. van der Poll
 M.J.B. Popma
 Mw Drs G. Recter
 Drs A.H.J. Risseeuw
 Mr P.J. Rogaar
 A.C. van der Sande Lacoste
 Mw M.W.H. Sanger-Kleine
 Mw M.A.H.M. Schoorl-Nootboom
 Mw A. Schras
 Drs K.A.L. Schuckink Kool-Oudendal
 Mr B. Schuit
 Mw Mr A.A. Schwartz
 Dr P.J. Sondaar
 Mw A.A. Sondaar-Dobbelman
 R.E. Spee
 Mw A. Sprenger-den Uijl
 Stichting Culturele Raad Loenen
 Mw A.G. Stolp
 Jhr Mr J.P.E. Teding van Berkhout
 Mw R.A. Thiadens
 Mw G. Thijs-Mantel
 C.J.M. Thijssen
 Ir A.M. Thole
 E. Timmers
 W.G. Tober
 G.C.J. Tukker
 Mw E. Vesseur-Murck Jansen
 R.J. van Vliet
 Mw G.M.J. Voorbij
 Drs S.G. de Vries
 Mr A. Vrij
 A.R. van Well
 Kon. Julianaweg 22, 3632 EE
 't Rond 1, 3632 BN
 Dorpsstraat 4, 3632 AT
 Oud Over 120, 3632 VC
 Oud Over 28, 3632 VD
 Vreelandseweg 8, 3632 EP
 Dorpsstraat 69, 'LeeuwenDijk, 3632 AS
 Rijksstraatweg 95, 3632 AA
 Rijksstraatweg 78, 'Nieuwerhoek', 3632 AD
 Driehovenlaan 38, 3632 BL
 Oud Over 3, 'Vegtlust', 3632 VA
 Dorpsstraat 16, 3632 AT
 Dorpsstraat 28, 3632 AT
 Postbus 150, 3632 ZV
 Rijksstraatweg 81a, 3632 AA
 Oud Over 146, 3632 VG
 Oud Over 48, 3632 VD
 Oud Over 8, 'BijDorp', 3632 VD
 Oud Over 168, 'Warande', 3632 VH
 Oud Over 59, 'Vecht en Lommer', 3632 VB
 Wallestein 65, 3632 WR
 Spinnerie 13, 3632 ET
 Dorpsstraat 21, 3632 AP
 Torestraat 1, 3632 EK
 Rijksstraatweg 70, 3632 ZR
 Cronenburgherlaan 1, 3632 AN
 Oud Over 93a, 3632 VC
 Oud Over 33a, 3632 VA
 Postbus 2, 3632 ZR
 Vreelandseweg 1, 3632 EP
 Ter Beekhof 7 b, 3632 BK
 De Werf 7c, 3632 AE
 Oud Over 93, 3632 VC
 Oud Over 1, 3632 VA
 Oud Over 138, 3632 VG
 Rijksstraatweg 75, 3632 AA
 't Rond 7, 3632 BN
 Grutterstraat 11, 3632 EJ
 Vreelandseweg 18, 3632 EP
 Brugstraat 10, 3632 EH
 Hoefijzer 108, 3632 WD
 Oud Over 3, 'Vegtlust', 3632 VA
 Mijndensedijk 9, 3632 NT
 Oud Over 3, 'Vegtlust', 3632 VA
 Dorpsstraat 40, 3632 AV
 't Rond 5, 3632 BN
 Hofbergen 34, 3632 WC

Mw H.L.M. Wennink
P.B. Westerhuis
Prof Dr H.C. Zanen

Loenersloot

P. de Boer
H. de Cock
Mr Z.M.F. Dingemans
Mw L.J. Loeff
J.W.F. Straesser
Mw S. Verster
Mw E.G.M. Wieling-de Rijk vd Gracht

Loosdrecht

H. Aalberts
J.P.B. Biemans
Mw P.M. Bijl-Lazoe
J.G. Boeschoten
Mw J. Bruna
Th. Burggraaf
Hist. Kring Loosdrecht
Kasteelmuseum Sypesteyn
W. ter Veld
Mw A.J. Visscher

Maarsbergen

Mw J. Guntenaar

Maarsse

Mw M.M. van den Akker-Weck
Mw W.J.R. Baardman-Dusseldorp
D. van Barneveld
Mw M. van de Beek-Bomgaars
Mr W. Beerman
J.H.W. van Bemmelen
Mw J.D. van den Berg-van Cleeff
G.J. van den Berg
Bibliotheek Maarsse
Bibliotheek Maarssebroek
Mw G.J.M. Bierling-Berg
Mw A. Bink-van der Steen
Mw M.Th. Blom-Zegers
J.P. Boelens
A. Bohnenn
Dr Ir H.A. van den Boogaard
B. Borkus
J.J. de Bos
W.M. Bos
Mw M.L.C.C. Braakman-Dolmans
Ir R.A. Brzesowsky
Drs S.W.G. de Clercq

Hoefijzer 24, 3632 WB
Dorpsstraat 53a, 3632 AR
Vreelandseweg 23, 3632 ER

Hollandstraat 6, 3634 AT
P.N. Kruiswijkstraat 14, 3634 AZ
Rijksstraatweg 206, 'Geyzicht', 3634 AN
Stichtstraat 5, 3634 AR
Hollandstraat 19, 3634 AS
Hollandstraat 19, 3634 AS
P.N. Kruiswijkstraat 1, 3634 AX

Rembrandtlaan 1, 1231 AR
Larixlaan 20, 1231 BL
Breukeleveense Meentje 10a, 1231 LM
Kreek 1, 1231 NM
Nw Loosdrechtsedijk 234, 1231 LG
Veendijk 4, 1231 PB
Acacialaan 2, 1231 BT
Nw Loosdrechtsedijk 150, 1231 LC
Nw Loosdrechtsedijk 302, 1231 LJ
Rembrandtlaan 8, 1231 AC

De Driest 2, 3953 BS

Bisonspoor 325, 3605 JS
Boomstede 686, 3608 BT
Schippergracht 15, 3603 BC
Zandpad 30, 'Midden Gansenhoeft', 3601 NA
Zandweg 33, 3601 AE
Kuyperstraat 29, 3601 VE
Nassastraat 43, 3601 BB
Zandpad 42, 'Cromwijk', 3601 NA
Harmonieplein 2, 3603 BM
Bisonspoor 1161, 3605 KV
Klokjeslaan 4, 3601 HE
Lange Gracht 13, 3601 AH
Albardastraat 8, 3601 BN
Reigerskamp 171, 3607 HJ
Diependaalsedijk 33, 'Vechtoever', 3601 GJ
Zandpad 22, 3601 AN
Diependaalsedijk 31, 3601 GJ
Duienkamp 504, 3607 BJ
J. van Galenstraat 32, 3601 HW
Langegracht 33, 3601 AJ
Reigerskamp 382, 3607 HW
Straatweg 17, 3603 CV

Mw A.C. Cosijn-Gouda
 A.R.A. Croiset van Uchelen
 Mw E.H. du Croo Kampmeindert-van den Berg
 Mw M. van Dam-Smallenbroek
 Mw E.H.Th.M. barones van Dedem-von Martels
 H.J. Dollekamp
 Mw T.H.H. van Duin-Furstner
 Mw Mr M.B. Geeris-Vehmeijer
 A.J. Gelderblom
 Gemeente-Archief Maarssen
 J.H. de Graaff
 Dr Ir A. Graveland
 S. Haisma
 D.J. Hamoen
 Mr H.F. Heerkens Thijssen
 J.H.H. Heuschen
 Hist. Kring Maarssen
 Mr Z.O.H.M. baron v. Hövell tot Westerfliet
 Mw R.E.M. barones v. Hövell tot Westerfliet
 Mw J.H.M. Kamp-Schweers
 J.J. van Kerkvoort
 Mw M. Kloosterhuis-Duinker
 C.H. Knaake
 D.P. Koets
 S. Komdeur
 J. Kraayenhagen
 Mw M. Kraneveld-Lokker
 Mw C.M.L. Kruisheer-Brunt
 Drs J.K.J. Kuiper
 Mr P.M. van der Laan
 K. ter Laan
 J.C. de Lang
 G. Loomans
 J.J.C. Louet Feisser
 Mw C.A.A. Mac Lennan-Hamminga
 F.W. Meerloo
 Dr A.P. Messer
 M. Meysen
 D. Niesing
 Mw J.M. Nijhoff
 Mw J. Onnes-van der Noordaa
 J. Plas
 J.C. Plomp
 C.J. Rijsterborgh
 E.C. Roos
 E. van Rossum
 Prof Dr A. van Rossum
 Straatweg 17b, 3603 CV
 van Houtenstraat 16, 3601 XJ
 Zandpad 14, 3601 AN
 Langegracht 30, 3601 AJ
 Zandweg 45, 3601 AE
 J. Catsstraat 17, 3601 SJ
 Peerlenburgh 29, 3601 JA
 Zandpad 29, 'Gansenhoef', 3601 NA
 Binnenweg 60, 'Hazenburg', 3603 AG
 Postbus 11, 3600 AA
 Diependaalsedijk 37, 3601 GJ
 Diependaalsedijk 84, 3601 GM
 Stationsweg 5, 3603 ED
 Wilhelminaweg 9, 3603 CR
 Heerengracht 21, 3601 AM
 Klokjeslaan 16, 3601 HE
 Postbus 90, 3600 AB
 Zandweg 44, 3601 AE
 Vechtensteinlaan 111, 3601 CP
 Diependaalsedijk 52, 3601 GL
 Zogweteringlaan 17, 3601 JJ
 Van Lingenlaan 6, 3602 PA
 Fazantenkamp 721, 3607 DS
 Straatweg 17, 3603 CV
 Straatweg 162a, 3603 CS
 Julianaweg 19, 3603 AP
 Zandweg 34, 3601 AE
 Heerengracht 19, 3601 AM
 Zandweg 1, 'Vechtstein', 3602 AC
 Veenkade 16, 3601 CH
 Heerengracht 6, 3601 AL
 Machinekade 9, 3601 AR
 Zandweg 5, 3601 AD
 Binnenweg 39, 3603 AE
 Kantonnaleweg 11, 3608 AC
 Oostwaard 47, 3602 XA
 Kerkweg 9, 3603 CL
 Zandpad 6, 3601 AN
 Royaardslaan 2, 3601 HA
 Langegracht 22, 3601 AH
 Rogier van Otterloolaan 44, 3604 BH
 Straatweg 23, 'Leeuwenvecht', 3603 CV
 Zandpad 40, 3601 NA
 Parkweg 41, 3603 AB
 Maire Hofstedelaan 12, 3601 BR
 W. Barendszlaan 1, 3603 GM
 Zandpad 24, 'Leeuwenburg', 3601 NA

Mw J.G. Roukema-van de Berg
Mw G. Ruys
Mw L. Schwartz
C. Siero
Dr W. Smit
A.F. Smorenburg
E. Spetter
Mw I.M. Staal
Mw H.A.S. Stooker-Menges
R. Taal
J.H. van Tongeren
Mw J.M. Verhoeff
J.F.M. Versteegh
Y. Visser
J. van Vliet
Mw M. Vos
R. van Vredendaal
E. Vriesinga
J. van Waay
D. van der Wal
Mw C. Waller-Gunning
J. Wasser
Mw M.M. Welle
Mw P. Westenburg-de Groot
B.G. Wiegeraad
B.B. van der Woude
Mw A.P.M. van Zelst-van Dalen
Drs H. de Zoeten
W. Zweers
Maartensdijk
Mw. K. Scholten-Kloosterman
G.H. van Walbeek
Mijdrecht
W. Bos
J.C.A. Dalmeyer
Mw M.W. van de Gronde-Visser
Naarden
J.F. Dudok van Heel
Mw E. Kamp-Sonneveldt
Mw D. Rutgers van Rozenburg-Hartung
Jhr Mr F.O. Sickinghe
Mr A.J.W. van Westrop
Nederhorst den Berg
J.F.A. Baar
Prof Dr D.P. Blok
Drs F.H.B. Cladder
Prof Dr E.N.G. van Damme

Gerbrandystraat 12, 3601 BW
Kerkweg 41, 3603 CL
Heerengracht 22, 3601 AM
Nassaustraart 71, 3601 BC
Abel Tasmanlaan 12, 3603 GB
Kuyperstraat 27, 3601 VE
Herengracht 7, 3601 AL
Machinekade 11, 3601 AR
Kennedylaan 28, 3601 VG
Rooyardaarslaan 10, 3601 HA
Duivenkamp 851, 3607 WG
Van Lingenlaan 12, 3602 PA
Langegracht 44, 3601 AJ
Kuyperstraat 17, 3601 VE
Diependaalsedijk 31a, 3601 GJ
Straatweg 152, 3603 CS
Emmaweg 43, 3603 AL
Diependaalsedijk 78, 3601 GM
Van Lingelaan 100, 3602 PB
Zandpad 31, 3601 NA
Heerengracht 8, 3601 AL
Straatweg 160, 3603 CT
Maire Hofstedelaan 12, 3601 BR
Kerkweg 23, 3603 CL
Lelystraat 20, 3601 BV
Straatweg 33, 'Vredenhoef', 3603 CW
Diependaalsedijk 80, 3601 GM
C. de Houtmanlaan 9, 3603 GE
Bloemstede 387, 3608 VD

Dorpsweg 187, 'Rustenhoven', 3738 CD
Maertensplein 85, 3738 GN

Botdrager 8, 3641 LA
Postbus 1032, 3640 BA
Midrethstraat 4, 3641 CD

Valkeveenselaan 56a, 1411 GT
Nagtglaslaan 20, 1412 EH
Rijksweg 46, 1412 BB
Oud Blaricumweg 7, 1411 JR
Thierensweg 19, 1411 EW

Kerkstraat 6, 1394 CX
Ankeveensepad 7, 1394 GW
Hinderdam 18, 1394 JB
Hinderdam 15, 1394 JB

J.L. Jonker
Prof Dr J. Joosse
B. Noordanus
Dr Ir H. Spekreijse
A.A.A. Vendrig
R.J. Verkaik
Nieuwegein
C.J.J. Westerman, p/a St Ant Zkhuis

Nieuwer ter Aa
Mw K. ten Brink
Mw Mr M. Lispet

Nieuwersluis

J.C. Braun
R.E.J. Bus
Drs W.F.J. Kels
P.T. Lakeman
A.J.A.M. Lisman
C.M. Oostveen
Mw I. Rot
Mr Drs H.W.G. van Schaik
L. Simons-Smit
J.H. Stefels
Mw I. Teijema
P.R.E.J.A. Woltering

Nigtevecht

J.W. Brouwer
P.H.M. Dankelman
Mr Th. van Hilst
C. Kootstra
C. Lipsius
J.W. Nieuwenhuijs
P.N. Pikaar
Mw M.E.C. Rehbock-Beyers
Drs E.F.L. Stubbé

Oosterwijk

H.C.M. Hoppenbrouwers

Ophemert

L.D.J. Walraven

Oud Zuilen

H.O. Barneveld
Ir A.M. Bunjes
G. van Heusden
Mr J.G. van Rossum du Chattel
Mw M.C.S. Vehmeijer

Ouderkerk

E.J. Jonker

Slotlaan 4, 'Nederhorst', 1394 BK
Hinderdam 15, 1394 JB
Hinderdam 6, 1394 JB
Voorstraat 11, 1394 CS
Dammerweg 111, 1394 GT
P. de Hooghlaan 24, 1394 GK

Postbus 2500, 3430 EM

Laantje 2, 3626 AN
Wilhelminastraat 3, 3626 AL

Rijksstraatweg 14, 'OverHolland', 3631 AC
Zandpad 29, 'Weeresteijn', 3631 NL
Mijndensedijk 86, 3631 NR
Zandpad 18, 3631 NK
Rijksstraatweg 53, 'VreedenHoff', 3631 AB
Rijksstraatweg 35, 3631 AA
Mijndensedijk 64, 3631 NP
Mijndensedijk 60, 3631 NP
Mijndensedijk 62, 3631 NP
Rijksstraatweg 24, 'Rupelmonde', 3631 AC
Mijndensedijk 29, 3631 NN
Stationsweg 3, 3631 AJ

Vreelandseweg 42, 1393 PG
Klompweg 26, 1393 PJ
Petersburg 30, 1393 PT
Dorpsstraat 142, 1393 NL
Dorpsstraat 18, 1393 NH
Klompweg 41, 1393 PJ
Dorpsstraat 130, 1393 NK
Dorpsstraat 154, 1393 NL
Dorpsstraat 20, 1393 NH

Klompven 10, 5062 AH

Dreef 1, 4061 BL

Vechtzijde 1, 3611 AM
Groeneweg 1, 3611 AT
Laan van Zuylenveld 54, 3611 AT
Dorpsstraat 52, 3611 AG
Dorpsstraat 1, 3611 AD

Binnenweg 2, 1191 AA

Putten

Th.J.C. Oudemans

Rijsbergen-Br

Mw E. Kalkman-Klep

Schoorl

M.F.L. Mol

Soest

Mw E.M. Verlaan-Dikker

Tienhoven

W.T. de Boer

Mw B. Jansen

Mw C.D. de Jong-Mesker

M. Remijnse

Th. Schouten

G.P. Termohlen

Uithoorn

Mw E. Schreuder-de Muinck Keizer

Ulvenhout

A. Met

Utrecht

Archief Gemeente Utrecht

Mr D.A.N. Bartels MRE

Drs J. Berghoef

Bibliotheek Provincie Utrecht

Bibliotheek Rijks Universiteit

Bibliotheek Gemeente Utrecht

Mw A.M. Biegelaaar-Boogaerdt

Mw E. Birnie-de Vries

J. Erens

Federatie Stichts Cultureel Erfgoed

Mw J.H. de Graaf

Mw Dr C.A. Hawkins

Mw C.E. Hefting-Beerendonk

Hist. Ver. Utrecht (Drs J. Baars)

Hist. Ver. Oud-Utrecht (P. Kroes)

W.C.M. de Meyer

L.R.C. van der Molen

Museum, Centraal (att. Dhr Koot)

Mw Drs M.C. van Oudheusden

Prof Ir W.J. Petri

J.P. Prevo

Mw A.M. Rosenberg-Zegers

Mw E.CH. van Sandick-Doude van Troostwijk

Jhr Ir D.L. Six

Mw A.J. van de Slikke

Stichting Stichtse Geschiedenis

Stichting De Utrechtse Molen

Peppelerweg 54, 3881 NA

Overasebaan 22, Vinkenbosch, 4891 RC

Postbus 60, 1870 AB

Van Burenlaan 7a, 3761 BZ

Laan van Niftarlake 22, 3612 BS

Nieuweweg 19, 3612 NB

Laan van Niftarlake 30, 3612 BT

Heuvelaan 10, 3612 BA

Looydijk 81, 3612 BE

Dwarsdijk 20, 3612 AP

Tesselschadelaan 17, 1422 HZ

Postbus 67, 4850 AB

A. Numankade 199, 3572 KW

Museumlaan 2, 3581 HK

Hengeveldstraat 116, 3572 KJ

Postbus 80300, 3508 TM

Witte Vrouwenstraat 7-11, 3512 CS

Postbus 80, 3500 AB

Koningslaan 98, 3583 GR

Lange Jansstraat 21, 3512 BA

Postbus 24048, 3502 MA

Postbus 10058, 3505 AB

Bemuurde Weerd o.z. 76 bis, 3514 AN

Zwaardemakerlaan 33, 3571 ZA

Emmalaan 3, 3581 HL

G. Doustraat 12, 3583 SE

A. Numankade 199-201, 3572 KW

Weth. D.M. Plompstraat 41, 3555 BS

Nieuwegracht 46, 3512 LD

Agnietenstraat 1, 3512 XA

Havikstraat 12, 3514 TP

Emmalaan 4a, 3581 HR

Fien de la Marlaan 77, 3584 ZW

Sophocleslaan 7, 3584 AS

Wilhelminapark 12a, 3581 NC

A. Romerostraat 611, 3573 AT

Emmalaan 4a, 3581 HR

Postbus 10058, 3505 AB

Postbus 10058, 3505 AB

Utrechts Bureau voor Toerisme

Ir A.J. Vlaardingerbroek

*Ir L.B. Wevers

Mw Drs C.C.S. Wilmer

Mw Drs H.J.M. Winkelman

Venray

Mw B. Wijnen

Vinkeveen

Mw M.E. Buehre-Andriessen

Prof Dr L. Mur

Vleuten

Hist. Ver. Vleuten-de Meern-Haarzuilens

Vogelzang

G. Koopman

Voorburg

Ir H.G. de Cock

Vreeland

Jhr. C. Beelaerts van Blokland

Mw G. Beelaerts van Blokland-Kalff

F. van den Berg

Mw L.V. Beyer-Hubrecht

E.J. Bink

J. Boerstra

Mw E.E. Brandes-de Lestrieux Hendrichs

Broex-Vliet BV

Mw Drs F.E. Brouwer

F.H. Bruna

Mw H.W.B. van Dranen-Aleven

Mw A. Driessen-Hermsen

Mr J.E. Goldhoorn

Mw H.C. Greevelink-Swaving

A. Groenink

Mw M.H. Happee

J.H. Hattink

S. Joosten

J. Kohnstamm

Mw J. Kok-Boekschoten

Mw R. Kooperberg

Mw I. Monasch

Mr J.A.H. Olde Loohuis

E. Roosegaarde Bisschop

Mw W. Sandberg

Drs M. graaf Schimmelpenninck

Mw A.Th. Schot-Dolman

Drs C. Schuurman

Mw M. Smit Sibinga

M.H.L. Stubbé

Postbus 3232, 3502 GE

Oudegracht 187G, 3511 NE

Oudegracht 187G, 3511 NE

Jacob v. Ruisdaelstraat 104, 3583 CH

Cayennedreef 49, 3563 SC

Kiosk 70, 5802 NS

Meerkoetlaan 78, 3645 JP

Demmerik 21, 3645 EA

Dorpsstraat 1, 3451 BH

Vogelzangseweg 41a, 2114 BB

Badhuislaan 4, 2273 AA

Bergseweg 18, 3633 AK

Bergseweg 18, 3633 AK

Floris Boekhorststraat 11, 3633 CN

Ruiterstraat 7, 3633 AV

Boslaan 21, 3633 VZ

Nigtevechtseweg 10, 3633 XS

Voorstraat 7, 3633 BA

De Vliet 18, 3633 EL

De Vliet 7, 3633 EK

Nigtevechtseweg 196, 3633 XX

Otto van Schonauwenstraat 1, 3633 CP

Kleizuw 105a, 3633 AG

Singel 10, 3633 CR

Voorstraat 18, 3633 BB

Nigtevechtseweg 24, 3633 XJ

de Vliet 8, 3633 EL

Lindengracht 24, 3633 AT

Shuisje 12, 3633 AC

Voorstraat 16, 3633 BB

Voorstraat 9, 3633 BA

H. van Viandenstraat 6, 3633 CH

Klapstraat 13, 3633 BH

Boterweg 44, 3633 ER

Duinkerken 12, 3633 EN

Alambertskade 4, 3633 VX

Voorstraat 5, 3633 BA

Kerkplein 4, 3633 BG

Voorstraat 6, 3633 BA

Ruiterstraat 13, 'Vreedenhoek', 3633 AV

Vredelantstraat 20, 3633 EC

C. Verhaar	Floris van Boekhorststraat 5, 3633 CN
Mw A.M.G. Vlam-Voorhoeve	Alambertskaade 5, 3633 VX
*J.N.W. Voorhoeve	Boslaan 4, 3633 VZ
J.H. Vrij	Vredelantstraat 71, 3633 EB
D.R. Wijnschenk	Postbus 62, 3633 ZV
Mw H.J. Winkel	Voorstraat 17, 3633 BB
Drs W.E. Witte	Boslaan 9, 'Slotzicht', 3633 VZ
Waalre	
Mw A. Krijgsman-Spoor	Hoge Duinlaan 18, 5582 KG
Wassenaar	
F.P. Buis	Lange Kerckdam 63, 2242 BS
E. Klaver	Acacialaan 4, 2243 BW
C.R. von Lindern	Kievietslaan 9a, 2243 GB
J.H.P. Roeland	Postbus 599, 2240 AM
Mw M.A. Stubbé-Butôt	Kerkeboslaan 3, 2243 CM
Weesp	
J. van Baars	Dammerweg 5, 1385 HT
Bibliotheek Weesp	Postbus 5146, 1380 GC
Mw H.J. Bodisco Massink-Jongejans	Dammerweg 5a, 1383 HT
C. Draijer	Fijnvandraatlaan 5, 1381 ES
Mw H.M. Gerschtanowitz-Pauw	Horn 23, 1381 GZ
H. Kok	Urechtseweg 25, 1381 GR
J.J.M. Koks	Horn 3, 1381 GX
Museum Gemeente Weesp	Nieuwstraat 41, 1382 VV
A.J. Nipius	Jan Campertplein 53, 1382 SV
F.G. van Reijen	Zeeburgstraat 37, 1382 BM
Mr. J.A. Schepel	Dammerweg 5b, 1383 HT
A. Stork	Utrechtseweg 59, 1381 GT
Ir L. Vuyk	Nieuwstad 100, 1381 CE
Drs A.J. Zondergeld-Hamer	Heerensingel 162, 1382 VV
Wilnis	
H.W. van Soest	Dorpstraat 59, 3648 AG
Mw G.J. van Staveren	Dr Mees ten Oeverlaan 17, 3648 XA
Woerden	
J.C.M. van Capel	Oostdam 12, 'Rijnoord', 3441 EN
Zaltbommel	
Mw L.L. Doude van Troostwijk	Thorbeckestraat 75, 5301 NE
Zeist	
Rijksdienst voor de Monumentenzorg	Postbus 1001, 3700 BA
Mw Drs J.T. Swaab-Barneveld	Griffensteynseplein 10, 3703 BG
P.L. de Vries	Bachlaan 81, 3706 PW
Zoelen	
*Mr R. Barendsen	Kasteel Soelen, 4011 EN
Zutphen	
Mr J.A. Alleman	Halterstraat 20, 7201 MX
Zwammerdam	
A.P.J. Strookman	Brugstraat 16, 2471 AT

ZWITSERLAND

A.H.R. Hoogezand

Burgerweg 1, CH-3800 Interlaken

*=lid voor het leven

NB. Van verschillende zijden is het Genootschap verzocht een lidmaatschap voor het leven in te stellen. De volgende regel is daarvoor uitgewerkt: voor leden jonger dan zestig jaar bedraagt de eenmalige contributie f500,- en voor ouderen f400,-. Inmiddels hebben enige leden hun lidmaatschap op deze wijze voor het leven bestendigd. Voor hun naam staat *.

Jaaroverzicht 1999

Mooi al die negens in dat jaartal. Net een prijskaartje van de Bijenkorf. Het duurt weer een millennium voordat dat opnieuw voorkomt.

Hoe arbitrair onze tijdrekening ook is toch staat men er bij stil, dat er duizend jaar voorbij zijn en ook een eeuw en kijkt terug. Maar het Genootschap heeft nog 12 jaar te gaan voor het een eeuw oud is, dus houden wij ons kruut nog even droog.

Beperken wij ons tot 1999, dan begon dat genootschapsjaar op 9 Januari met de **Nieuwjaarsreceptie** in de ontvangstzaal van de familie Van Zadelhoff op Groenevecht te Breukelen. Velen, zeer velen, kwamen eens kijken wat de familie daar allemaal heeft neergezet. Men was verrast over de mooie gebouwen waarin paarden en koetsen een prachtig onderkomen vinden en over het poloveld daarachter.

De gastvrijheid was groot en het Genootschap dankbaar dat het op korte termijn de receptie daarheen kon verplaatsen.

De start van de voorjaarscursus **Klassieke Schrijvers** was op 13 Januari, als steeds op Nieuwerhoek te Loenen, onder leiding van mevrouw dr M.E. Hoffmann. Onderwerp: de satiren van Juvenalis. Het aantal deelnemers schommelt tussen de 15 en de 20.

Ofschoon het fraaie huis Van Loon te Amsterdam gewoon te bezoeken is appreciëren de leden het als er een gezamenlijk bezoek met rondleiding georganiseerd wordt. In dit geval was er de tentoonstelling van de Florentijnse beeldhouwer en leermeester van Adriaen de Vries **Giambologna** als extra interessant onderwerp voor de excursie op 25 Januari. Er ging een 40-tal leden mee.

Op 23 Februari hield Frits Scholten, toen nog conservator beeldhouwwerken in het Rijksmuseum te Amsterdam, op Slot Zuylen een inleiding over **Adriaen de Vries** over welke laat 16^e eeuwse beeldhouwer hij een prachtige tentoonstelling in het museum had gemaakt. De Vries werkte in hoofdzaak voor Keizer Rudolph II aan diens hof te Praag tot einde eerste kwart 17^e eeuw. Hij maakte vooral bronzen beelden in op het laatst Rodin-achtige stijl.

Een maand later, op 22 Maart, trof een 50-tal leden elkaar in het Vleeshuis te Haarlem voor een inleiding op de tentoonstelling daar: **Aardse Paradijzen II** door dr Eric de Jong.

Zonder de inleiding had men het niet graag willen stellen bij het bezoek aan de tentoonstelling. Want die verduidelijkte veel.

Over het **Restauratieplan voor de Vecht** wilden zo veel leden meer weten dat wij uitweken die 6^e April naar het Gemeentehuis van Maarssen waar burgemeester Schouwenaar ons gastvrijheid verleende.

Een 120-tal leden hoorden de inleiding van Dijkgraaf ir J. van der Vliet, de uitleg van Dick Mol, de direct verantwoordelijke man voor het project, en daarna de heer H. Bolding, die de handhaving van de nieuwe regels verduidelijkte. Hij verviel een beetje in herhaling.

Uit het vragenuurtje kwam naar voren dat de Vechtoeverbewoners in wezen ongerust zijn over de manier waarop de besluitvorming plaats vindt. Indien alleen met de gemeentes wordt gesproken komen de oeverbewoners te weinig aan zet. Immers meer dan 95% van de inwoners en kiezers van de gemeentes woont niet echt aan de Vecht. DWR, de uitvoerende arm van het Waterschap Amstel-Gooi-Vecht, heeft die ongerustheid inmiddels onderkend. De verschillende belangenverenigingen zullen uitgenodigd worden om mee te denken bij het uitwerken van plannen.

Het park van kasteel Nijenrode was het doel van een buitendag op 24 April voor een vijftigtal leden, die in twee groepen deskundig werden rondgeleid. Men was enthousiast om te zien hoe fraai het park onderhouden wordt al is er droefenis over de grootschalige nieuwbouw voor de universiteit. Dat was inder tijd niet de bedoeling van de stichters van de school.

Op een veiling bij Christie's in Amsterdam viste Uw voorzitter achter het net om een van de schaarse schilderijen van **P.J. Lutgers** uit 1854 aan te kopen. Het betreft een gezicht op Vreeland vanuit het Zuiden. Hiernaast treft U de afbeelding ervan aan.

De **jaarvergadering** in de Nonnerie te Maarssen op 18 Mei werd zeer goed bezocht. Ruim 50 leden deden mee aan het jaardiner vooraf. Na afloop van de vergadering onderhield mevrouw M. Carasso-Kok het gezelschap met een dialezing over de schoonheid van het Geingebied. Daarover heeft zij met anderen een met veel historische afbeeldingen verlucht boek geschreven, dat helaas reeds uitverkocht is. Dat het Gein er nog zo mooi bij ligt, letterlijk onder de rook van Amsterdam, is een pluim op de hoed waard van de zeer actieve groep Abcoudenaren, waaronder mevrouw Carasso, die dat gebied succesvol verdedigen tegen de gebiedshonger van Amsterdam.

Na de gebruikelijke zomerslaap ontwaakte het Genootschap op 21 Augustus voor een aantal **koetstochten** langs de Vecht. De heer B. Molenkamp uit Breukelen werd die dag bereid gevonden de route via Nieuwersluis en Loenen terug naar Breukelen aan beide zijden van de vecht 4 maal te rijden. Het idee voor deze millenniumrit werd tijdens de Nieuwjaarsreceptie geboren. Ruim 40 leden maakten van deze mogelijkheid gebruik.

Gezicht vanuit het Zuiden op Hotel-Restaurant de Nederlanden te Vreeland. Olieverfschilderij op linnen van P.J. Lutgers gedateerd "1854". Afm. 27.5x35 cm .In *Gezichten aan de rivier de Vecht* van P.J. Lutgers uit 1836 staat vrijwel hetzelfde gezicht als litho. (Foto in kleur, catalogus Christie's Amsterdam, nr. 289, voorjaar 1999)

Rembrandt trekt altijd en dus is het Genootschap met 50 leden naar de tentoonstelling "**Rembrandt zelf**" getogen. Als extraatje werd een bezoek gebracht aan de collectie Rembrandt-etsen achter sociëteit De Witte waar de lunch werd geserveerd. De zelfportretten in het Mauritshuis gaven een indringend inzicht in de ontwikkeling van Rembrandt's artistieke gaven .

Een indrukwekkende ervaring die 27^e September.

In het gemeentehuis van Loenen was het Genootschap te gast op 27 October met ruim 100 belangstellenden voor de lezing over de scheepvaart op de Vecht in de 17^e en 18^e eeuw. Henk Dessens, hoofd collecties van het Scheepvaartmuseum te Amsterdam hield een gloedvol betoog over de **binnenvaart in de 19^e en 20^e eeuw**. Dat was een klein misverstand tussen hem en de voorzitter. De 17^e en 18^e eeuw houden de leden nog te goed, er wordt aan gewerkt.

Ziekte van de spreker over de **Hollandse Waterlinie** noodzaakte het inschakelen van Paul Vesters op 9 November op Slot Zuylen. Hij ging in op de planologische problemen en mogelijkheden rond de Hollandse Waterlinie, die naar verwacht wordt in 2001 op de Werelderfgoedlijst van Unesco zal komen. Voor

2000 is het onderwerp opnieuw op de rol gezet waarbij vooral de vestingen en andere kunstwerken in de Vechtstreek in het zoeklicht gezet zullen worden.

Op 4 December zou het Bijbelmuseum bezocht worden, doch de verbouwing en restauratie daar waren nog niet gereed. Er werd uitgeweken naar de tentoonstelling in het pas gerestaureerde Rembrandthuis. Men kwam daartoe bijeen in een zaaltje van Holland Experience dat een directe toegang heeft tot het annex van het **Rembrandthuis**. 30 leden kwamen onder de indruk van de interessante gegevens en voorwerpen, die alle licht wierpen op het leven en werken van de grote schilder en etser.

Daarmee werd weer een levendig Genootschapsjaar afgesloten. De familie **Ter Laan** zette dit jaar voor het laatst de schouders onder alle activiteiten. Zij verdient alle lof en heel veel dank voor het niet aflatende streven het de leden van Niftarlake naar de zin te maken. Alle bestuursleden werden op gepaste tijden door hen achter de broek gezeten om programma's en evenementen op tijd rond te hebben. Zo konden zij ook op tijd de programma's klaar krijgen en dat is hen steeds gelukt. Gelukkig een vereniging met zulke bestuursleden.

De voorzitter

Loenen Februari 2000

Mededelingen

Genootschapsdas

Deze donkerblauwe das met acht zilveren theekoepels kost f40,- toegestuurd na overmaking van dat bedrag op nr 65.74.11.698 van Stichting Plaatsen aan de Vecht te Loenen onder vermelding “das”.

“VreedenHoff”

Van deze buitenplaats legde bewoner, en bestuurslid van Niftarlake, Anthony Lisman de boeiende geschiedenis vast in een kloek boek. Hij wist, in de 25 jaar dat de familie Lisman het huis bewoont, een groot aantal afbeeldingen bijeen te brengen om de tekst te begeleiden.

In 1999 was het ook 250 jaar geleden dat het huis gebouwd werd.

Het boek is voor leden van Niftarlake te verkrijgen @ f60,- afgehaald op Nieuwerhoek te Loenen. Toezending kost f10,-; in dat geval geschiedt die nadat op banknr. 65.74.11.698 t.n.v. Stichting Plaatsen aan de Vecht te Loenen f70,- ontvangen is. Van het boek zijn 500 exemplaren gedrukt, dus niet te lang wachten.

Genealogische website

Aan de Stichtse Heraut Jg. 11, nr. 1 blz. 15 (het blad van de afd. Utrecht van de Ned. Geneal. Ver.) ontlene wij dat het Centraal Bureau voor Genealogie een internetsite heeft – <http://www.cbg.nl> – via welke genealogische gegevens te vinden zijn. Geografische sites in Nederland zijn op internet te vinden via <http://www.lokatienet.nl>. Voor wereldwijd is <http://maps.expedia.com> de plek om te zoeken. Ook de Vereniging Oud Utrecht heeft een website: <http://www.oudutrecht.nl>

Niftarlake ziet uit naar een enthousiaste computeraar die voor ons zoiets op poten wil zetten en houden.

Lutgers aan de Vecht

De tekenaar Lutgers, die in Loenen woonde vanaf 1831 tot zijn dood in 1874, heeft niet alleen de bekende litho's gemaakt, maar ook een groot aantal gewassen en gekleurde tekeningen en enige olieverf schilderijen. Veel van zijn tekeningen zijn van buitenplaatsen, maar ook meer algemene Vechtgezichten kwamen uit zijn handen. Jhr. H.W.M. van der Wijck en de heren A.J.A.M. Lisman en E. Munnig Schmidt werken aan een boek waarin de getekende en enige geschilderde Vecht gezichten een plaats zullen krijgen. Zij zouden het op hoge prijs stellen indien diegenen die zelf dergelijke tekeningen bezitten of weten waar die zijn te vinden hun daarvan in kennis zouden willen stellen. Telefoon

0294-231280, fax 0294- 232651 of e-mail emunnigs@worldonline.nl. Bij voorbaat dank voor uw moeite.

Monumentenboek Gemeente Loenen

De Stichting Plaatsen aan de Vecht, die gelieerd is met ons Genootschap, en die indertijd is opgericht om de uitgave van het boek Plaatsen aan de Vecht en de Angstel financieel te begeleiden, financiert het Monumentenboek van de gemeente Loenen voor. Dit boek is er een uit een reeks, die nu reeds 19 delen beslaat. In elk deel worden de monumenten van een gemeente in de provincie Utrecht beschreven steeds met een foto van het beschreven pand of object. Het is een initiatief van de provincie en de Stichting Publicaties Oud Utrecht (SPOU), die ook financieel bijdragen. De opgenomen panden en objecten zijn alle beschreven tijdens het Monumenten Inventarisatie Project (MIP) waarbij speciaal aandacht is gegeven aan monumenten van na 1850 en tot 1940. Alle Rijksmonumenten worden ook opgenomen.

De provinciaal fotograaf, de heer H. Bol, maakt hiervoor nieuwe foto's. De kwaliteit van zijn werk is, te oordelen naar de eerdere delen, uitstekend.

De teksten bij de foto's worden door onze leden L. Wevers en H. Vlaardingebroek aangeleverd en zijn hun bewerking van de beschrijvingen van het MIP, die in 1986/87 door de dames J. Boers en N. Kullberg zijn opgesteld. Ons bestuurslid A.J.A.M. Lisman stelt zijn enorme collectie prentbriefkaarten ter beschikking voor vergelijkend materiaal. Mevrouw drs E. Stades-Vischer verzorgt de eind redactie. Een historische inleiding completeert het straks ruim 500 bladzijden tellende boek, dat ruim 300 panden en objecten de revue zal laten passeren. De objecten zijn sluizen, bruggen, gedenksteden en hekken. De oplage wordt 1500 waarvan ca 100 ingebonden tenzij er meer vraag is. Het is de bedoeling om het boek gereed te hebben op Open Monumentendag begin September 2000.

Ten einde de uitgave voor een zo groot mogelijk aantal inwoners van Loenen bereikbaar te maken zijn sponsor bedrijven in Loenen benaderd. Hun bijdrage maakt het mogelijk bij voorinschrijving een lagere prijs dan in de winkel te hanteren. De winkelprijs komt op f52,50 voor de paperback binding, de voorinschrijfprijs bedraagt f32,50, bij vooruitbetaling. De ingebonden editie komt op f55,-. Eventuele verzendkosten komen daarbij. *Deze prijzen zijn indicatief.*

Voorinschrijving is mogelijk bij:

Stichting Plaatsen aan de Vecht

Rijksstraatweg 78

3632 AD Loenen fax: 0294-232651

Betaling op rekening nummer: 65.74.11.698 van Stichting Plaatsen aan de Vecht verzekert u van een exemplaar. Svp vermelden of men voor de gewone of de ingebonden editie inschrijft.

Concept Staat van baten en lasten 1999

Baten

Contributies	f 14.898
Excursies en lezingen	5.006
Rente	1.402
Diversen	18
Verkoop jaarboekjes	100
	<hr/>
Totaal	f 31.422

Lasten

Excursies, lezingen & jaarvergadering	f 13.950
Secretariaat & ledenadministratie	2.614
Jaarboek	11.433
Donaties	1.880
Bibliotheek	416
Diversen	20
Saldo pos.	1.109
	<hr/>
Totaal	f 31.422

Tegoeden

Postbank	f 328
Postbank evenementenkas	2.187
Generale Bank	<u>26.462</u>
Totaal	f 28.977

Bezit

Bibliotheek. Verzekerd bedrag	f 100.000
-------------------------------	-----------

Nigtevecht, Februari 2000

Penningmeester
E.F.L. Stubbé

Een afgewende ramp voor de Vecht en het Gein

Bij het antiquariaat Van Kralingen te Breukelen vond ondergetekende de kaart, een gedeeltelijk ingekleurde steendruk, die hoort bij een rampzalig plan voor de kanalisatie van een deel van het Gein en de Vecht. Het plan dateert uit 1880 en werd door Waterstaat gemaakt.

Het behelsde het afsnijden van de vele bochten en het verbreden van het vaarwater. Wat dat voor Vreeland, Loenen, Breukelen en Maarsse zou hebben betekend kan men gaan zien langs de Oude Rijn waar o.a. het oude Zwammerdam is opgeofferd aan een dergelijke kanalisering.

Dat het plan op het nippertje is afgeblazen is nog te zien aan de loop van het Amsterdam-Rijnkanaal te Noorden van Nigtevecht. Het loopt vanaf het oostelijk havengebied van Amsterdam recht op de reeds gebouwde sluis en brug bij Nigtevecht aan. Vanaf dat punt naar het zuiden zou de Keulsche Vaart, waarvan de Vecht een belangrijk deel uitmaakte, gekanaliseerd worden. Het Gein had men gelukkig al rechts laten liggen.

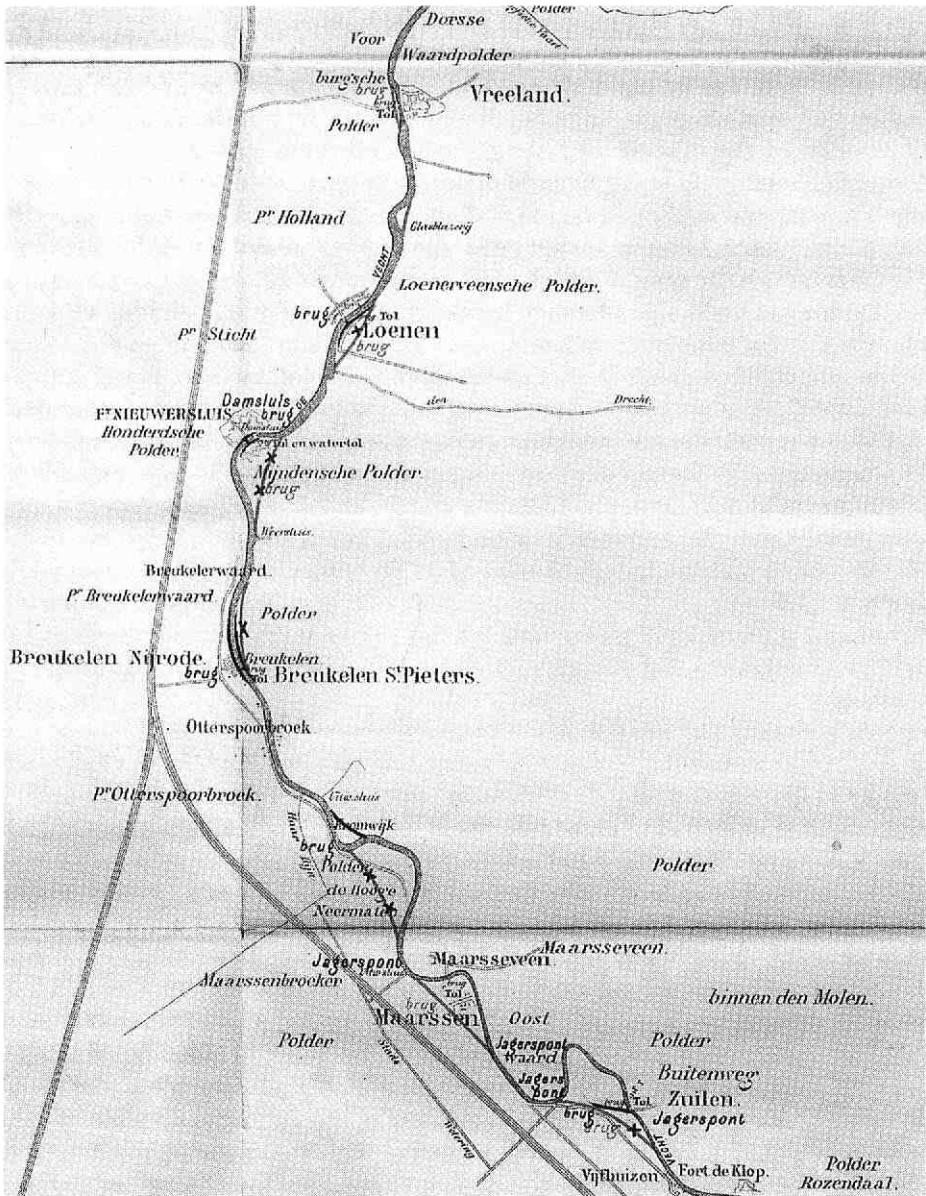
Helaas is het niet mogelijk de kleuren op de kaart te reproduceren. Twee tracees worden op dezelfde kaart aangegeven: in rood de grotere afsnijdingen en in blauw wat verbredingen en meest kleinere ingrepen.

Rond Utrecht kwam men er niet erg uit en stelde men vijf oplossingen voor in zowel rood als blauw.

Het woord "Jagerspont", dat op vele plaatsen verschijnt, duidt op de wenselijkheid voor het jaagpaard een pontverbinding te maken, ofschoon de jaagschuit toen al behoorlijk op zijn retour was. Op die plaatsen moest de jaagman/-vrouw het water over doordat de afsnijdingen niet tevens afdammingen inhielden. De kaart herinnert ook aan de vele tollens op bruggen en wegen langs de Vecht.

De voor het plan verantwoordelijke hoofdingenieurs van Waterstaat waren J.F.W. Conrad, Mazel, De Bruyn Kops, L.J. Du Celliëe Muller en J. van der Toorn. De kaart is in steendruk gebracht door gebr. J. & H. van Langenhuisen. In het jaarboekje van Niftarlake van 1975 heeft de heer Dukes het hele planproces uitvoerig behandeld, maar deze kaart is daarbij niet getoond.

De mogelijke aanslagen op Gein en Vecht van heden waarover de meningen nu hoog oplopen zijn kinderspel vergeleken bij de plannen die in 1881 reeds door de Tweede Kamer waren aangenomen.

"Verbetering bestaande KEULSCHE VAART schaal 1 à 50.000", behorend bij het rapport van 19 Maart 1880 van de Hoofd-Ingenieurs van den Waterstaat.

Het is aan Jhr Mr J.W.H. Rutgers van Rozenburg, toenmalig lid van de Tweede Kamer, te danken, dat vanaf Nigtevecht het nieuwe kanaal, toen Merwedekanaal genoemd (omdat het in de Merwede bij Gorinchem uitmondde), geheel buiten de Vecht om gegraven is. Hij diende daartoe september 1883 een initiatiefvoorstel in, dat in april 1884 met grote meerderheid is aangenomen.

Industriëlen langs de Vecht zoals de heer J.N. Bastert, steenfabrikant op Cromwijck te Maarssen, schreeuwden moord en brand maar verloren het pleit.

Was de heer Rutgers een verlichte geest, die de schoonheid van de Vechtstreek reeds toen ter harte ging? Of dacht hij aan zijn voorouders, die op verschillende buitens aan de Vecht de zomer hadden doorgebracht en vond hij het jammer die buitens teloor te zien gaan?

Beide mogelijkheden lijken niet waarschijnlijk. Nederland was overal nog zo mooi, zo stil, en zo ongerept, dat voor dit soort bespiegelingen nog geen reden was. Zijn voorstel was gewoon beter en uiteindelijk goedkoper dan het blijven knoeien met de Vecht met alle dure onteigeningen die daar nodig waren. Maar postuum zouden wij hem eigenlijk nog een Niftarlake-oorkonde moeten toekennen.

Loenen 1999

E. Munnig Schmidt

Literatuur

Jaarb. Niftarlake 1975, blz. 6-10: Een eeuw geleden: de redding van de Vecht door M.N.G. Dukes

Apotheose van het buiten Wallesteyn

Wie langs de Vreelandseweg in Loenen richting Vreeland loopt en zijn ogen van de Vecht laat dwalen treft na enige honderden meters de poort van Wallesteyn. Twee forse fraai geproportioneerde pilaren dragen elk een in steen gehouwen wapenschild. Zij worden bekroond door uitkragende stenen afdekplaten waar bovenop twee machtige stenen rozetten prijken.

Op het linker schild is het wapen van Ijsbrant Kieft Balde (1716-1770) en op het rechter dat van Nicola Geertruy Smissaert (1724-1795) geschilderd. Van 1763 tot zijn dood in 1770 was hij eigenaar van het buiten en daarna tot 1795 zijn vrouw. Hij was door aankoop uit zijn broers erfenis in 1752 Heer van Loenen en Nieuwersluis en door aankoop van Gerbrand graaf van Moens in 1754 ook Heer van Croonenburghs Loenen en na zijn verscheiden mocht zij zich door vererving Vrouwe van beide Heerlijkheden noemen. Een functie overigens waarvan zij zich nauwgezet kweet.

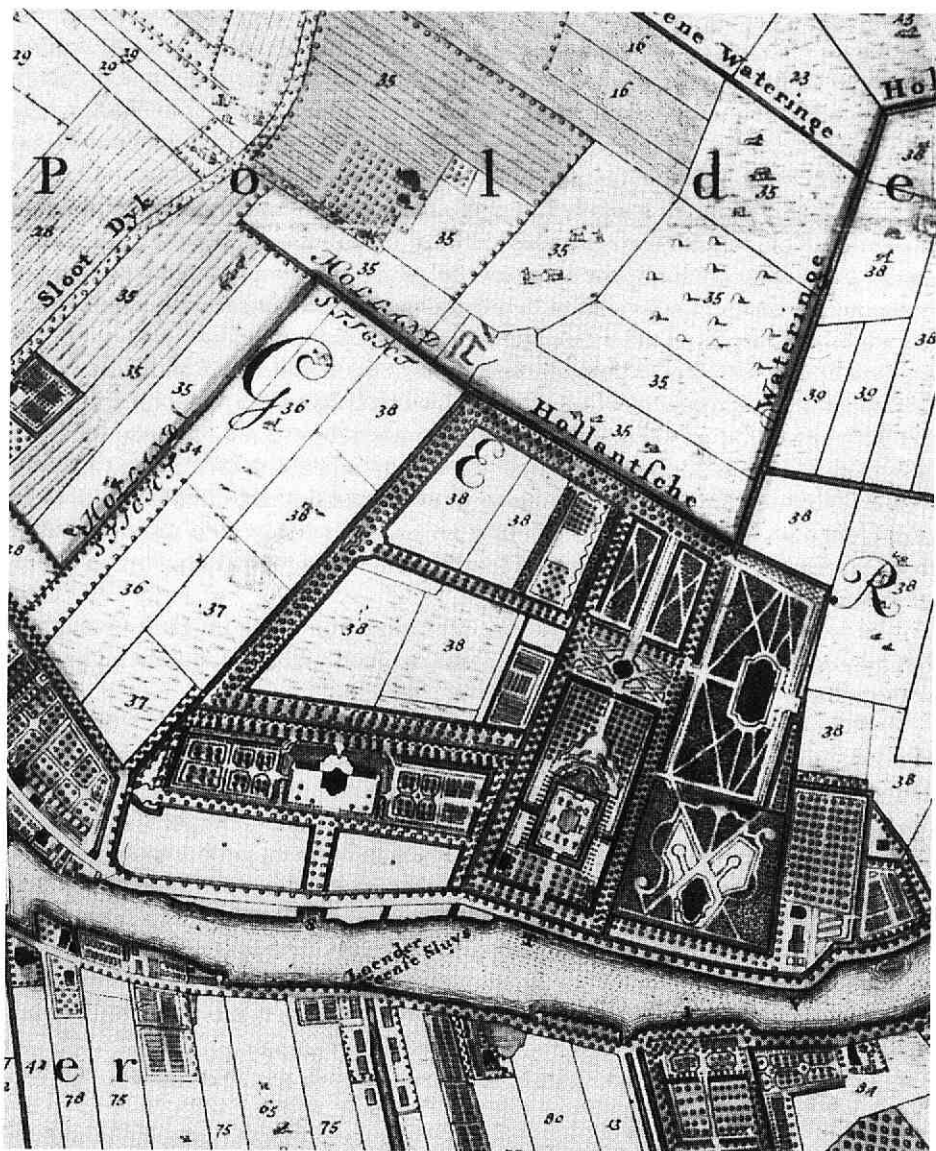
Zij waren de bouwheer en -vrouw van het buitenhuis Beek en Hoff waarin nu het gemeentehuis van Loenen is gevestigd. In Amsterdam woonden zij op Herengracht 506.

Een van hun drie dochters, Anna Adriana (1764-1826), gehuwd met mr Hendrik Huygens, (1755-1838) secretaris van Amsterdam en later lid van Gedeputeerde Staten van Noord Holland, erfde de buitenplaats in 1795 en behield die nog 16 jaar. Zij woonden op Herengracht 546. Zij was in Loenen geboren en daar ook getrouwd en zij had kennelijk een warm plekje voor dat dorp in haar hart. Toch moet het aanhouden van de plaats haar in die roerige tijd, toen de Fransen aan ons land geleidelijk alle welvaart onttrokken, steeds moeilijker gevallen zijn.

In 1811 tenslotte, twee jaar voor de bevrijding van dat juk, liet zij het landgoed met de buitenplaats veilen. Zij ontving daarvoor het toen zeer aanzienlijke bedrag van f33.100,-.

Om een idee van de koopkracht te krijgen kan men dat bedrag met 100 vermenigvuldigen.

In *Plaatsen aan de Vecht* kan men over de geschiedenis van het buiten en de eigenaren meer te weten komen.¹ In dit artikel gaat het om de aanleg en inrichting van de huizen en tuinen op de buitenplaats zoals die nog bestonden in 1811. Kort nadien moet de plaats afgebroken en het park kaalgeslagen zijn.

Afb. 1. Vergrote uitsnede van de kaart van Covens en Mortier uit 1726 van Loenen van de buitenplaats Wallesteyn. Links daarvan (s) het buiten Huis te Loenen. Het Noorden ligt rechts. (Coll. Auteur)

Onlangs vond de heer Ronald van Immerseel, werkzaam als historicus voor de Stichting tot Behoud van Particuliere Historische Buitenplaatsen (PHB) de akte van veiling.² Daarin wordt opgesomd wat er toen op de buitenplaats aanwezig was. Voor allen die wel eens voor de poort van Wallesteyn hebben staan mijmeren over hoe het daarachter vroeger uit moet hebben gezien is die opsomming van interesse.

De wandeling over de plaats kan gevolgd worden aan de hand van afbeelding 1, een vergroot detail uit de zeer nauwkeurige kaart, die Jacob Balde, Ijsbrant's oom, in 1726 heeft laten maken van zijn toen nieuw verworven Heerlijkheid.³ Ook de drie gravures in *De Zegepraalende Vecht*⁴ van Wallesteyn geven een beeld van huis en park dat qua omvang de hele 18^e eeuw zo gebleven is. Op de Waterlinie kaart uit 1770 van Ketelaar staat immers de aanleg, hoewel summier, nog hetzelfde aangegeven. Dat er vooral in de eerste jaren veel bijgebouwd is zou men op kunnen maken uit het gedicht van Claas Bruin uit dat bekende plaatwerk:

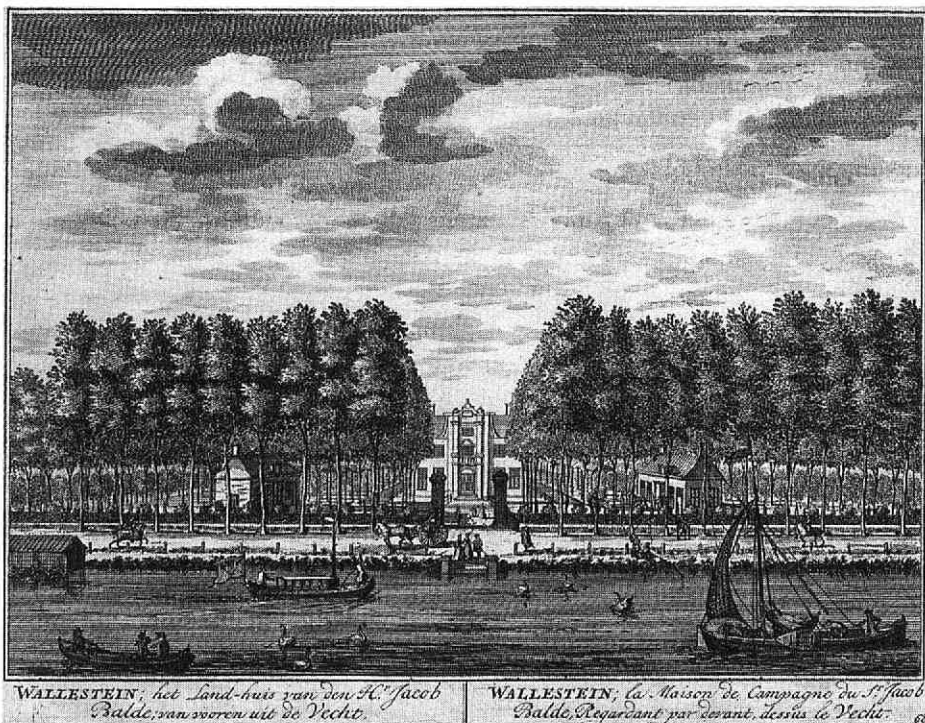
“Geen minder blydschap kunt ge geven,
O Wallenstein! O Vechtpaleis!
Door uw bekoorlijke dreeven
En vijvers, daar men reis op reis
Verdoolt, door veel veranderingen,
In meenig kunstig kabinet;
Het lust my tot uw lof te zingen,
Want waar men hier zyn voeten zet,
Of d'oogen slaat, o Reïsgenoten!
't Is al met wellust overgooten.”

Jacob Balde was naast bankier ook “Agent van sijn Koninglijke Majesteit van Deenmarken”.

De bouwhuizen

Was men de poort doorgegaan dan zag men links en rechts van een ruim, met lindes in strak verband beplant, plein de beide bouwhuizen. Die lindes hadden inmiddels al een flinke hoogte en omvang bereikt. Van een dergelijke situatie is nog een voorbeeld te zien op het Huis te Manpad in Heemstede.

Het rechter bouwhuis was het tuinmanshuis met de paardenstal waarin ruimte was voor 9 paarden. In de stal was een putwaterpomp voor het drinken van die paarden. De koetsier had de beschikking over een eigen kamer met bedstee apart van de tuinmanswoning. Die laatste bestond uit een woonkeuken met een schouw en bakoven en een bedstee. Daaronder bevonden zich twee proviëkelders. Over het hele gebouw was een zolder waar het hooi en het stroo lagen en in een afgeschoten deel ook de haver, dat als krachtvoer voor de paar-

Afb. 2. De toegang vanaf de Vecht van Wallesteyn uit *De Zegepraalende Vecht* uit 1719. Links en rechts zijn de bouwhuizen te zien en in het midden de voorgevel van het woonhuis met de hoogopgetrokken middenrisaliet met balkon en kroonlijst. Links en rechts van de huisgracht zijn berceaux te zien. (Prent 68 Coll. Auteur)

den diende. (Afb. 2) Dat hooi en stroo zal als welkome isolatie gediend hebben voor de tuinman en zijn familie als hij 's winters op de buitenplaats paste. Aan de andere zijde van het voorplein lag het koetshuis met evenals het stalgebouw een hoge dubbele deur in het midden. Naast de ruimte voor de koetsen vond men daar een strijk- en mangelkamer met een diepe kast en een bergkamer, boven was nog een kamertje afgeschoten met een bedstee.

Het huis

Van het plein liep men via een brug over een brede gracht naar het eiland waar het huis op gebouwd was. Dat wordt beschreven als een kapitale, hechte, sterke en logeabele herenhuizing. Niet sterk genoeg voor de slopers natuurlijk. Achter het huis verbreedde de gracht zich tot een vijver; welke situatie even-

eens sterk lijkt op die van Het Huis te Manpad. Daar stonden ook twee beelden en mogelijk vier marmeren vazen waarop de zinnebeelden van de jaargetijden waren gebeeldhouwd. Met de later in de tuin nog te beschrijven beelden werden deze met hun sokkels op f500,- gewaardeerd. In een tijd dat beelden en vazen uit de mode waren geraakt brachten die niet veel meer op.

De vijf traveeën brede voorgevel werd aan weerszijden van de dubbele voordeur door Ionische pilasters geleed met daarboven doorgaande wellicht korinthische pilasters die tot een kroonlijst ter hoogte van de nok van het dak doorliepen. Op de kroonlijst, die alleen de middenrisaliet afdekte, stonden links en rechts grote kussenvormige sierrozetten en in het midden stond een sierelement. Zie afb. 2. Boven de voordeur was een balcon met een door balusters gevormd hek, dat door openslaande glasdeuren te betreden moet zijn geweest. De akte spreekt van beelden, doch die zijn, behalve een siervaas op de geveltop, niet te zien.

Het huis van binnen

Door de voordeur kwam men over een brede hardstenen stoep in een met marmeren platen belegde gang, die zich tot aan de koepelkamer in het midden achterin het huis voortzette. Evenals de gang bij Gunterstein, Over Holland en Queekhoven, om ons tot de Vechtstreek te beperken, was deze getoogd – verwulfd zegt de akte – en dus gestuct.

De rechter voorkamer had waarschijnlijk een stucplafond en was “proper behangen” wat mogelijk duidt op een zijden of sitsen bespanning. De kamer kon verwarmd worden waartoe een “engelse schoorsteen” met een “blauw bordiel-li” marmeren mantel (ook Bordiglio en Bardillio genoemd, een echte marmersoort uit Carrara in Italië met een blauwgrijze kleur) was aangebracht. Een Engelse schoorsteen heeft een trapeziumvormige plattegrond met aan de drie achterzijden ijzeren platen evenals op de vloer.⁵

Aan de zijkant, dat zal wel de linkerkant zijn waar geen ramen zaten, waren drie kasten en een portaal, waarin een provisiekast was gemaakt en van waar een trap naar de keuken afdaalde. Er is elders nog een trap naar de keuken zodat het er veel van heeft dat deze kamer als eetkamer in gebruik was.

De linkervoorkamer had eveneens een stucplafond met aan de binnenmuur een alcoof en een sekreet (plee). Mogelijk had in de alcoof een hemelbed bestaan zodat deze kamer als slaapkamer gebruikt kan zijn. Van een schoorsteen wordt hier niet gerept.

In de gang was verder naar achteren links een ingebouwde klerenkast te vinden met daarachter de toegang tot de linkerachterkamer. Daarin wordt wel weer een engelse schoorsteen aangetroffen met boven de marmeren mantel een ingebouwde spiegel. Ook in die kamer was een sekreet. De kamer rechtsachter

beschikte eveneens over een stookplaats met andermaal een engelse schoorsteen en een stucplafond. Deze kamer was zeker een slaapkamer want er waren twee bedsteden en een dubbele kast in aangebracht.

Zoals gezegd voerde de gang naar een koepelkamer in het midden van het achterhuis. Twee kasten aan weerszijden van de deur vormden twee kanten van de achthoekige ruimte. Een daarvan was voorzien van een marmeren fonteinbak. Gebruikelijk was dat er een watertoevoer vanaf een regenwaterbak op zolder was naar een kraantje boven de marmeren bak. Vanuit de koepelkamer kon men door een deur middenachter afdalen in de tuin.

Gezien het feit dat er links in de gang een kast was zal de trap naar boven en die naar de keuken rechts gezeten hebben. De trap naar boven wordt aangeprezen als zeer gemakkelijk. Halverwege was een bordes van waaruit men in een provisiekamer kon komen.

Op de bovengang wordt van een afgeschoten kapkamer gesproken, die niet goed te duiden valt. Vanuit de gang kwam men in een logeerkamer met een in de muur gemetselde schoorsteen of "oeuil de boeuf", wat doet vermoeden dat een hoekschoorsteen wordt bedoeld met een ovaal ornament, zoals door Daniël Marot afgebeeld in zijn "Livre de Nouvelles Cheminée".⁶ In die kamer was een kast waarnaast een toegang was naar een kabinet – kleine kamer – waarin ook weer een diepe kast te vinden was.

Aan de andere kant van de gang lag eveneens een logeerkamer met een behangsel en dan waren er verder nog twee kennelijk wat kale kamers, waarover weinig te vertellen was.

Wel had een daarvan een "uitgetimmert" sekreet, dat in de kamer zal zijn gemaakt. Boven de koepelkamer lag een gelijkvormig vertrek met behangsel en ingebouwde kast. Voor het personeel was er ook nog een "domestieken" kamer met twee bedsteden en een kast. Het is wel opmerkelijk dat die op de zelfde verdieping sliepen als de gasten.

De zolderkap was over het hele huis beschoten met hout. Men had daar een paar kamertjes afgeschoten met houten wanden, waarvan er een twee bedsteden telde en de andere als knechtskamer te boek stond, ook met een bedstede.

De keuken bereikte men vanuit de benedengang via een trap naar het onderhuis. In de keuken was uiteraard een grote schouw met daaronder een gemetseld fornuis. Een "tinnekast" diende voor het van oorsprong tinnen eetgerei. De regenwaterpomp verkreeg zijn aanvoer vanuit de waterkelder die werd gevoed vanaf het dak met regenwater, dat als drinkwater werd gebruikt. Een tweede pomp haalde het water uit de gracht voor schoonmaakwerk. Een gootsteen,

Afb. 3. Het uitzicht over de tuin vanuit het huis Wallesteyn over de brede achtergracht langs de zicht-as naar de portico met pilaren en beelden, die het sluitstuk van de zichtlaan vormde. Ook hier zijn de berceaux te zien (Prent 69, Coll. auteur)

letterlijk een bak gehouwen uit een stuk hardsteen, en een mogelijk marmereen aanrecht completeerden de aankleding. Over de vloer wordt niet gesproken, maar die zal met plavuizen belegd zijn geweest, dat kunnen gebakken exemplaren of Øland stenen tegels geweest zijn. Brandstof werd in de turfkamer bewaard, die naast de grote gecementeerde provisiekelder lag, waarnaast de aparte bier- en wijnkelders te vinden waren.

Onder de koepelkamer lag ook een alleen van buiten toegankelijke kelder.

De tuinaanleg

De op afbeelding 1 getekende geometrische tuinarchitectuur was kennelijk niet zo lang voor 1811 veranderd in “Engels plandsoen”, maar zeker met behoud van veel oude elementen, zoals uit het volgende duidelijk zal worden.

Speciaal wordt vermeld dat diverse fijne vruchtdragende bomen niet ontbraken. Opbrengst van de tuin werd dus belangrijk geacht.

Ook exotische planten en gewassen krijgen een aparte vermelding. Die maakten immers vast onderdeel uit van een ordentelijke buitenplaats. "Gewone" bomen en struiken waren niet spannend genoeg.

Achter het huis lag een stuk bouwland, dat zowel graanakker als weiland geweest kan zijn. Een slingerlaan, behorend bij de landschappelijke aanleg, voerde naar de grote goudviskom. Daar omheen stonden hoge lindebomen, die natuurlijk uit de oude aanleg stamden, zoals op afb. 4 te zien is. Op afb. 1 ligt die recht achter het huis, midden op de zichtas.

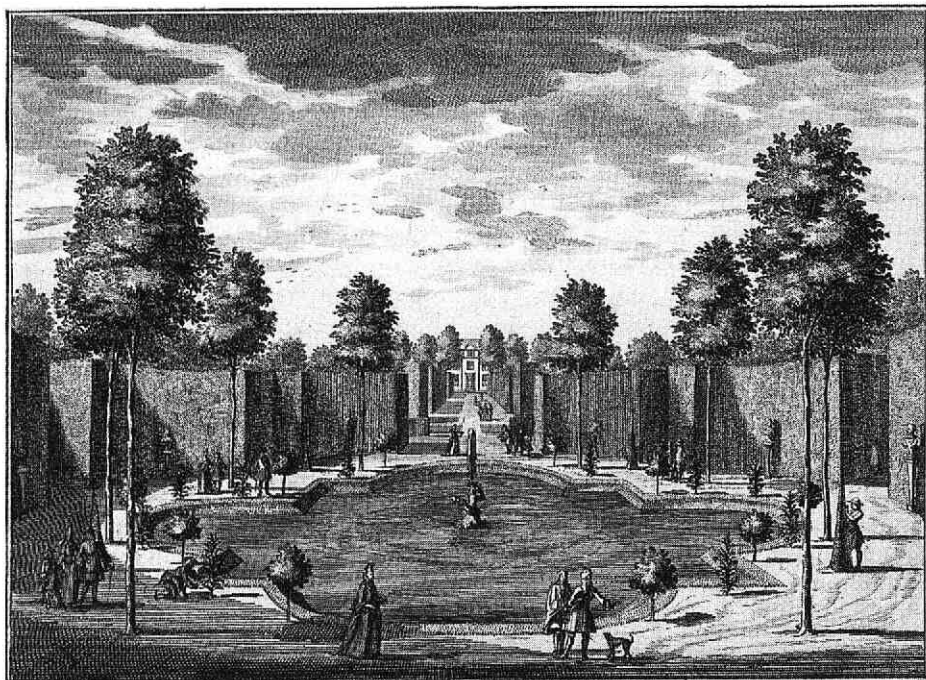
Twee andere lanen werden gevormd door "ongemeen zware" zilversparren, wellicht dat die op de klei extra hard gegroeid zijn, zij horen, zou men zeggen niet echt bij de oude aanleg. Vervolgens wordt een groot bos genoemd met slingerlanen daardoor heen. Dat moeten de twee vakken zijn achter de grote kom op afb. 1, waarin zonder al te veel moeite slingerpaden over de bestaande paden konden worden gerooid. In dat bos vielen twee extra zware zilversparren op, die daar dan toch wel vele tientallen jaren gestaan moeten hebben. Verder was in dat bos hakhout te vinden, wat natuurlijk nodig was voor de haarden. Hout was schaars en dus duur in die dagen en ook in de stad kon men het goed gebruiken, andermaal dus een opbrengst van de plaats.

Een grote achtkante stenen koepel, waarvan het dak op losstaande zuilen rustte waartussen fraaie beelden op pedestallen opgesteld waren bevatte een ruime kamer met uitzicht op de Vecht en de daarlangs lopende rijweg. Die moet dus gestaan hebben in de grote siertuin ten Noorden van het huis (afb. 1). De kamer had rondom een lambrisering, waarin een buffet en een sekreet waren opgenomen en was voorzien van een [stuc-]plafond. Voor de koepel lag de eendekom. Dat was de gecontourneerde vijver, die op afb. 1 bij de Vecht ligt, daarvan gescheiden door drie rijen bomen. Bij de koepel lag ook de menagerie en daarvandaan liep een bij de Engelse aanleg horende "vischrijke" (opbrengst!) slingerbeek. Waren er toen geen reigers vraagt men zich af.

Om dit alles heen lag een bos met lanen, ook dat is op afb. 1 al te zien.

Een volgend element uit de oude aanleg is een "portico" bestaande uit pilaren met een kroonlijst daarop waarop vazen stonden; in nissen waren kolossale "kunstige" loden beelden opgesteld op hun hardstenen sokkels. Op afb. 3 staat een dergelijk kunstwerk helemaal achterin de tuin als afsluiting van de zichtas vanuit het huis. Men moet vrezen dat die beelden bij de afbraak in de smeltkroes verdwenen zijn.

Zoals het een grote buitenplaats betaamt waren er ook twee grote moestuinen, waarvan de ene door een gemetselde stenen muur was omgeven en de andere door een houten schutting. Daarlangs stonden bijzondere leifruitbomen. In

WALLESTEIN'S Gesigt over de groote kom naar het Huis.

WALLESTEIN, Vue par dessus le grand Bassin vers la Maison. 7.

Afb. 4. Het zicht vanaf de grote goudviskom naar het huis toe. Om de kom de lindebomen, die in de veilingakte genoemd worden. (Prent 70 Coll. auteur)

een kas op gemetselde voet werden perziken tot rijpheid gebracht waarvoor 12 glasramen dienden; dat waren ramen met roeden en vrij kleine ruiten van goedkoop vaak wat groen uitgevallen glas.

Ook is sprake van een kas voor bloemen en van koude bakken voor het uitzetten van kweekgoed. Bij de moestuinen stond een grote schuur, waarvan een deel als koestal dienst deed, en twee vierroeds hooibergen en een wagen- en gereedschapsschuur.

Om van de gezonde buitenlucht nog meer te kunnen opsnuiven was een wandelpad aangelegd rond twee kampen weiland naar nòg een stenen koepel, die uitzicht bood over de landerijen naar de Slootdijk. Daarover ging het landverkeer tussen Amsterdam en Utrecht en daar viel dus wat te zien. De koepel deed tevens dienst als duiventoren, waarvan de uitvliegopeningen zich boven het koepelvertrek bevonden. Het laat zich denken dat als men uit de ramen wat wilde zien er veel schoon gemaakt moest worden.

De buitenplaats grensde aan de achterkant aan het land van Huis te Velde, de boerderij, die nog bestaat, aan de Slootdijk en die ook bezit was van mevrouw Huygens-Balde en die eveneens geveild werd. Over de scheisloot lag een draai-bruggetje zodat men over eigen terrein naar de Slootdijk kon komen.

De buitenplaats besloeg 21 morgen of 17 ha waaronder vijf morgen weiland. Daaromheen lagen nog 19 morgen hooi- en weiland, dat waarschijnlijk de boerderij Westerklip uitmaakte, die vanouds tot het Balde-bezit behoorde (gemarkt met v op afb. 1).

De eigenaar van het land van Huis te Loenen ten Zuiden van Wallesteyn was ten tijde van de veiling Rudolph Tobias van Kruissen en die ten Noorden J. Willmet.

Architect De Vries zal de bomen en al het afkomende materiaal van de afbraak hebben laten veilen, waarna de plaats terugkeerde naar het agrarische gebruik, dat hij ruim een eeuw eerder ook had.

Zo verging het een prachtige, je zou kunnen zeggen klassieke, buitenplaats zonder dat er bedreigingen van buitenaf waren anders dan de ongunst der tijden. Eigenlijk is het een wonder dat er nog zo relatief veel over zijn in de Vechtstreek. Laten wij daarop en op hun omgeving zuinig zijn.

E. Munnig Schmidt

Loenen, februari 2000

Literatuur

1. Munnig Schmidt, E. en A.J.A.M. Lisman, *Plaatsen aan de Vecht en de Angstel*, blz. 158 en 260, Alphen a/d Rijn 1997
2. Veilingakte Keizerlijk Notaris Joh. Sanderson te Loenen 3 Augustus 1811 Utr.Ar.
3. Nieuwe Kaart van Loenen uytgegeven door Johannes Covens en Cornelis Mortier te Amsterdam in 1726 voor Jacob Balde, Heer van Loenen en Nieuwersluis. C.C. van Bloemswaerdt droeg de kaart aan hem op met historische gegevens.
4. *De Zegepraalende Vecht* gegraveerd door Daniël Stoopendaal en uitgegeven door wed. N. Visscher te Amsterdam in 1719 met een gedicht door Claas Bruin, nrs 68, 69 en 70.
5. Zantkuyl, H.J., *Bouwen in Amsterdam*. Het woonhuis in de stad 1984 Deel 4, blz. 371.
6. Ottenheym, K. et al, *Daniël Marot*, Zutphen 1988 afb. nr 70.

Inveni!: de beelden van Boom en Bosch staan in Arnhem¹

Daniël Marot en Ignatius van Logteren

De indrukwekkende rij van acht beelden, opgesteld aan de Vechtzijde voor “Het huys van de Hr Boendermaker”, nu Boom en Bosch geheten, te Breukelen is de belangrijkste groep tuinsculpturen die in het plaatwerk De Zegepraalende Vecht² getoond wordt. Deze aanleg vormde een uniek schouwspel voor de langs varenden op de Vecht en de wandelaars en reizigers per koets op het Zandpad aan de overzij. Hoezeer die aanblik als bijzonder ervaren bleef worden bewees ruim een eeuw later P.J. Lutgers, die in zijn “Gezigten aan de rivier de Vecht” uit 1836 de beeldenphalanx opnieuw voor ogen bracht.³ Een andere, even grote bijzonderheid lag in het gegeven zelf van de ongewoon uitgebreide groep van acht standbeelden (afgezien van het grote beeld in het midden, dat een dubbelbeeld is).

Lutgers’ litho was echter tevens het laatste zichtbare getuigenis van hun aanwezigheid op Boom en Bosch. Wanneer zijn zij verdwenen? Blijkens de verkoopakte van 1846 waren zij er toen nog. De documenten zwijgen echter over wat er met de tuinsieraden gebeurd is bij de verkoop van de plaats het jaar daarop, in 1847, aan de vrouwe van Gunterstein, mevrouw Willink van Collen...

Wij nemen slechts waar dat zij het centrale dubbelbeeld uit het grote Zuidelijke tuingedeelte, de Roof van Proserpina door Pluto (Hades) heeft behouden en dat liet overbrengen naar het deel van het park dat “het engelse werk” heet op Gunterstein. Alleen de twee siervazen, aan weerszijden van het waterhek van Boom en Bosch, bleven ter plaatse. Van de rest, de acht beelden inclusief, was men het spoor sindsdien bijster: zij werden tot op heden, gelijk zo veel andere, als verloren beschouwd. Schrijver dezes raakte echter bij toeval op een spoor, dat uiteindelijk zou blijken het juiste spoor te zijn. Hij doet hier in grote trekken uit de doeken hoe dat speurwerk zich ontrolde.

Op een zonnige herfstdag in 1965 wandelend in de Arnhemse parken Sonsbeek en Zypendaal, trof hij op een open plek op Zypendaal een groep van vijf tuinbeelden aan. Tot zijn niet geringe verbazing bleken drie ervan alle trekken te vertonen van werk van Ignatius van Logteren. Signaturen ontbraken, maar de stijl sprak afdoende duidelijke taal. Zij stelden voor: een mansfiguur – mogelijk Hercules – die Cerberus wegsleept, Juno en tenslotte een nog moeilijk te identificeren licht dansende jonge vrouw met een vaas vol bloemen en vruchten naast zich, mogelijk een bacchante.

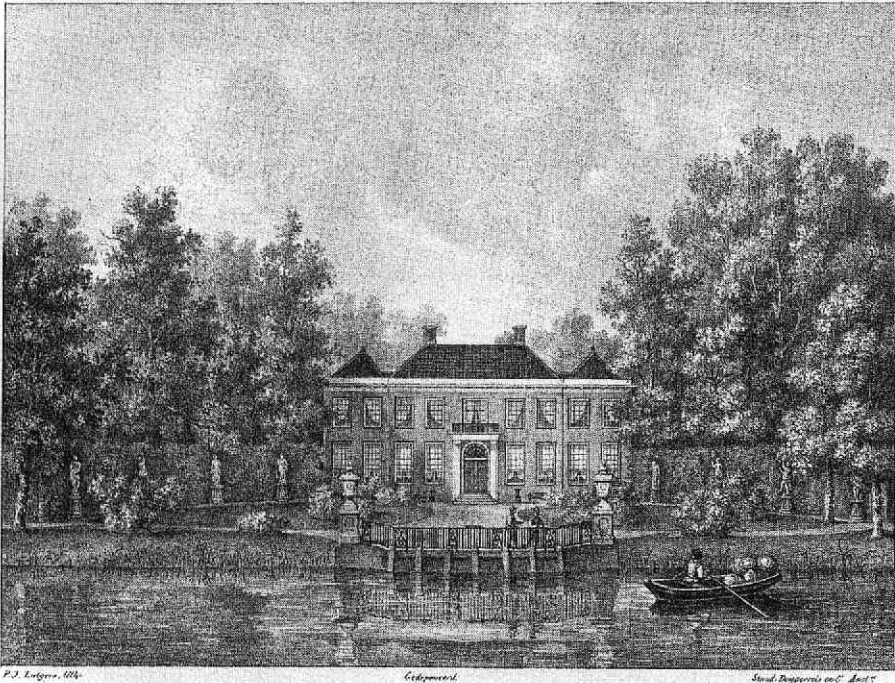
Afb. 1. "Boom en Bosch" te Breukelen, plaat 31 uit *De Zegepraalende Vecht* van 1719 met voor het huis de acht beelden in een halve cirkel. De etsgravure is gemaakt door Daniël Stoopendaal.

Dit laatste beeld was zwaar beschadigd aan beide armen en handen.

Nog meer verbaasd was hij later op de dag toen hij op de Jan's binnen en buitensingel in het plantsoen daar nog eens drie beelden zag staan van duidelijk de zelfde hand, dus die van Ignatius van Logteren.

Het betrof hier: Neptunus, Amphitrite of Venus en, naar het scheen, Pandora, een vrouwenfiguur met een sierlijk doosje in haar hand en gebroken kronen en scepters aan haar voeten. Het was duidelijk: de zes beelden vormden één samenhangende groep, te meer daar alle zes op de oorspronkelijke voetstukken van gelijke vorm stonden.

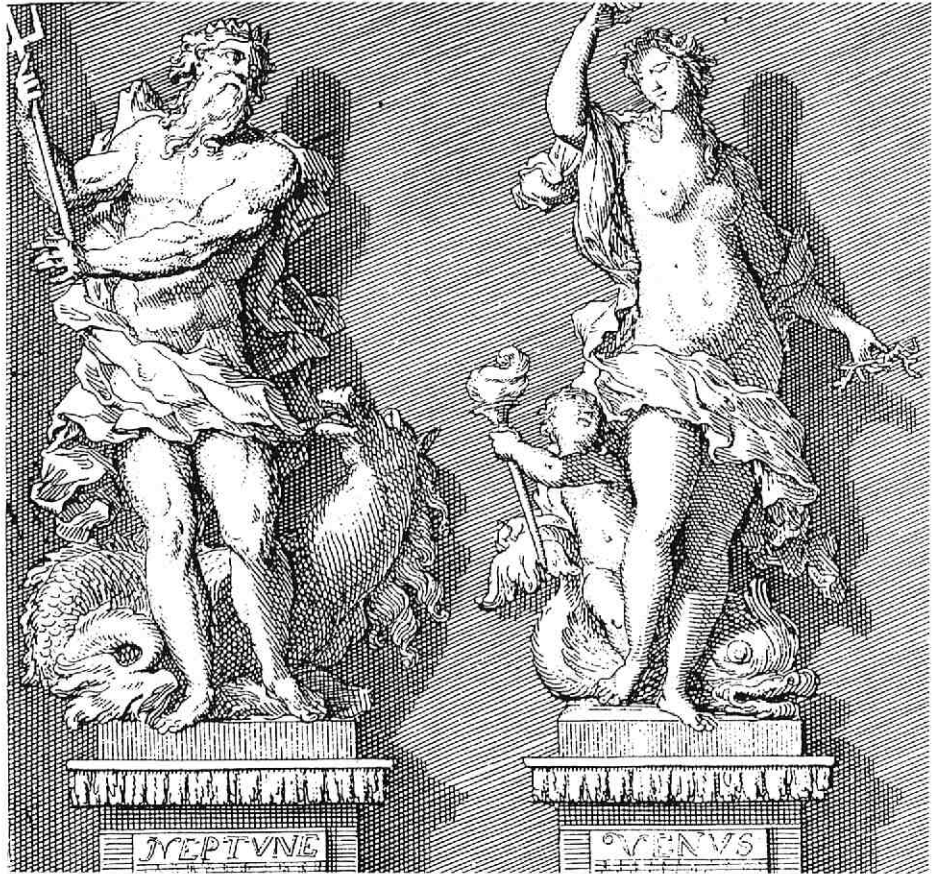
Uit voorgaande studie was schrijver gebleken dat zowel vader als zoon Van Logteren bij voorkeur tuinbeelden in paren hebben gemaakt. Derhalve begon hij aan de reconstructie van de oorspronkelijke groep. Maar alleen Nep-

Afb. 2. "Boom en Bosch" uit *Gezigten aan de rivier de Vecht* van 1836; litho door P.J. Lutgers. Van links naar rechts staan de beelden: Neptunus, Venus, Jupiter, Juno, de twee nog aanwezige vazen naast het waterhek, dan Pluto, Proserpina, een Faun (Bacchus) en een Bacchante.

tunus en Amphitrite of Venus dienden zich aan als paar, Juno miste haar Jupiter, de bacchante haar Bacchus, terwijl een partnerschap van Hercules en Pandora wel heel uitzonderlijk zou zijn. De vraag drong zich op: vormden deze zes beelden- een ongewoon, niet klassiek aantal – wel een complete groep? Zouden de ontbrekende, gezochte figuren zich mogelijk ergens anders ophouden?

Het monumentenbureau van de gemeente kon slechts meedelen, dat de beelden afkomstig waren van een buitenplaats, dat de beschadigingen waren aangericht bij de slag om Arnhem in November 1944 en dat de plaatsing op Zijpendaal een voorlopige was. Meer succes werd bij een bezoek aan het gemeentearchief geboekt. Ofschoon aangaande de beelden niets anders te vinden was dan een krantenknipsel, was het toch dit weinig officiële document, een artikel in het Zondagsblad van de *Arnhemse Courant* van 14 oktober 1923,

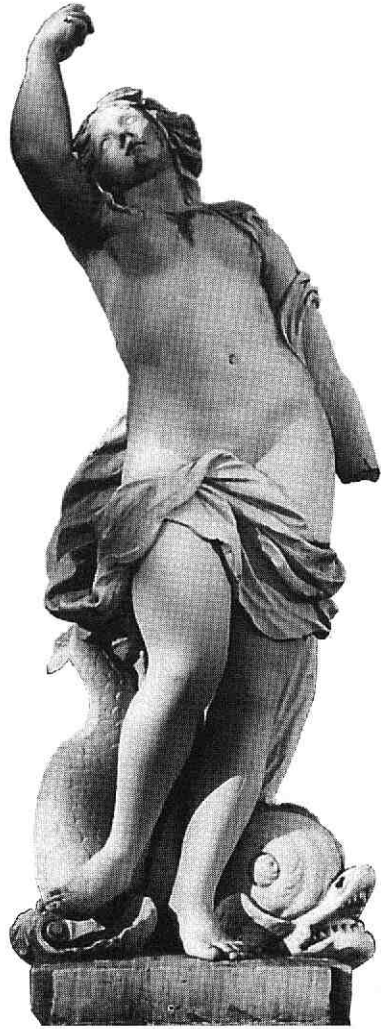
Afb. 3. Neptunus en Venus, gravures van de hand van Daniël Marot uit zijn *Livre de Statues*.

mogelijk van de hand van J.G.A. van Hogerlinden, dat bijna alle gewenste op-
helderingen bracht. Vooral betrof dat de twee hoofdpunten: de herkomst en
de samenstelling van de groep.

De herkomst: de beelden vormden het voornaamste onderdeel van een schen-
king aan de stad Arnhem, in 1859 gedaan door François Gijsbert Staatskin van
den Brakell tot den Brakell, de laatste der baronnen van dat geslacht, toen hij
zich na de opheffing van zijn buitenplaats te Elst, zegt de schrijver, zich in Arn-
hem vestigde. Hij betrof een van de fraaie toen nieuwe huizen aan de Velper-
binnensingel. Zijn voorwaarde bij de schenking was dat hij de beelden vanuit
zijn woning moest kunnen blijven zien. Dientengevolge werden die geplaatst in

Afb. 4. Neptunus, beeldhouwwerk van Ignatius van Logteren in het plantsoen van de singels te Arnhem. Foto auteur.

Afb. 5. Venus, beeldhouwwerk van Ignatius van Logteren in het plantsoen van de singels te Arnhem. Foto auteur.

de nieuw aangelegde plantsoenen tegenover zijn woning, de meeste rond het toen eveneens nieuwe Musis Sacrum.

Over de beelden zelf deelt het overigens pretentieloze artikel net genoeg mee om de vermoedens betreffende de samenstelling van de groep bewaarheid te

zien. De schenking bestond uit behalve een dubbelbeeld: de roof van Proserpina en een vaas met het familiewapen, acht beelden!

Hiermee kwamen de twee gezochte figuren aan het licht: Jupiter en "een dansende faun". Het zijn deze twee beelden, die door oorlogshandelingen blijken te zijn verwoest. De beoogde reconstructie van de samenstelling van het ensemble naderde de completering. Er waren blijkbaar vier paren, waarvan er nu drie vast staan: Jupiter en Juno, Neptunus en Amphitrite (of Venus), een faun (Bacchus?) en een bacchante. Het vierde moest dat van Pluto en Proserpina zijn. Dit vraagt een nadere verklaring. Hercules verschijnt in de iconologie nooit met een kroon op en heeft ook geen titel om die te dragen. De godheid, die ook met Cerberus te maken heeft, en wel een kroon draagt, zoals het onderhavige beeld, is Pluto. Zijn attribuut is een tweetand. De knots, die onze figuur heden draagt, moet later, waarschijnlijk na 1944, zijn aangebracht ten gevolge van een verkeerde interpretatie van de voorgestelde. Behalve Pandora wordt ook Proserpina, hoewel zeldzamer, met een klein vaatwerk of potje in de hand afgebeeld: het bevatte het schoonheidswater dat Psyche in opdracht van Venus uit de onderwereld moest ophalen. En ook hier geldt, dat de één – Pandora – niet en de ander – Proserpina – wel gerechtigd is, zoals bij dit beeld, als koningin van de onderwereld een kroon te dragen. De bloemen, die zij aan het plukken was toen Pluto haar schaakte, liggen aan haar voeten.

Wat de vormgeving van de beelden betreft, kon al vroeg worden vast gesteld, dat drie ervan direct terug gaan op ontwerpen van Daniël Marot in diens "Livre de Statues". Deze werpen ook meer licht op de identificatie. Het pendant van de Neptunus blijkt niet Amphitrite maar wel Venus weer te geven, opgerezen uit de zee. Het beeld moet in de verloren gegane hand een bundel koraaltakjes hebben gedragen. Pluto tenslotte houdt bij Marot inderdaad zijn tweetand in de hand over zijn schouder.

Aan een vergelijking met de beelden van Boom en Bosch kwam schrijver om meerdere redenen niet eerder toe onder meer vanwege de schetsmatige, zeer verkleinde weergave in de Zegepraalende Vecht en bij Lutgers.

Aan een belangrijke stap in de goede richting hielp een in 1990 verschenen werkje van J.J. Nout, *Flitsen uit de historie van Beusichem en Zoelmond*⁴, dat twee jaar geleden door Cascadelid mevrouw P. Lammertse-Tjalma ter schrijvers kennis gebracht werd. Hieruit kwamen twee onthullende gegevens naar voren. Het eerste was dat het kasteel, later de buitenplaats Vredestein, gelegen tussen Zoelmond en Ravenswaay, eeuwenlang in het bezit is geweest van de baronnen Van den Brakell tot den Brakell, tot dat Vredestein in 1856 werd opgegeven. De afhandeling van de boedel eiste nog enige jaren. Maar helemaal relevant voor

deze historie was de afbeelding van een sculptuur, waarin onze Proserpina werd herkend – door de schrijver als Minerva betiteld – , waarbij deze meedeelt, dat het een van de beelden was die op Vredestein hadden gestaan. Wanneer waren die beelden daar gekomen?

Had Van Logteren voor de Van den Brakells gewerkt? Het sluitstuk van de zoektocht presenteerde zich in hetzelfde jaar 1997, even voor de publicatie van de vierde druk van het boek *Plaatsen aan de Vecht en de Angstel*, toen een der schrijvers, de heer Munnig Schmidt, aan schrijver meedeelde dat Queekhoven, buurplaats van Gunterstein en Boom en Bosch, van 1847 tot '49 eigendom was en bewoond werd door mevrouw Bartholoméé Hermina Brand tot Cabauw, sedert 1839 gehuwd met ... François Gijsbert Staatskin baron van den Brakell tot den Brakell.⁵

Juist in 1847 werden de tuinsieraden van Boom en Bosch geveild. Toen ineens drong zich de vergelijking met de Van Brakell-beelden te Arnhem sterk op. De weergave van de beelden bij Lutgers bleek wezenlijk meer karakteriserend dan die in de Zegepraalende Vecht en dat bood daadwerkelijk meer mogelijkheid tot herkenning. Van links naar rechts staan daar Neptunus en Venus (met de opgeheven arm), Jupiter en Juno aan de Zuidzijde. Pluto en Proserpina (met het omhoog geheven potje), de dansende faun en de bacchante aan de Noordkant. De baron en zijn echtgenote moeten dus de beelden in 1847 hebben aangekocht en hen eerst in de tuin van Queekhoven hebben opgesteld en waarschijnlijk in 1849 naar Vredestein hebben laten overbrengen.

Waarom heeft niet de baron maar de vrouwe van Gunterstein de groep van de Roof van Proserpina overgenomen? Niet alleen omdat de beide personages in kwestie zich al onder de acht beelden bevonden, maar ook omdat Van Brakell, zoals wij zagen, zelf al een exemplaar van dit onderwerp bezat. Dit staat heden op het Croydonplein te Arnhem en is geen werk van Van Logteren.

Met al deze nieuwe gegevens kan men terugkerend naar Boom en Bosch, enige belangwekkende conclusies trekken en preciseringen aanbrengen.

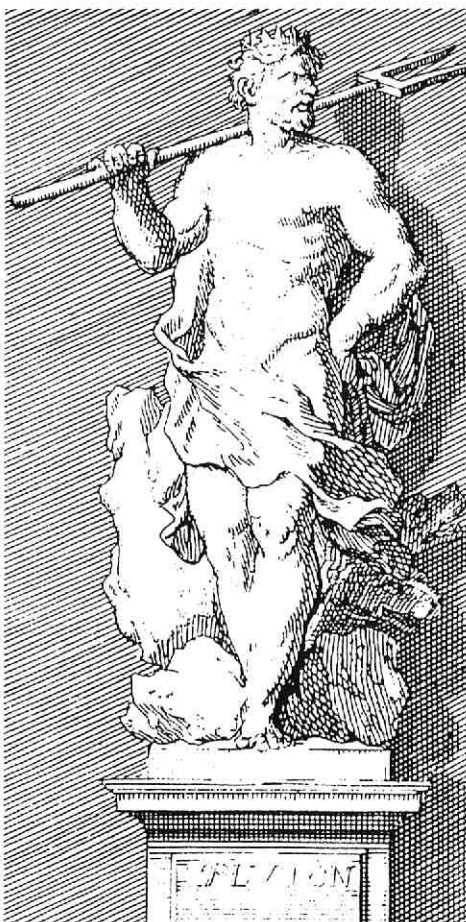
Nadat Theodoor Boendermaker in 1711 de plaats gekocht had, heeft hij over zijn plan om de tuin te verfraaien met beeldhouwwerken en andere sieraden geen gras laten groeien. Het Zuidelijke grote tuingedeelte met de grote kom was al in 1712 gerede, getuige het uit dat jaar daterende centrale beeld, dat nu op Gunterstein staat. Zonder hier dieper in te gaan op de problematiek betreffende de ontstaansgeschiedenis van de tuinsculpturen op Boom en Bosch kan vastgesteld worden dat deze twee fasen gekend heeft. De eerste met werk van het Antwerpse atelier van Jan Pieter van Bauscheit, waartoe het Guntersteinse beeld behoort, maar ook de rest van de zuidelijke grote tuin, en de tweede, daarbij aansluitend, en vóór 1714, die de Amsterdamse topkunstenaars van

die tijd: Isaac de Moucheron, Daniël Marot en Ignatius van Logteren op Boom en Bosch bijeen zag komen.

De Moucheron's optreden daar wordt in de Zegepraalende Vecht met name vermeld: hij beschilderde de binnenzijden van de twee monumentale zitbanken in de tuin achter het huis – op plaat 31 van dat boek kan men die goed zien. Ignatius van Logteren's bijdrage, de acht beelden, zijn het onderwerp van dit artikel. Enige fraaie, aan zijn stijl herinnerende mannelijke faunskoppen in reliëf, voorkomende op de zijden van de noordelijke van de twee bewaard gebleven vazen bij het waterhek suggereren, dat hij in een overgangsfase nog met het Van Bauscheit atelier samen gewerkt kan hebben.

Maar heeft ook Daniël Marot persoonlijk, met speciale ontwerpen, zijn aandeel geleverd? Dat hij heeft meegewerkt aan projecten in de Vechtstreek, wordt algemeen op goede gronden en door gezagrijke auteurs als Van Luttervelt en Staring aanvaard. Wij gaan hier niet in op de merkwaardigheid, dat de Zegepraalende Vecht niet hem maar zijn toen nog in opkomst verkerende zoon Jacob noemt. Het zou toch kunnen zijn, dat Van Logteren in zake de

beelden voor Boendermaker niet anders deed dan wat al zijn Amsterdamse kunstbroeders op decoratief gebied – houtsnijders, steenhouders, beeldhouders, edelsmeden, hekkensmeden etc. – deden, namelijk hun vormgevingen ontlenen aan in omloop zijnde ontwerp-prenten, vooral van Marot? Echter bij Van Logteren lag dat anders. Hij was met de grote Franse meester in sterk persoonlijk contact gekomen: Marot beschouwde hem als de enige uitvoerende kunstenaar, die van zijn niveau was. Hij nam hem als medewerker, protegeerde hem en beval hem aan bij voorname opdrachtgevers. Het is dus niet zo, dat drie

Afb. 6. Pluto, god van de onderwereld, gravure door Daniël Marot uit zijn *Livre de Statues*.

Afb. 7. Pluto, beeldhouwwerk van Ignatius van Logteren in het plantsoen van de singels te Arnhem. Bij een restauratie heeft de restaurateur niet begrepen dat het om Pluto ging en heeft hij het beeld de knots van Hercules in de hand gegeven. Foto auteur.

Afb. 8. Proserpina, godin van de onderwereld; beeldhouwwerk van Ignatius van Logteren in het plantsoen van de singels te Arnhem. Foto auteur.

ontwerpen in Marot's "Livre de Statues" zijn directe voorbeelden waren voor drie van de acht sculptures. Het is andersom: Marot moet op verlangen van Boendermaker acht ontwerpen aan de beeldhouwer ter hand gesteld hebben, waarvan hij er kort daarna enige met varianten opnam in zijn *Livre*. Het feit dat Van Logteren de beelden niet gesigneerd heeft, wat hij later wel zou doen, spreekt ten faveure van deze stelling. Vader en zoon Van Logteren hebben hun tuinbeelden en vazen altijd gesigneerd, maar dat was omdat ook het ontwerp, de inventie zoals dat toen heette, van hun hand was.

Nu de ontwerpen en de daarachter levende ideeën niet van hem waren maar "de l'invention de Monsieur Marot", zoals de toenmalige terminologie luidde, veroorloofde hij zich niet de beelden ondanks zijn eigen fijnzinnige interpretatie, op zijn naam te stellen. Maar deze beelden van Boom en Bosch zijn ook de laatste ongesigeneerde en het laatste teken van afhankelijkheid van Marot, die hem in het vervolg als het ware vrij liet, al bleef de samenwerking hun leven lang bestaan.

Ook het concept van acht beelden (of andere ornamenten – borstbeelden, vazen) in twee rijen van vier tegen het decor van groenhagen aan weerszijden van een centraal bouwelement stamt uit de ontwerpwereld van Marot. Men kan dat zien in zijn "Nouveaux [sic] Livre de Parterres". Van Logteren heeft deze bijzondere aanleg nog meerdere malen op eigen initiatief herhaald, zoals op Velserbeek. Maar alleen een meester als Van Logteren was daartoe in staat: iedere keer acht grote eigenhandige standbeelden, het getuigt van een uitzonderlijke potentie. Alleen Van Bauscheit leverde dergelijke veelheden aan sculptures, maar die waren dan ook lang niet alle eigenhandig, soms zelfs niet één.

De in de jaren 1712-13 te plaatsen acht beelden van Boom en Bosch zijn de vroegst bekende grote sculptures van Ignatius van Logteren en tonen hem in zijn volle meesterschap. Dat wettigt het vermoeden dat hij al eerder werken had geleverd, die verloren gegaan of nog niet teruggevonden zijn. Zij vormen de grootse ouverture van een magistraal oeuvre, een productie van tuinbeelden die de grootste is van de Noordelijke Nederlanden. Zij overtrof die van de leidende meesters, de Hagenaar Pieter 't Hooft, de Amsterdammers Bartholomeus Eggers, Pieter van den Plas en zijn eigen zoon Jan, maar ook die van de belangrijke Vlaamse meesters: vader en zoon Van Bauscheit, Albert Xavery, Johannes Claudius de Cocq, Alexander Papenhoven en bovenal Rombout Verhulst. En in kwaliteit bleek Ignatius zich, getuige ook de beelden van Boom en Bosch, gemakkelijk te kunnen meten met de besten onder hen.

De eerstvolgende belangrijke opdracht voor Van Logteren was een uitgebreid tuinbeelden ensemble voor de buitenplaats Driemond bij Weesp, waarvan alleen de prachtige fontein of cascade bewaard bleef. Die werd wel voluit door hem gesigneerd en gedateerd: "I.V.LOGTEREN Ao 1714". In 1770 is die zoals

Afb. 9. De hekpijlers van "Boom en Bosch" met daarvóór de paaltjes met het jaartal "18 47".

schrijver destijds heeft aangetoond⁶ naar haar huidige plaats, de buitenplaats Frankendael in de Watergraafsmeer te Amsterdam, overgebracht.

Op het moment van schrijven bevinden vijf van de zes overgebleven beelden zich in de plantsoenen van de Jan's-, Velper- en Eusebiussingels. De zwaar beschadigde bacchante wacht nog op restauratie in een beeldhouwers atelier. De opstelling van de vijf is een willekeurige, omdat men onkundig was van de oorspronkelijke onderlinge samenhang. Zo staat het paar Pluto – in Arnhem nog steeds voor Hercules gehouden – en Proserpina het verst van elkaar af. Maar al is de groep niet meer compleet, Arnhem bezit het grootste bijeen horende beeldenensemble van Nederland van de hand van de, met zijn zoon, grootste Nederlandse statuarie-beeldhouwer, met als hoogtepunt de Aphrodite anadyómene, Venus.

Door onze gerichtheid op de tuinen aan de Vechtzijde van Boom en Bosch zouden wij over het hoofd kunnen zien, dat zich op het terrein nog een ornamentaal stenhouwers werk bevindt, dat ongetwijfeld uit het Van Logterenatelier is voortgekomen: de zandstenen pijlers van het toegangshek aan de Markt. Deze klassiek geblokte en goed geproportioneerde pijlers zijn bekroond door een rand met acanthus bladeren. Zij zijn typerend voor de periode rond 1712 en

getuigen nog hun afhankelijkheid van de laat 17^e eeuwse Amsterdamse architectuur, met name die van Steven Vennecool. Op hun “corpora” dragen de pijlers tevens twee “littekens” van de latere historie: de zone met de naam van de buitenplaats “Boom en Bosch” zal aangebracht zijn in 1847.

Hiervan getuigen ook de twee voor het hek staande hardstenen stootpaaltjes, waarin het – voor het hier gehouden betoog cruciale – jaartal “1847” staat gebeiteld.

Verder zijn destijds in verband met de in gebruikneming van het gebouw als gemeentehuis op de pijlers de wapens van Breukelen en Nijenrode toegevoegd, dat is waarschijnlijk in 1925 gebeurd. Toen moet het hek tevens vanaf de Rijksstraatweg naar de huidige plek verplaatst zijn.

Ten besluite de opmerking, dat, behalve op Boom en Bosch en Driemond de Van Logterens op nog meer plaatsen in het door *De Zegepraalende Vecht* bestreken gebied hebben gewerkt. Zeker op Ouder- en Nieuwerhoek, Hoffwerk en Otterspoor, en op Vechtvlit, waar beelden van Ignatius nog steeds te bewonderen zijn.

Amsterdam, november 1999

P.M. Fischer*

Noten

1. “Ik heb het gevonden!” Allusie op het Eureka van A.J.A.M. Lisman n.a.v. zijn vondst betr. Vreedden Hoff, *Jb. Nijstarlake* 1995 blz. 25.
2. Plaat 31 van *De Zegepraalende Vecht* 1719.
3. Plaat [56].
4. *Beusichem*, uitgave Rabobank aldaar, 1990. Deel II.
5. *Nederlands Adelsboek* 1906, blz. 96.
6. *Ons Amsterdam*, febr. 1985, blz. 42-47.

* De heer Fischer werkt reeds enige tijd aan een monografie over vader en zoon Van Logteren, beeldhouwers te Amsterdam in de eerste helft van de 18^e eeuw. In de loop van het jaar 2000 hoopt hij deze studie af te kunnen ronden. De uitgave daarvan wordt begeleid door de uitgever en boekhandel Architectura & Natura te Amsterdam en Stichting Plaatsen aan de Vecht helpt mee aan de financiering ervan. Zij wordt daartoe in staat gesteld door een aantal particulieren.

Lijst van werken, die in de Vechstreek nog te vinden zijn of waren van de hand van vader en zoon Van Logteren:

Twée beelden, van Meleager en Atalante, op Vechtvlit te Breukelen

De nog bestaande hekpijlers van de verdwenen plaats Otterspoor te Maarssen

Het stucwerk in de gang en het plafond van een kamer op Nieuwerhoek te Loenen

Ontwerp voor de achtergevel van en lofwerk aan de verdwenen plaats Ouderhoek te Nicuwersluis

16 beelden in twee kabinetten op het verdwenen buiten Hoffwerk te Breukelen

De Zegepraalende Vecht voor buitenlanders

In 1999 zijn nog een flink aantal buitenlandse versies van de prenten uit *de Zegepraalende Vecht* opgedoken zodat het meer complete artikel nog eens geplaatst wordt in de hoop er nòg meer te vinden.

Bij verschillende antiquaren zijn de laatste jaren prenten aangetroffen, die gemaakt zijn naar voorbeeld van de etsgravures van de hand van Daniël Stoopendaal (1672-1726) uit *de Zegepraalende Vecht*, dat in 1719 verscheen.

Schrijver dezes zou het op prijs stellen indien lezers, die dit soort prenten hebben of tegenkomen, hem van het onderwerp, de uitgever en het nummer van de prent op de hoogte zouden kunnen stellen.

Tot nu zijn de volgende prenten gevonden:

- I. Uitgave Martinus Engelbrecht te Augsburg (Duitsland) (A.V.= Augusta Vindelicorum) vaak met de letters CPSCMaj. = Cum Privilege Seine Cönigliche Majestät ca 1740, maten 20 x 29,5 cm :

Nr. 2. "Vue du village de Loenen" en id. Duitse tekst in gothiserende letters.

Nr. 6. "Maison de justice de Maarsseveen" =Zwarte Varken, het toenmalige Rechthuis.

Nr. 7. "La maison de Campagne Nieuwerhoek regardant par (1) Croonenburg, vers (2) Loenen en id. in Duitse tekst.

Nr. 9. "La Maison de Campagne a Loenen" en id. in Duitse tekst in gothiserende letters. (ook als nr. 91 genummerd)

Nr. 11. "Partie de Maarsse" met kasteel Bolestein en Vechtlevens en id. in Duitse tekst in gothiserende letters.

Nr. ? "Vue du village de Vreeland" (uit het Noorden) en id. in Duitse tekst in gothiserende letters.

Martin Engelbrecht (1684-1756) werd in 1711 door zijn broer Christiaan (1690-1735) in diens prentuitgeverij in Augsburg opgenomen doch vanaf 1719 werkte hij zelfstandig. De beide broers waren leerlingen van de bekende graveur J. von Sandrart. Na het overlijden van Christiaan lijkt Martin actiever geworden te zijn. Uit deze gegevens kan de conclusie getrokken worden dat de serie Vechtgezichten van na 1735 en voor 1756 dateert. Zijn firma werd daarna voortgezet door de zoon van zijn zwager Christiaan Wilhelm.

Lit.: Thieme, U., *Allgemeines Lexikon der bildenden Künstler*, Seemann Verlag Leipzig; Nagler, K.G., *Künstler-Lexikon* 3. Auflage vom 1. Auflage 1835-1852

- II. Uitgave “à Paris chez Beauvais (ook als “Basset”) rue St Jacques à St Nicolas”

Nr. 99. “Veue (sic) du village de Maarssen en Hollande”. De afbeelding is gespiegeld weergegeven, zgn Optica prent. Op een exemplaar stond handgeschreven “5 Juni 1814”

- III. Uitgave “Printed for John Bowles nr.13 in Cornhill” en “Printed for In.o Bowles & son at the Black Horse in Cornhil”, afmetingen 15 x 24 cm; tekst in schrijffletters behalve de naam van de Plaats. Onderin rechts naast de tekst staan de nummers. Er is een serie met de cijfers tussen haakjes en een zonder haakjes.

Nr. 2. “The garden of Petersburg, a place often visited by the late emperor Peter while he resided in Holland”. Ook als (12) “The garden of Petersburg belonging to ye resident of Russia on ye side of the River Vecht” en verder de tekst als bij Nr. 2 en “C. Bruin del” en “F. Lamy sculp”.

Nr. (5) “Hoogevecht the Seat of mr Francis Sweerts on the side of the river Vecht C. Bruin del F. Lamy sculp”

Nr. 6. “Vechtvliet the Country House of Mr. Willem van den Broeck looking towards Hofwerk” In inkt staat “58” bovenaan rechts.

Nr. 7. “The garden of Otterspoor belonging to mr. Jacob van Lennep”. (7) id met “...on ye side of ye river Vecht” erbij en “C. Bruin del F. Lamy Sculp”

Nr. 9. “The village of Loenen & Croonenburg as seen from Nieuwerhoek” “C. Bruin del” “F. Lamy sculp”

Nr. 11. “The garden of Sybaalen”, (11) The garden of Sybaalen on the side of the river Vecht belonging to Mr D. van Mollem” “C. Bruin del” en “F. Lamy sculp.”

Nr. ... “Oostervecht the Country House of mr. Isaac Simkinson looking towards Loenen.” “C. Bruin del P. Lamy sculp”

Nr. ... “The Fortress of Nieuwersluis looking towards Ouderhoek. Bruin del.”

Nr. ... “Middelhoek The Seat of Mr Anthony Bierens on the side of the River Vecht” “P. Lamy sculp. C. Bruin del”

Bowles dacht dat Claas Bruin de prenten in *De Zegepralende Vecht* had gemaakt en zette dus diens naam onder zijn gravures.

- IV. De volgende uitgave meldt “London printed for & sold by Henry Overton, map & printseller at the White Horse without Newgate” onder gravure nr. 1. Onder gravure nr. 2 staat “Merchants, Sea Captains & Wholesale dealers may be supplied with great variety at ye lowest prices”. De cijfers staan rechts boven de gravure. De afmetingen zijn 16.5 x 26 cm. In het papier van nr. 5 is een watermerk te zien met de letters “LVG” waarboven een gekroond wapenschild met Franse lelie. Bij enkele gravures is voor wat betreft de figuren afgeweken van het origineel. Deze zijn anders geplaatst en hebben modernere kleding aan, die rond 1770 gedateerd lijkt te kunnen worden. (Nr. 2)

Nr. 1. “Vechtvliet the Seat of the Heer Counsellor Van den Broeck” ook Franse tekst

Nr. 2. “Wallestein from the dwelling house to the upper summer house”

- Nr. 3. "Ouderhoek the Seat of the Heer Anthony van Hock "
- Nr. 4. "The pavillion of Ouderhoek with a view towards Nieuwersluis"
- Nr. 5. "The Seat of the Heer Theodore Bocndermaker"
- Nr. 6. "A View of the villages of Loenen and Croonenburg"
- Nr. 7. "A View of Ureedenoord (sic)"
- Nr. 8. "Oudaen, the house of the Lord of Bonenge"
- Nr. 9. ontbreekt nog
- Nr. 10. "A view of Maarsseveen and the adjacent country"
- Nr. 12. "A View of Ouderhoek from the Fish Pond to the little Hill"

- III en IV. De Bowles en Overton families kunnen in één adem genoemd worden daar zij in de 18e eeuw in Londen de meest vooraanstaande prentdrukkers zijn geweest. Veelal begonnen zij in de 17e eeuw met het importeren van prenten uit Frankrijk, Holland en Italië. In de 18e eeuw werd dat ook wel gedaan doch langzamerhand werd steeds meer in eigen atelier gemaakt.

De kopiën die zij van de *Zegepraalende Vecht*-gravures maakten, waarbij naar hartelust werd geplagiariseerd, hebben bij beide firma's ongeveer dezelfde afmetingen, doch zijn grotendeels van verschillende objecten. Beide firma's gaven de prenten uit met enigszins verschillende teksten waarbij Overton mede gemikt lijkt te hebben op export daar hij ook de Franse tekst overnam in tegenstelling tot Bowles.

Thomas Bowles (the elder) (vòòr 1670-1721), de eerste Bowles, die als prent-handelaar te boek staat, had twee zoons: Thomas (the younger) (†1762) en John (†1779). Hij gaf reeds in 1691 een catalogus uit met zijn prentaanbod. Zijn zoon Thomas nam hij in de zaak op, die in St Paul's Churchyard was gevestigd en dat steeds is gebleven.

John vestigde zich in 1731 zelfstandig in Mercer's Hall in Cheapside en verhuisde in 1734 naar het huis Black Horse op Cornhill, dat zowel nr 58 als nr. 13 gehad lijkt te hebben. Diens zoon Carington Bowles (1724-1792) werd in 1753 als partner in de firma opgenomen, die toen "John Bowles & son" ging heten. Later ging hij een partnerschap aan met Robert Sayer, die zijn zaak "near Serjeants Inn, Fleet Street" had. Carington was toen verhuisd naar "next the Chapter House in St. Pauls Church Yard". Hij gaf de prenten ook met Franse en Engelse tekst uit. Diens zoon Henry Carington Bowles (1763-1830) nam de zaak over na Carington's overlijden in 1792.

De hierboven genoemde prenten, die door Bowles zijn uitgegeven, moeten door John eerst zijn gedrukt tussen 1734 en 1753 en na dat laatste jaar nog eens van dezelfde of iets gemodificeerde platen.

John Overton (1640-1713) begon zijn prentwinkel in "The White Horse" in Newgate, Londen. Zijn zoon Henry (1675/6-1751) zette de zaak voort, na zijn vaders verscheiden, met zijn broer Philip. In 1717 brachten zij een cata-

logus uit onder de naam "John & Henry Overton". In 1724 adverteert hij met "French, Dutch, English Landskips" in prentvorm.

In 1718 blijkt Philip Overton zelfstandig te werken op Fleet Street, hij overlijdt in 1745. De firma van Henry Overton werd na diens dood door zijn neef Henry Overton in 1751 voortgezet in het zelfde pand in Newgate. Mede gezien de modernere kledij op de prenten van Overton is het waarschijnlijk dat die van na 1751 zijn.

Literatuur:

Timothy Clayton, *The English Print 1688-1802*. New Haven, Yale Univ. Press 1997, ISBN 0300-06650-3. De gegevens staan door het hele boek verspreid.

- V. "View of Maarssen in Holland" 10 x 11.5 cm plus 1 cm brede rand waarin onderin de tekst staat. Dit plaatje, (litho?), komt uit Barlows General History of Europe waarvoor het ook een keer als gravure is gemaakt, maar dan zonder de rand. Voorbeeld is de gravure uit *De Zegepraalende Vecht* nr. 10.

Intrigerend is hoeveel platen elke uitgave telde en of er meer tekst bij was. Bij serie IV is het verleidelijk te denken dat de serie 12 gravures kende. Komen zij uit boeken of werden de platen los of in bundels verkocht? De geraadpleegde antiquaren menen dat zij in omslagen verkocht werden.

Literatuur

'De Zegepraalende Vecht', *Jb. Niftartake* 1986, blz. 71-97

Loenen 2000

E. Munnig Schmidt

Het Gemeenlandshuis te Nieuwersluis bouwhistorisch onderzocht

Inleiding

Het pand Rijksstraatweg 66 te Nieuwersluis is in de periode 1689-1830 bekend geworden als Gemeenlandshuis, het gebouw waar de raadsleden van Amsterdam en de Staten van Utrecht bijeenkwamen om te spreken over het onderhoud van de jaagpaden van de Vecht.

In 1999 werd het pand in opdracht van de huidige eigenaar, de heer L. Vonk, gerenoveerd. Daarbij deed zich de unieke gelegenheid voor het pand aan een bouwhistorisch onderzoek te onderwerpen. Het onderzoek, dat door de Rijksdienst voor de Monumentenzorg gesubsidieerd is, werd uitgevoerd door het bureau Vlaardingerbroek & Wevers uit Utrecht. De gegevens uit het onderzoek werden slechts in rapportvorm op beperkte schaal gepubliceerd.¹

De gegevens uit het bouwhistorisch onderzoek bleken naadloos aan te sluiten bij het in 1963 door de heer Van den Hoek Ostende gepubliceerde artikel in het jaarboekje van Niftarlake.² Hierdoor is thans een vrij compleet beeld van de bouwgeschiedenis van het Gemeenlandshuis ontstaan. Het hiernavolgende artikel is grotendeels gebaseerd op het hiervoor genoemde bouwhistorisch onderzoek, waarbij enkele punten zijn aangevuld met gegevens uit het artikel van Van den Hoek Ostende, met name de door hem aangedragen archiefgegevens van onder andere de verbouwing uit 1704.

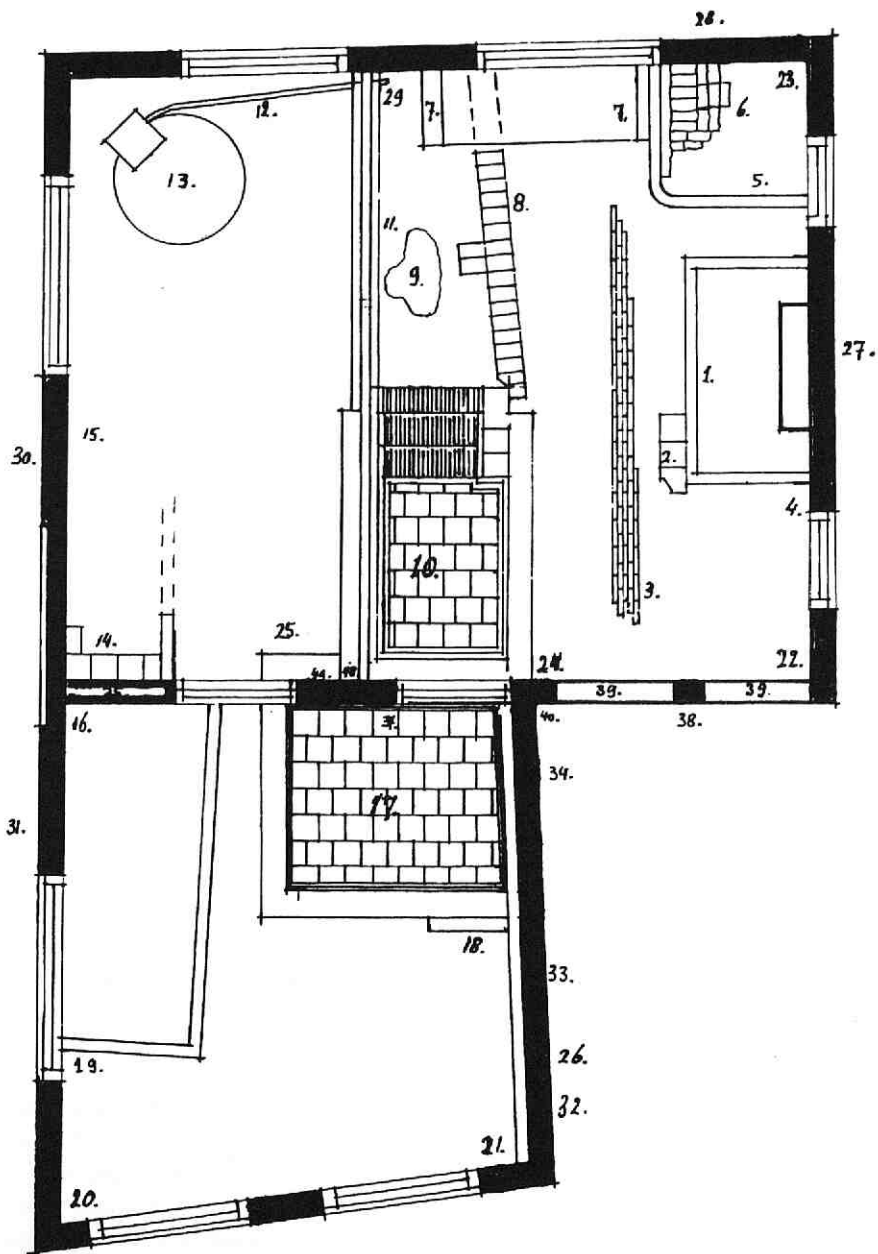
Voor een goed begrip van het gebouw is de plattegrond als afbeelding opgenomen (afb.1). De in de tekst genoemde bouwsporen zijn hierop tevens aangegeven.

Het kerkje uit 1672

De oorsprong van het gemeenlandshuis gaat terug tot 1672. Het werd toen als kerk op de oostelijke hoek van de Nieuwe Wetering en de Vecht gebouwd. De kerk had een rieten dak, vermoedelijk met een wolfseind of dakschild aan de oostzijde en een topgevel met toren aan de westzijde.

In het huidige gebouw zijn vermoedelijk in de noord- en zuidgevels nog muurwerk van dit kerkgebouw behouden. Vele bouwsporen zijn tengevolge van de latere ingrijpende verbouwingen echter verloren gegaan, met name in 1830 toen het gebouw aan de zijde van de Rijksstraatweg van ca. 13 tot 6,5 meter werd ingekort.

Behalve de genoemde gevels zijn weinig bouwsporen aan deze bouwfase te lateren. Mogelijk behoren de onder de keukenvloer aangetroffen funderingsresten van de bouwsporen 6 en 8 tot deze of de hiernavolgende bouwfase. Ge-

Afbeelding 1. Plattegrond begane grond met de nummers van de bouwsporen.

zien de zwaarte van het metselwerk van bouwspoor 6 zou het echter ook een restant van een bij een oudere Vechtbrug behorende keermuur kunnen betreffen. Verder is eveneens de scheeflopende fundering van bouwspoor 8 niet logisch binnen de opzet van het rechthoekige zeventiende-eeuwse zaalkerkje en zou dus ook een bouwspoor van vóór 1672 kunnen zijn.

De aanbouw van een washok

Na het overlijden van de eerste en enige predikant, ds. Coenen, in 1689 kwam aan het bestaan der kerkelijke gemeente Nieuwersluis een einde. Van den Hoek Ostende vermeldt dat het kerkje sindsdien door [Abraham] Van Dorsen, waard en kastelein van de Pleisterplaats tevens pachter van de tol en beheerder van de sluis, als bergruimte werd gebruikt. Het kende eveneens een bewoner, die er een washok tegenaan bouwde.

Hieruit blijkt dat het kerkje omstreeks 1689 enigszins moet zijn aangepast en dat het met een washok moet zijn uitgebreid. Over de grootte en plaats ervan is echter niets bekend. Mogelijk betrof het een gedeelte van het houten, boven de Vecht uitgebouwde, gebouwtje, dat op de achttiende-eeuwse gravures veelvuldig is weergegeven. In het hierna genoemde bestek uit 1704 wordt namelijk gesproken over het *washuisje tussen keuken en het brugmans-huisje*.

De verbouwing tot gemeenlandshuis in 1704

De verbouwing van het kerkgebouw tot *Gemeenlandshuis* in 1704 is uit bouwhistorisch oogpunt de meest interessante fase van het gebouw. De gegevens uit het door Van den Hoek Ostende besproken bestek sluiten namelijk zeer goed aan op de gevonden bouwsporen.³ Hij vermeldt over het bestek het navolgende:

Het werk werd voor f1750 aangenomen door Tobias Coldy te Maarssen. Hij moest het rietdak van de kerk wegnemen en de toren afbreken, daarna het houtwerk van de kap repareren en aan de kant waar de toren gestaan had, eenzelfde wolfeind maken als aan de andere zijde en ten slotte het gebouwtje beleggen met blauwe pannen. Versterking van het dakgebint was ook nodig, omdat de pilaar midden in de kerk moest worden weggebroken. Om het dak kwam een kroonlijst. Aan beide einden van de kamer werden vier kruisramen met luiken geplaatst, hoog 10 voet, wijd 6,5 voet, met grote ruiten van goed Frans glas in brede loden strippen. De deur werd 9 voet hoog en 5 voet wijd. De schoorsteen moest buiten de muur uitspringen en de pijp 2 à 3 voet boven het dak uitsteken, bevestigd zijn met vier ankers en de vuursteek moest van een liggende en drie staande platen worden voorzien. Voor de haardstede kwam een lijst van acht duim breed van ruwe steen. In de kamer werd een houten vloer gelegd en er werd een lambrizering aangebracht ter hoogte van de borstwee, gemaakt van droog glad gewreven grenen of vurenhout. Boven tegen de zolder kwam een lijst van grenenhout ter hoogte van de moerbalk. Van het voorhuis of portaal moest de deur vernieuwd worden.

Van de keuken, door de sluiswachter gebruikt, diende de gevel aan de Vechtzijde te worden afgebroken, ten einde op de oever tegen het brugmanshuisje te herrijzen, "het fundament van 't selve welvoorsien met eyke palen van acht a tien duym van 15 voeten lang onderhijden, ider 3 voet een paar palen, deselve met gespen en bondeerplanken voorzien voor 't uytkrabbelen en voor 't sacken". Ook hier werd een schoorsteen gemaakt "op te werken boven 't dack dat voor 't rooken beurijt is". De verdieping boven de keuken moest worden gebracht op de hoogte van het kamertje bo-

ven het voorhuis en de zoldering erboven op de hoogte van de kleezolder boven het kamertje. Het zichtbare deel van het dak van de keuken moest mede met blauwe pannen gedekt worden, het gedeelte dat uit het zicht was kon met rode pannen worden afgewerkt. Twee kruisramen met luiken moesten in de keukengevel worden gemaakt en een deur naar het water. De keukenvloer zou bestaan uit mappenmondsteen op de kant in cement gelegd. Drie stoofovens of fornuizen en een aanrechtbank onder de ramen, gedekt met een eiken plank en met kastjes eronder met planken om potten, ketels en pannen op te zetten, werden in de keuken aangebracht, evenals een blauwe gootsteen en een dubbele pomp met twee loden buizen om het water zowel uit de Vecht als uit een te graven en te bemetselen put te betrekken. De aannemer moest ook nog een sekreet maken, met een deur uit de kamer daarheen. Alle gaten in de muren moest hij stoppen en deze daarna pleisteren en afzetten met blokken blauw gecarteelde steen van onder af tot boven onder de lijst. Het houtwerk kreeg van buiten Bentemer steenkleur en van binnen "light perelkleur".

Door deze gegevens te relateren aan het topografisch materiaal en het bouw-historisch onderzoek zijn thans de genoemde ruimten duidelijk te localiseren. De kamer van de commissarissen moet zich aan de westzijde van het huidige ge-bouw bevonden hebben. Dit gedeelte werd tijdens de verbouwing van 1830 ge-sloopt. De keuken bevond zich ter plaatse van de huidige woonkamer, terwijl het portaal of voorhuis de zuidelijke aanbouw moet betreffen. Het in het bestek genoemde sekreet zal de op de topografische tekeningen afgebeelde kleine uitbouw onder een lessenaarsdak zijn aan de Vechtzijde van het voorhuis, ter-wijl de brugwachterswoning de grotere houten, op palen in de Vecht uitge-bouwde, aanbouw tegen de keuken onder een zadeldak betreft.

Aangezien het voorhuis tijdens de verbouwing van 1830 op de oude funderin-gen nieuw werd opgetrokken (bouwspoor 16) en de Commissarissenkamer aan de westzijde werd gesloopt, kunnen de bouwhistorische gegevens slechts meer licht op de indeling en toegepaste materialen van de voormalige keukenruimte werpen. Hier is inderdaad een restant van de bakstenen vloer teruggevonden (bouwspoor 3). Wel is het aannemelijk dat deze spoedig door een plavuizen vloer zal zijn vervangen (bouwspoor 2). Dit, omdat deze plavuizen vloer goed aansluit op de restanten van het aanrecht (bouwspoor 7), de grote schouwfun-dering (bouwspoor 1, afb. 2) en het fornuis (bouwspoor 5, afb. 3). Ter hoogte van de plint en op het fornuis zijn wandtegels van 13x13 teruggevonden (bouwspoor 4), die vermoedelijk ook bij een latere achttiende-eeuwse bouwfase horen. Voorts vormen de teruggevonden waterput (bouwspoor 13, afb. 4) met bijbe-horende loden leiding (bouwspoor 12) een prachtige bevestiging van het bes-tek uit 1704.

Uit het onderzoek naar de balklagen van het huidige gebouw is gebleken dat slechts de balklaag van de keuken, de huidige woonkamer, uit 1704 dateert en op zijn oorspronkelijke plaats is gebleven. De balken meten 13,5 x 25 cm en hebben een hart-op-hart afstand van 93 cm. De ouderdom wordt eveneens door het lagenpakket met 15 gronderings- en afwerkingslagen bevestigd (bouwspoor 42).

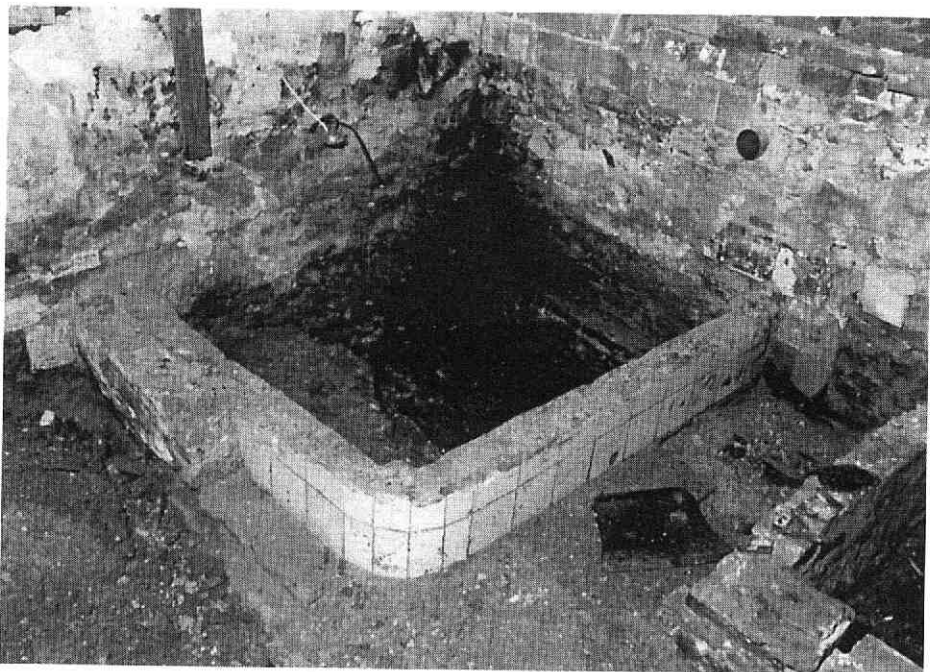

Afbeelding 2. De schouwfunderingen in de oude keuken. De kleine binnenste fundering behoort bij de schouw, die aangebracht werd tijdens de verbouwing van 1964. Foto L. Vonk, februari 1999.

Ten aanzien van het metselwerk kan vermeld worden dat de gevel aan de Vechtzijde is opgetrokken uit bakstenen van 23 x 11 x 4,5 cm met een tienlagenmaat van 55 cm. Op de verdieping is de aftekening van de in 1704 opgetrokken topgevel aangetroffen, waarbij hetzelfde metselwerk is toegepast (bouwspoor 53, afb. 5). Voorts zijn hier nog het laat zeventiende-eeuwse metselwerk van de borstweringen van de noord- en zuidgevel behouden. In de huidige kap zijn diverse onderdelen van de vroegere kapconstructie in 1830 hergebruikt.

Onderhoudswerkzaamheden (1746-1764)

Van den Hoek Ostende noemt een paar vernieuwings- en onderhoudswerkzaamheden die in deze periode plaatsvonden. Zo werd bij vergadering van 28 oktober 1746 besloten de ramen te vernieuwen en volgde in 1751 het besluit tot verbreding van de schoorsteen. In 1764 volgde onderhoud aan de deur, terwijl tegelijkertijd het houten hek om de voorplaats door een ijzeren exemplaar vervangen werd.

Afbeelding 3. Bouwspoor 5. Fundering, vermoedelijk van voormalig fornuis.

Gezien de latere ingrijpende vernieuwingen, ontbreken de bijbehorende bouwsporen in het gebouw. Wel geven deze gegevens een goede indicatie voor de datering van de teruggevonden plavuizen vloer (bouwspoor 2) met de bijbehorende wand- en plinttegels (bouwspoor 4).

Verbouwing tot brugwachterswoning in 1830

Nadat het gebouw ernstig vervallen was geraakt, werd in 1830 overgegaan tot openbare verkoop van afbraak van een gedeelte van het Gemeenlandshuis, met behoud van het erf en onder verplichting een gedeelte van het gebouw in te richten tot woning voor de pachter van de brug. Het werk werd uitgevoerd door meester timmerman C. Verloop uit Utrecht voor *f*550,-. De werkzaamheden bestonden uit het afbreken van de buitenmuren van de vergaderzaal, het vervangen van de twee deuren in de binnenmuur door twee ramen, het maken van drie nissen in deze muur ter hoogte van de verdieping en het maken van een nieuw voorhuis naast de keuken. Voorts moest van het dak het wolfseind aan de noordzijde zover worden weggebroken, dat het gelijk zou komen met het nieuw aan te brengen zuidschild.

Afbeelding 4. Bouwspoor 12/13. De waterput met loden leiding.

De bouwsporen bevestigen grotendeels de genoemde gegevens. Het metselwerk van het voorhuis bestaat uit hergebruikte bakstenen van 18 x 9 x 4 cm met een tienlagenmaat van 46 cm en staat koud tegen de zuidmuur van het hoofdgebouw aan (bouwspoor 34 en 55). De westwand is blijkbaar toch geheel vernieuwd, omdat ook in deze wand hergebruikt materiaal verwerkt is en een tienlagenmaat van 59 à 60 cm is toegepast (bouwspoor 30, 31, 56, 57 en 58). Bij de nieuwbouw van het voorhuis werden ook de balklagen vernieuwd. Deze bestaan uit twee enkelvoudige balklagen van 15 x 22,5 cm met een hart-op-hartafstand van 90 cm. Hierin was het trappenhuis gesitueerd, hetgeen uit de twee ravelingen is af te leiden. Wederom bevestigt het relatief geringe aantal afwerkingslagen op de balklagen de datering (bouwspoor 44). Ook de indeling van het hoofdgebouw werd ingrijpend gewijzigd. Op de begane grond werd een scheidingwand in de voormalige keuken aangebracht, waardoor een nieuwe hal ontstond (bouwspoor 11). De in het pand teruggevonden twee keldertjes zijn waarschijnlijk ook tijdens deze bouwfase tot stand gekomen (bouwsporen 10 en 17). Op de bovenverdieping werd eveneens een nieuwe indeling door middel van houten scheidingswanden gerealiseerd (bouwsporen 64 t/m 69).

Afbeelding 5. Bouwspoor 53. Het vlechtwerk van de topgevel is duidelijk herkenbaar.

F. J. Lutgers

Gedrukt door

W. M. de Jongh en Co.

Gezicht op de Nieuwershuis aan de Rivier de Vecht.

Rechts het Gemeenlandshuis ca. 1833 in Lutgers' *Gezichten aan de rivier de Vecht* (Coll. Munnig Schmidt).

De aanpassingen van de dakschilden is echter rigoureuzer gebeurd dan in de bovengenoemde omschrijving werd aangegeven. Uiteindelijk werden de borstweringen en topgevel tot een volwaardige verdieping opgehoogd. Vervolgens werd – met gebruikmaking van het hout van de zeventiende-eeuwse kap – een nieuwe L-vormige schildkap gemaakt.

Om de ontsierende bouwsporen van de ingrijpende aanpassingen in de gevels aan het zicht te onttrekken werd het pand aan de buitenzijde gepleisterd.

Op de tekening door Lutgers uit 1836 is de nieuwe situatie goed zichtbaar (afb. 6). Opvallend is dat de nieuwe zuidelijke aanbouw voorzien was van roedenvensters met een fijne roedenverdeling. Vermoedelijk zijn de in 1746 aangebrachte ramen hergebruikt bij de verbouwing in 1830. De gevels aan de straatzijde werden wel van een eigentijdse minder fijne roedenverdeling voorzien. Voorts is tevens de gehandhaafde houten brugwachterswoning afgebeeld. Ook de oudste prentbriefkaart van omstreeks 1900 geeft deze situatie goed weer.

Verkoop en modernisering in 1916

In 1915 kwam een einde aan het gezamenlijk beheer van het Zandpad door de Gemeente Amsterdam en de Staten van Utrecht. Dit resulteerde in de opheffing van de tol te Nieuwersluis. Hiermee kwam een einde aan ruim tweehonderd jaar waterschapsgeschiedenis van het gemeenlandshuis.

Het pand werd in 1916 verkocht en werd aansluitend door de nieuwe eigenaar gemoderniseerd. De plaatsing van de huidige trap in de hal van het hoofdbouw, het aanbrengen van de raamomlijstingen met cannelures en de aanbouw van de keuken in de oksel van de L-vormige plattegrond vormen de belangrijkste ingrepen van deze verbouwing. De tekeningen van de bestaande toestand uit 1964 geven deze situatie goed weer (afb. 1).

Een kleine verbouwing in 1964

In 1964 volgde wederom een verbouwing van het pand. De belangrijkste wijzigingen betroffen de plaatsing van twee extra vensters in de Vechtgevel van de woonkamer, diverse wijzigingen van de doorgangen naar de aanbouw uit 1916, het wijzigen van de keukendeur, de inbouw van de wc in de hal, de totale vernieuwing van de aanbouw uit 1916, het aanbrengen van de badkamer in een kast op de eerste verdieping, het verwijderen van de vaste trap naar de zolder, alsmede het aanbrengen van een kastenwand tussen de slaapkamers aan de oostzijde op de eerste verdieping.

Besluit

De laatste bouwfase, de verbouwing in 1999, vormt het sluitstuk van de bouwgeschiedenis van dit bijzondere gebouw aan de Vecht. Tijdens de verbouwing werd de binnenindeling uit 1830 grotendeels verwijderd en vervangen door een nieuwe, meer praktische ruimte-indeling. De verbouwing geschiedde naar plannen van architect P.L. van Gent. Aan het uiterlijk van het pand werd weinig veranderd, met uitzondering van de keuken-aanbouw uit 1964, die plaats maakte voor een nieuwe serre. Hierdoor werd voor de derde maal in één eeuw een kleine nieuwbouw op dezelfde plaats gerealiseerd.

Utrecht, 1 februari 2000

ir L.B. Wevers

Noten

1. A.J. Vlaardingerbroek & L.B. Wevers, *Het gemeenlandshuis te Nieuwersluis, bouwhistorische opname*, Utrecht 1999.
2. J.H. van den Hoek Ostende, *Het Gemeenlandshuis te Nieuwersluis, Jaarboekje Genootschap Niflarlake* 1963, 1-19.
3. Bouwsporen, hoger genummerd dan nr. 39 betreffen de bovenverdieping.

Johannes Gousset (1667-1733)

Schout van Abcoude

Johannes Gousset werd op 26 Januari 1667 in de Nieuwe Kerk te Den Haag gedoopt als zoon van Pieter Gousset, winkelier, afkomstig uit Heusden, en Elisabeth Systrop, een telg uit een Haags geslacht; getrouwd 1660 te Den Haag.

Johannes trouwde Aug. 1690 te Ouderkerk met Maria de la Mine. Twee zonen en twee dochters bereikten de leeftijd der handelingsbekwamen. Maria de la Mine overleed 14 Augustus 1720.

Johannes werd onderwerp van een mislukte poging tot chantage in 1729. Hij overleed 5 Januari 1733.

Nog geen 20 jaar jong zwaaide Johannes Gousset reeds als schout de scepter in Abcoude-Statens Gerecht, tezamen met de Schepenen belast met het dagelijks bestuur van het gerecht en met de 'kleine' rechtspraak. Hij was tevens belastinggaarder en waarsman. Dat laatste houdt in, dat hij de jaarlijkse schouw voor de polderbesturen verrichtte. We schrijven dan 1686.

Zijn oom, Daniël Gousset, was hem als schout in Abcoude-Statens Gerecht voorgegaan. Deze was ook schout in Abcoude-Sint-Pietersgerecht. De data van diens benoemingen verliezen zich in de duistere tijden na het **rampjaar 1672**, maar over 1674 heeft Daniël zijn volledige tractement genoten.

In Juli 1686 ging het mis met Daniël; hij werd vanwege de Staten van Utrecht gegijzeld wegens het feit, dat hij 'ten agteren was' met de afdracht van door hem geïnde belastinggelden. Zijn woning werd verzegeld en er werden twee bewakers aangesteld om er op toe te zien, dat de zegels niet verbroken zouden worden. Een jaar eerder had diens broer, Pieter Gousset, de vader van Johannes, zich met al zijn goederen borg gesteld voor Daniël. Het ging om grote bedragen, en 10 dagen na het besluit tot gijzeling (12 Juli 1686) gaven de Staten aan exploitateur (deurwaarder) Van Wyck opdracht om er voor te zorgen dat op alle goederen van de borg 'arrest werd gedaan'. Reeds 6 dagen later werd een door Pieter bij de Staten van Utrecht ingediend request behandeld. Pieter deed daarin een voorstel voor een regeling.

Hij stelde als borg slechts gedeeltelijk aansprakelijk te zijn, doch verklaarde genegen te zijn alles ten genoegen van de Ed. Mog. te voldoen 'in gevalle deselve de goetheid gelieve te hebben van sijn soon Johannes, dewelke daartoe seer bequaem is', te benoemen als opvolger van Daniël zulks opdat hij, Pieter, minder schade zou lijden.

Hij stelde zich bereid binnen 14 dagen f5.000 in klinkende munt (is ruim ½ mln. nu)¹ te betalen in mindering van *'het agterwesens, en de reste binnen een maand na dato deses'*. Hij verwachtte dan wel dat *'de Ed. Mog. sijn soon met het voorschreven schoutambt gratieuselick gelieven te beneficiëren, ende dat sijn broeder aanstonts op betalinge van de eersten termijn uyt de gyselinge'* zou worden ontslagen.

Hij verklaarde zich nogmaals bereid het restant binnen 14 dagen daarna te betalen, en sloot zijn request af met *'sijn soon tot het voorschreven schoutambt in favorable recommandatie'*.

Drie keer in een request; nadrukkelijker kan het haast niet!

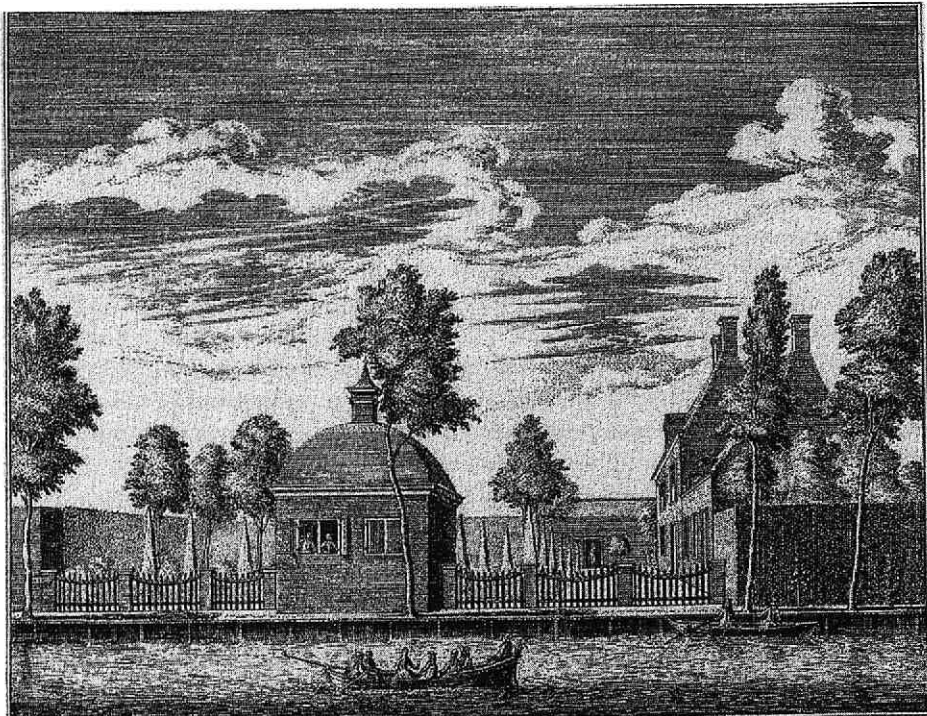
In December 1686 was alles geregeld: de goederen van Pieter werden tot een bedrag van f12.000,- verbonden, (zou nu 1,2 mln geweest zijn); Johannes werd benoemd, gezien zijn onmondigheid (hij was nog pas 19 jaar) onder supervisie van zijn vader. De Staten constateerden daarbij dat Daniël vrijwillig afstand had gedaan van het schoutambt en Johannes moest zich met zijn familie metter-woon in het gerecht vestigen.

De vader van Johannes legde in Januari 1687 de eed van getrouwigheid af, maar kwam op 11 September daaraanvolgend in Abcoude te overlijden. Zijn vrouw, Elisabeth Systrop, verzocht als momberse (voogdes) over haar zoon Johannes, de Staten reeds op 22 September om goed te vinden dat de supervisie over haar onmondige zoon nu door advocaat Laurens Vervoorn zou worden uitgeoefend, die haar tevens de behulpzame hand zou bieden in de affaires van het schoutambt. Daarin werd bewilligd.

Johannes liet zich de onmondigheid echter niet lang aanleunen. Het zal zijn gezag niet ten goede zijn gekomen. Reeds in het voorjaar van 1688 richtte hij zich met een request tot de Staten met het verzoek, *'nu hij was gekomen tot den ouderdom van 20 à 21 jaaren, en de Ed. Mog. hadden geoordeeld, dat hij tot de administratie en bediening van het schoutambt bequaem was'*, om hem tot schout te benoemen. De Staten bewilligden andermaal in dit verzoek en hij legde op 31 Juli 1688 de eed van getrouwigheid af en was daarmee zelfstandig Schout van Abcoude.

In Abcoude-St. Pietersgerecht, hierna Abcoude-Proosdij genoemd, kwam het schoutschap van oom Daniël meer geleidelijk in de handen van Johannes; Daniël was in dit gerecht geen belastinggaarder, waardoor het gevaar van schulden minder omvangrijk was. Niettemin werd Daniël reeds Januari 1690 als *'gewesene schout'* in de diverse acten aangeduid. Johannes werd in diezelfde maand 23 jaar.

Aan Johannes Gousset werd op 27 Augustus 1690 met Maria de la Mine door de Gereformeerde (=Hervormde Kerk), attestatie gegeven, (beiden nog niet eer-

Binnenrust, appartenant a M^r. JEAN GOUSSET grand Baillif d'Abcoude. Binnenrust, toebehoorende den HEER JAN GOUSSET Hoofd-officier tot Abcoude.

Een gravure van Binnenrust, die ongeveer 1727 kan worden gedateerd.

der gehuwd geweest), om te trouwen in Ouderkerk.² De vader van de bruid was Jacob de la Mine, advocaat te Amsterdam.

In 1706 wist Johannes de buitenplaats Binnenrust te verwerven, die toen reeds zijn grootste omvang had bereikt. Het lag buiten dicht tegen het oude dorp Abcoude en werd verder begrensd door de Angstel, in die jaren het "Geyn" of de "Treckvaert" genoemd, en de Heerenweg, thans Hoogstraat.

Johannes heeft op Binnenrust een 'grote staat' gevoerd; ook het gezin van de tuinman en een echtpaar, dat als huispersoneel in dienst was, vonden er hun woning.

De omschrijving in de koopstukken luidt: 'seeckere hofstede met de annexe Heerschaps-huysinge, thuynen, stallingen, voorkamers, wagenhuys, Speelhuys, thuynmans-woningh' enz. enz.

De kinderen Gousset – het waren er vier – zullen zich op deze buitenplaats niet verveeld hebben. Elisabeth was 16 jaar oud en de beide jongens 14 en 12 jaar, toen zij er kwamen wonen. Petronella van 9 sloot de rij; haar naam brengt tot uitdrukking dat de naam Pieter in het nageslacht van Johannes niet zou worden voortgedragen. Tot twee maal toe was er een Pieter in de wieg gestorven.

Johannes werd in de loop der jaren door erfenissen van zijn ouders en grootouders, alsmede door o.a. een kinderloos overleden tante, steeds kapitaalcrachtiger. Ook zijn echtgenote bracht, in de vorm van onroerend goed, het e.e.a. in. Deze, Maria de la Mine, is in 1720 overleden. Ook daarvan plukte Johannes de financiële vruchten.

Na het overlijden van zijn echtgenote, waarmede Johannes dus 30 jaar getrouwd is geweest, was hij niet *'in goeien doen'* en hij maakte op 2 October 1721 zijn testament op: *'siekelijk van lighaem sijnde, edog over huys gaende en staende, sijn verstand, oordeel en uyt spraek magtig en gebruykende'*. In het testament probeerde hij zijn nalatenschap zo eerlijk mogelijk over zijn vier kinderen te verdelen. We lezen dat zijn zoon Hendrik in *'Gambon (Oost Indiën)'* resideert, aan wie Johannes bij de aanvaarding van de reis f1.000 had meegegeven, welke echter niet in mindering van zijn erfdeel zouden mogen worden gebracht.

De kleren en *'alle de ringen en juwelen'* van zijn echtgenote moesten eerlijk tussen de beide dochters worden verdeeld, en zoon Jacob werden de onroerende goederen in Abcoude, totaal ruim 31 morgen land, toegedacht. Jacob had in 1719 bij zijn huwelijk met Adriana Roos reeds f3.000 ontvangen, welk bedrag ook aan zijn zuster Elisabeth bij haar huwelijk in 1724 werd uitgekeerd. De beide andere kinderen zouden dit bedrag bij hun vaders overlijden ontvangen, buiten bezwaar van de erfenis: hij prelegateerde deze bedragen aan Hendrik en Petronella.

Inmiddels telde de familie twee notarissen: ten eerste Jacob, reeds eerder benoemd tot secretaris van de beide gerechten, en met name in de twintiger jaren, tevens optredend als notaris en voorts Antipas Tredec, die trouwde met Petronella. Antipas was afkomstig uit Renswoude, met attestatie uit die plaats ingeschreven als lidmaat van de Gereformeerde kerk van Abcoude in 1714. Hij was toen schoolmeester en voorlezer in de kerk.

Uit later testamentair vastgelegde correcties op het testament van Johannes uit 1721 blijkt, dat hij zijn inzinking na het overlijden van zijn echtgenote weer vrij snel te boven was gekomen.

Uit de archivalia komt door vernoeming en aanwezigheid bij doop, alsmede bij financiële transacties het beeld naar voren van een hechte familieband.

Het tractement van de schout in het Statengerecht was in 1679 bepaald op f130 per jaar, waarbij de schout van de boetes, die hij zou opleggen de helft zelf mocht houden. Verantwoording daarvan hebben de archieven nog geheim gehouden, maar bij dit tractement behoort ook zijn salaris in het Gerecht Abcoude-Proosdij te worden gevoegd.

Wat hiervan zij, Johannes bedacht zijn kinderen goed: zo zonderde hij bij het trouwen van dochter Elisabeth met Jacob de Jongh in 1724, een deel van zijn landgoed af, waarop het jonge echtpaar zich kon vestigen. Het was het deel dat zich aan de zuidzijde van Binnenrust bevond, tussen 'de treckvaert en de Heerenwegh'. Hij vestigde daar een erfdiensbaarheid op, namelijk dat er aan de noord- en westzijde van het te bouwen huis en de schuur geen licht of uitzicht boven de 'gemeene schutting van zijn erf en de buitenplaats zal mogen gemaakt en gesteld worden'. Ook zijn kleinkinderen genoten een warm plekje in zijn hart; Maria Elisabeth, dochtertje van zoon Jacob ontving bij wijze van pillegift een zilveren schenkbord dat bij de vader zou blijven tot ze meerderjarig zou zijn geworden.

In 1728 pakten zich donkere wolken samen boven deze gelukkige familie. Een bekende schrijver: Jacob Campo Weyerman, ongeveer even oud als Johannes en beschikkend over een zeer welversneden pen, was aan een voor die tijd luxueus leven gewend geraakt. Hij had blijkbaar moeite om met schrijven en schilderen (wat hij ook deed), voldoende pecuniae te vergaren om het luxe leven vol te kunnen blijven houden. Hij begon daarom in de twintiger jaren over minder plezierige feiten en eigenschappen van personen te schrijven, doch ging daarbij niet direct tot publicatie over. Eerst stelde hij de betreffende persoon in de gelegenheid publicatie te voorkomen door middel van een aangepaste donatie aan het fonds 'Campo Weyerman', d.w.z. zijn eigen portemonnee. Kortom, hij greep naar het ontoelaatbare middel van chantage om zich van een inkomen te verzekeren.

De periodieken die hij liet verschijnen, droegen nog al eens verschillende namen: *De Heremyt*, *De Naakte Waarheit*, *de Vrolyke Tugtheer* e.d. Als voorbeeld van zijn kwalijke praktijken moge het lot van mevrouw de weduwe Pestalozzi dienen, die een van de 'cliënten' van Weyerman is geweest. Zij woonde op de door haar gehuurde buitenplaats Meer en Hoef op de weg van Abcoude naar de Voetangel, waar zij bezoek van de dan nog in Breukelen wonende Weyerman kreeg. Niet lang daarna liet zij twee zilveren kandelaars bij Weyerman bezorgen en verdween zij uit Abcoude.

Meer en Hoef stond vanaf Februari 1727 te huur en Campo Weyerman heeft daarop deze buitenplaats gehuurd, eigendom van Johannes de la Croix.

Hij zal al snel gedacht hebben, dat onze schout, wél bij kas – en als gaarder van belastingen mogelijk niet overal even geliefd – een welkome "cliënt" zou kun-

nen zijn. Toen hem bleek dat de dienstmaagd van Johannes, Wijnkje van Spykhorst, dank zij de *'vleselyke conversatie'* die zij genoten hadden, een kind van hem verwachtte, was het plan de campagne snel gemaakt. Uit het feit, dat in het tusschen 4 Juli 1729 en 26 Juni 1730 wekelijks verschijnende blad, getiteld: *De Vrolyke Tugtheer*, het in de inleiding reeds aangekondigde smaadschrift verscheen, mogen we echter afleiden, dat de schout niet voor chantage gezwicht is.

De eigenaar van de door Weyerman gehuurde buitenplaats Meer en Hoef, Johannes de la Croix, had zich in 1728 tot Jacob Gousset, secretaris van het gerecht, gewend met het verzoek een huurachterstand van Weyerman in te vorderen. Daarvoor moest onze schout tegen Weyerman in het geweer komen. Dit was voor laatstgenoemde aanleiding om Johannes Gousset en Johannes de la Croix gezamenlijk in het smaadschrift te behandelen, onder andere in een tweegesprek dat zou zijn afgeluisterd door zijn correspondent.

In de *Tugtheer* wordt de schout afgeschilderd als een hebzuchtig en amoreel persoon. Hij heet daarin "Binnenbeurs", een verwijzing naar Binnenrust en tevens naar zijn naam – immers, 'gousset' is de franse benaming voor een vestzakje waar geld in bewaard kon worden.

Johannes de la Croix wordt "Negra Croce" genoemd. Een strofe uit de samenspraak:

Binnenbeurs tot Negra Croce:

"Mijn domestieke dienstmeyd, die zo getaand was als de vuurstookster van een diepwatersche bokkingkeet, heeft myn gryzen kruyn bestooken met een kermiskind, alhoewel mijn gesteltenis zo koel is als den inboel van een yskelder."

Even verder is de 'correspondent' aan het woord:

"Den Schout Binnenbeurs leeft op het bederf eens boers, gelijk een herfstslak aast op een afgedroopen kannaetjes appel..."

Onze schout heeft kennelijk, hoewel in woede ontstoken, dit smaadschrift over zich heen laten komen. Weliswaar werd hij in de geschriften van Campo Weyerman afgeschilderd als iemand, die de arme boeren uitperste, maar zijn positie in de beide gerechten was kennelijk sterk genoeg. Als we ook in aanmerking nemen, dat hetgeen hij van familie heeft geërfd vele malen meer was dan hetgeen hij zelf aan zijn kinderen heeft nagelaten, dan blijft niet het beeld over van iemand, die zich tijdens zijn ambtsuitoefening ten koste van anderen heeft verrijkt. De staat, die de belastinggaarder – wat hij ook was – voerde, zal bij de hardwerkende boeren en arbeiders best wel eens scheve gezichten hebben veroorzaakt.

Het 'kermiskind' (=buitenechtelijk kind) heeft hij tot diens 16e jaar van een maandgeld voorzien. De moeder, zelf reeds bedacht met f220,- voor de deflo-

ratie (de kraamkosten waren al betaald), werd verplicht voor de toelage – 37 gulden en 10 stuyvers alle drie maanden – zolang het kind in leven zou mogen blijven, dat tot het 16e jaar *‘te versorgen van kost, drank, kleeden en alle andere nood-druftigheden geen uitgezondert, mitsgaders ook laten leeren leesen en schrijven, alsmede een ambagt, om te konnen bestaen en door de weerelt te geraken’*.

Johannes heeft dit in een notariële acte op 17 Februari 1729 laten vastleggen. Hij had de notaris immers bij de hand. Alles beter dan een storting in het ‘Campo Weyerman fonds’.

Intussen ontving hij op 3 April 1729 ook nog een berisping van de predikant, die daarvoor bij hem aan huis kwam. *‘Johannes betuyigde hertgrondig berouw en leed-wesen te hebben en het voornemen om sig in het toekomende voor dergelijke sonden te wagt-en’*, waarop door de predikant hem *‘het naderen tot het aanstaande Avondmaal des Heeren ontsijd en verboden is’*.

Na dit alles kon in het kleine dorp Abcoude publicatie van het smaadschrift later dat jaar niet zoveel verrassends meer brengen. Enkele jaren later, op 5 Januari 1733, is Johannes overleden, na twee maanden daarvoor nog een vergadering van Schout en Schepenen te hebben bijgewoond. Op 18 December 1732 ondertekende hij voor de laatste maal het resolutieboek van Abcoude, De Leeuws gerecht. De kinderen verkochten Binnenrust reeds op 11 April 1733.

Johannes is in de Gereformeerde (=Hervormde) kerk van Abcoude begraven, waarvan een fraai gebeeldhouwde grafsteen in het koor ook nu nog getuigenis aflegt. Van de heraldische kleuren van het in dit beeldhouwwerk opgenomen familiewapen zijn we op de hoogte door Hendrik, de oudere broer van Johannes, die lid was van de Vroedschap van Den Haag: *‘in zwart met een goud gekroonde zilveren leeuw’*.

Campo Weyerman tenslotte is, na in 1731 in staat van faillissement te zijn geraakt, steeds driester gaan optreden, zodat hij tenslotte in 1738 werd aangeklaagd en veroordeeld tot levenslange gevangenschap. Zijn straf moest hij tot zijn dood in 1747 in de Gevangen Poort te Den Haag uitzitten.

Abcoude 2000

Ir. D.L.H. Slebos.

Archivalia

ARU. Resolutieboeken Staten van Utrecht (1672-1692)

Gerechtelijke Archieven van Abcoude Statengerecht; De Leeuwsgerecht en Gerecht Abcoude Proosdij (1674-1734)

Notariële archieven Abcoude (1687-1734)

Kerkelijk archief Gereformeerde Kerk van Abcoude (1690-1709)

Streekarchief Mijdrecht

Archief van de Gerechten van Abcoude-Statengerecht; De Leeuwsgerecht en het Gerecht Abcoude-Proosdij (1674-1690)

Gemeente archief Den Haag

Notarieel archief (1686-1715)

Kerkelijk archief Doopgegevens Nieuwe Kerk (1661-1679)

Literatuur

Dr A.J. Hanou, *'De Vrolijke Tugtheer' 1729*. Amsterdamse Smaldelen no 7.

Dr A.J. Hanou en Dr K. Bostoën: *'Het proces Jacob Campo Weyerman' 1739*. Duivelshoekrecks 7.

Noten

1. Bedacht moet worden, dat vermenigvuldiging met minstens een factor 100 noodzakelijk is, tencinde tot enigszins met nu vergelijkbare bedragen te geraken.
2. Attestatie=getuigschrift van een kerk, dat men lidmaat is.

De tekenaar J. Lutgens (1836-1919), onbekend talent uit Loenen

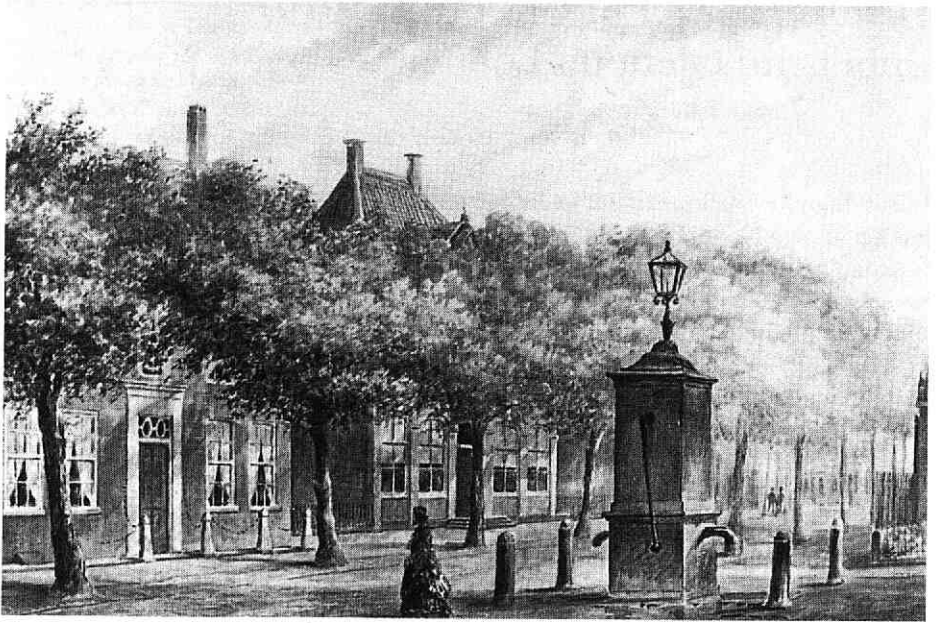
In het blad *De Woonstede*¹, dat in België wordt uitgegeven, doch dat ook artikelen bevat over Nederlandse buitenplaatsen stond bij een artikel over het buiten Calorama te Noordwijk een intrigerende afbeelding daarvan. Intrigerend daar de tekening zo te zien door P.J. Lutgers was gemaakt. Zoals bekend was hij de tekenaar, die in de 19^e eeuw de buitens aan de Vecht en die in de omstreken van Haarlem, Leiden, Den Haag en Utrecht heeft vereeuwigd als gewassen tekeningen en daarvan litho's maakte.

De ondertekening was echter "J. Lutgens fec 1884". P.J. Lutgers, die eigenlijk Lutgens heette, is in 1874 overleden zodat het een ander moest zijn die geheel in zijn stijl tekende. Navraag bij de auteur, drs R. van Immerseel, en vervolgens bij de bewoner van Calorama, H. baron Taets van Amerongen, wees uit dat de tekening op het Gemeentehuis van Noordwijk hangt.

Een bezoek aan dat Gemeentehuis was zeer verrassend, omdat bleek dat men daar 22 voortreffelijke gewassen tekeningen van de hand van J. Lutgens bezit. Alle tekeningen zijn van huizen of landschappen rond Noordwijk (afb. 1 en 2). Nader onderzoek² bracht aan het licht, dat de oudste zoon, Jan, van P.J. Lutgers in 1865 naar Noordwijk kwam als onderwijzer aan het Instituut Schreuders. Hij werd in 1836 in Loenen³ geboren en was kennelijk een intelligente jongeman, die zich bekwaamde in Wis- en Natuurkunde, bovendien een aantekening had op zijn MO-akte voor Frans, Engels en Duits en die daarnaast van zijn vader de aanleg tot tekenaar geërfd had. Ondanks de hoge kwaliteit van zijn tekeningen komt hij niet voor in Scheen.

Het Instituut Schreuders was in 1861 opgericht door Otto Johannes Schreuders (1828-1886) als kostschool voor "Jongeheeren". In het pand aan de Voorstraat (nu) 52a in Noordwijk-Binnen was eerder, van 1732 tot 1812, een "Jongejuffer"-school gevestigd geweest. Schreuders had zijn opleiding gekregen bij dr P. de Raadt, oprichter en lang directeur van de toen toonaangevende kostschool "Noorthelij" te Voorschoten. De lijst van leerlingen² laat zien dat het Instituut Schreuders van de bovenste plank was (zie bijlage).

Schreuders begeleidde eerst als 30-jarige onderwijzer een jonge baron Van Tuyll van Serooskerken op een twee jaar durende *Grand Tour* door Europa voor hij solliciteerde in Noordwijk. Graaf van Limburg Stirum Heer van Noordwijk bezat

Afb. 1. Kantongerecht en dorpspomp Noordwijk-Binnen, ca 20x30 cm gesigneerd "J. Lutgens fec 1884" in grijs.

het pand aan de Voorstraat waar de school in gevestigd was. Hij was het die Schreuders aannam voor de positie als hoofd van het sinds 1822 bestaande Jongheeren Instituut dat in 1873 diens naam ging dragen. In dat jaar kocht hij het gebouw van de douarière Van Limburg Stirum-Gevers voor f11.000,-. In 1864 was hij getrouwd met Jacoba Johanna Deyselman uit Den Haag, die hem zes kinderen schonk. Zijn broer Anne Elisa hielp hem in den beginne bij de lessen. Schreuders' vader had ook een jongens kostschool in Voorburg geleid en derhalve hadden zijn broer en hij het opvoedkundige werk met de papepel ingegoten gekregen.

Het Instituut leidde op voor "de universiteit, resp. de hoogste klassen van een gymnasium; de vierde klasse eener hoogere burgerschool, de militaire academie of het Koninklijk Instituut der Marine te Willemsoord; den aanzienlijken handelsstand of eene administratieve betrekking", ook de polytechnische hoge school in Delft wordt genoemd. In het begin waren er 17 leerlingen per jaar, maar na 1875 liep dat op naar 30. Daarvoor waren 9 onderwijzers beschikbaar. Voor de "letteren" was er een "doctor of kandidaat" en voor de drie moderne

Afb. 2. Schiestraat Noordwijk-Binnen in kleur ges. "J. Lutgens 1888" 20x30 cm.

talen iemand uit het land zelf. Cricket was de meest beoefende sport op de school.

In Sept. 1865 werd "P.J. Lutgens jr" aangenomen als onderwijzer voor Nederlands, geschiedenis en aardrijkskunde. Dit deed hij tot Feb. 1867 en vanaf Sept. 1867 staat hij, nu "J. Lutgens" genoemd, voor de klas als onderwijzer voor "wis- en natuurkunde, Hoog Duitsch en [later] teekenen."⁴ Wellicht heeft het feit dat hij op 11 Juli van dat jaar trouwde met de zuster van Schreuders, Maria Gerardina (1843-1914) iets met de opwaardering van zijn functie te maken. In 1875 staat hij in de stukken als hoofd-onderwijzer en in het rapport van de directeur aan de gemeenteraad van 1885 blijkt hij f2.000 's jaars te verdienen, hetgeen twee en een half maal zo veel is als de anderen ontvangen. Hij maakte wel de meeste lessen, namelijk 30 uur per week. Het echtpaar Lutgens kreeg vier dochters en twee zoons.⁵ Vanaf 1888 woonde het in Haarlem eerst op Wilhelminastraat 15, daarna op Leidsevaart 70 en tenslotte op Brouwerskade 25 (rood) waar zij ook overleden zijn, Lutgens in 1919, 83 jaar oud, en zijn vrouw in 1914.⁵

In 1883 nam Schreuders afscheid als directeur; zijn functie werd overgenomen door G.J. Dozy. De school heeft bestaan tot 1908.

Noten

1. *De Woonstede* 118, 2^e kw. 1998, blz. 16 en 25
2. *Instituut Schreuders te Noordwijk-Binnen* door G.J. Dozy, Leiden 1887, bij E.J. Brill; *De Latijnse school te Noordwijk-Binnen en het Instituut Schreuders 1586-1861-1886*, door G.J. Dozy, Leiden 1886, bij E.J. Brill. Beide boekjes in het Gemeentearchief te Noordwijk.
3. Archief Gemeente Loenen Bev. Reg. 1850-1860 en 1860-1880
4. Archief Gemeente Noordwijk nr. 2500.
5. De kinderen waren:
dochter * 16-04-1868 – † 15-05 1890 ongehuwd, verm. S.L. Lutgens.
Eva * 04-04-1870 – † 04-08-1945, pianolerares, bewogen leven, huwde 28-08-1890 Sybrand van Dissel en na scheiding 16-04-1925 Johannes van den Heuvel, had twee kinderen uit eerste huwelijk: Sybrand en Annie, waarvan Sybrand bij zijn vrouw E.F. Otto drie kinderen kreeg, en Annie eveneens
Maria Gerardina * 05-11-1878 – † 08-10-1962, ongeh., juffrouw van gezelschap
zoon * 26-xx-1873 – † 08-10-1873
Petrus Johannes * 04-12 1874 – † 29-05-1904, boterbereider.
dochter * † 06-06-1877
Gegevens met dank ontvangen van A.J.A.M. Lisman

In het bezit van de Gemeente Noordwijk bevinden zich tenminste de volgende in grijs en/of sepia gewassen tekeningen van de hand van J. Lutgens. Deze werden in 1984 aangekocht voor f8.000 van mevrouw C. Schreuders-Sinclair Proctor, schoon-kleindochter van O.J. Schreuder, toenmaals te Oegstgeest.

- Huis Calorama Noordwijk-Binnen ges. r.o. "J. Lutgens fec 1884" 25x30 cm
Schiestraat Noordwijk-Binnen, in kleur, ges. "J. Lutgens 1888" 20x30 cm (afb. 2)
Kerkstraat met toren Noordwijk-Binnen ges. "J. Lutgens 76 fec" 30x20 cm
Lindenplein te Noordwijk-Binnen ges. "J. Lutgens 1873 fec" 25x30 cm
Huis ter Duin Noordwijk a.z. ges. "J. Lutgens fec 1885" 31x47 cm
Een school, liggend ovaal, 16x28 cm
Theekoepel op duintop met Huis ter Duin in het verschieft vanuit het Zuiden, ges. "J. Lutgens fec 1884", ca 30x45 cm
Kantongerecht en dorpspomp Noordwijk-Binnen (afb. 1), ca 20x30 cm gesigneerd "J. Lutgens fec 1884" in grijs
Het buiten Offem te Noordwijk-Binnen, gesign. "J. Lutgens r.o. 1884" in grijs 22,5x29 cm
Bewaarschool 23,5x32,5 cm in grijs
Laiterie van Huis ter Duin, Noordwijk aan Zee, 22x33 cm in grijs gesign. "J. Lutgens fec. 1884" l.o.
Noord Boulevard en strand Noordwijk aan Zee in grijs gesign. "J. Lutgens fec. 1878" 22x35,5 cm
Instituut Schreuders met woonhuis van Lutgens r. in grijs gesign. "J. Lutens fec. 1876" 15x19,5 cm
Huis ter Duin te Noordwijk aan Zee met stoomtram 15x23 cm gesign. "J. Lutgens fec. 1884" in grijs
Dijk en Burg te Noordwijk-Binnen 21x32 cm gesign. "J. Lutgens 1885" in grijs
Dorpsgezicht Schoolstraat Noordwijk aan Zee gesign. "J. Lutgens fec. 1885" in grijs 18x26 cm
School Noordwijk-Binnen (?) 16x21 cm met ronde hoeken in sepia en grijs

NAAMLIJST
DER
LEERLINGEN VAN HET INSTITUUT-SCHREUDERS.

	Jaar van komst en vertrek.
1. W. K. M. de Kat	1861—62.
2. E. D. Pijzel	61—63.
3. H. VerHuell	61—68.
4. G. van den Berch van Heemstede	61—68.
5. J. van den Berch van Heemstede	61—69.
6. O. Repelaer	62—68.
7. S. Ruyssenaers	62—65.
8. L. Ruyssenaers	62—68.
9. J. van den Bosch	62—65.
10. L. Boreel	62—69.
11. J. Boreel van Hogelanden	62—70.
12. E. van Tuyll van Serooskerken	62—66.
13. F. van Tuyll van Serooskerken	62—68.
14. G. VerHuell	62—70.
15. A. van Schuylenburch	62—64.
16. J. Repelaer	62—64.
17. E. van Herzeele	62—67.
18. J. Scheltema	62—65.
19. F. Clarke	62—63.
20. A. Boreel	62—67.
21. R. Boreel	62—67.
22. A. de Constant Rebecque	62—64.
23. A. Sloet van Oldruitenborgh	63—67.
24. J. D. van Wassenaer van Rosande	63—66.
25. J. A. de Vos van Steenwijk	63—65.
26. W. Lotzy	63—67.
27. W. Hoefft	63—66.
28. D. de Blocq van Haersma de With	64—68.
29. J. Twiss	64—67.
30. F. Browne	65—68.
31. A. Browne	65—68.
32. J. H. van Haersma de With	65—69.

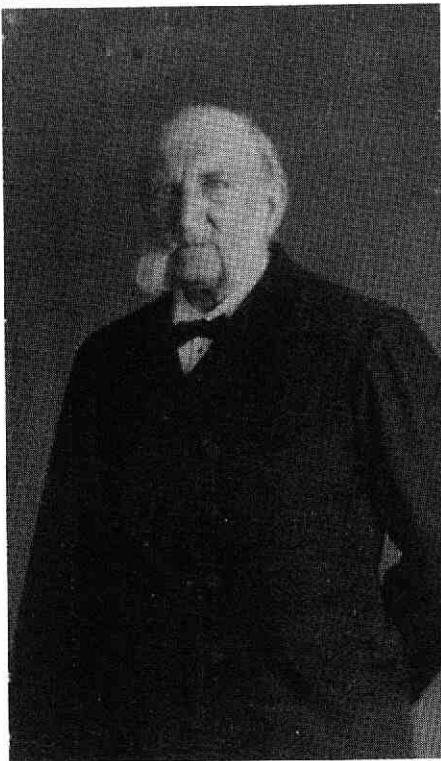
	Jaar van komst en vertrek.
33. J. van der Vliet	1865—68.
34. L. Cézard	65—67.
35. G. J. van der Vliet	65—70.
36. O. van der Stael van Piershil	65—70.
37. A. van der Stael van Piershil	65—69.
38. W. G. van de Poll	65—72.
39. P. van de Wall Repelaer	65—72.
40. D. Gevers	66—74.
41. J. van Zuylen van Nyevelt	66—71.
42. W. van Hoorn	67—72.
43. W. Gerken	67—71.
44. V. M. van Tuyl	68—75.
45. L. A. G. Gevers	68—76.
46. J. van Wassenaer	68—72.
47. W. van Bylandt	68—71.
48. D. van Bylandt	68—72.
49. L. Freeman	68—73.
50. W. Freeman	68—73.
51. C. van Tuyll	68—70.
52. H. Gevers	69—76.
53. A. C. Labouchère	69—73.
54. E. Labouchère	69—74.
55. R. Snouckaert van Schauburgh	69—74.
56. Ch. Snouckaert van Schauburgh	69—74.
57. T. Schuurman	70—72.
58. A. Birch Reynardson	70—72.
59. H. Labouchère	70—71.
60. E. Freeman	70—73.
61. P. Mulier	70—73.
62. Abel Labouchère	70—76.
63. F. van Beusekom	70—72.
64. J. Teding van Berkhout	70—74.
65. R. van Hardenbroek van Bergambacht	71—77.
66. G. van Hardenbroek van Lockhorst	71—75.
67. J. van Hardenbroek van Lockhorst	71—74.
68. H. Beels	71—75.
69. Paul Repelaer	71—77.
70. M. Pauw van Wieldrecht	72—78.
71. C. C. Vis	72—74.
72. W. Donald	72—74.
73. G. van Heeckeren van Wassenaer	72—75.
74. R. van Heeckeren van Wassenaer	72—76.
75. H. Seelig	73—75.
76. Ch. Roosmale Nepveu	73—76.
77. A. H. Coles	73—74.
78. J. M. Clarke	73— ?.
79. L. de Lettre Biccard	73—77.
80. O. J. Schreuders	73—82.

	Jaar van komst en vertrek.
81. W. van Beresteyn	1874—75.
82. J. van Beresteyn	74—74.
83. F. Pahud de Mortanges	74—75.
84. G. van Wieringhen Borski	74—76.
85. M. van Sytzama	74—80.
86. H. Six van Vromade	74—77.
87. A. Beels	74—76.
88. H. Ram	74—77.
89. J. Waller	74—77.
90. A. Boddaert	74—77.
91. J. Melvill van Carnbee	74—80.
92. H. Ameshoff	74—79.
93. J. van Bylandt van Benthorn	74—81.
94. H. Sandenbergh Matthiessen	74—77.
95. J. E. Boddaert	75—79.
96. B. Goudswaard	75—78.
97. Alex. Mc Lachlan	75—75.
98. M. van Vollenhoven	75—75.
99. Th. van Pallandt	75—82.
100. A. Brondgeest	75—79.
101. W. Mc Lachlan	75—79.
102. F. Mc Lachlan	75—80.
103. E. J. Ameshoff	75—80.
104. M. van Randwijck	75—77.
105. A. van Lawick van Pabst	76—78.
106. W. E. Rynbende	76—78.
107. A. van Lennep	76—82.
108. H. van Lennep	76—82.
109. H. Pauw	76—81.
110. L. de Casembroot	76—79.
111. Ch. Labouchère	76—81.
112. E. van Wassenaer	77—81.
113. C. Schimmelpenninck	77—80.
114. J. den Tex Bondt	77—78.
115. E. van Wassenaer	77—83.
116. H. van Leeuwen	77—79.
117. W. C. T. van der Schalk	77—83.
118. J. Suringar	77—79.
119. Fr. Perch	77—79.
120. Ch. Perch	77—78.
121. H. van Wassenaer	78—81.
122. L. Schimmelpenninck	78—80.
123. G. van Limburg Stirum	78—83.
124. E. van der Ondermeulen	78—83.
125. W. H. van Pallandt Neerijnen	78—83.
126. A. van Sminia	78—82.
127. L. Labouchère	78—83.
128. Jack Perch	78—80.

f 17 Maart
1877.

	Jaar van komst en vertrek.
129. J. Schreuders	1878—83.
130. M. van Lennep	79—83.
131. J. R. B. van Hardenbroek van Bergambacht	79—82.
132. M. Vas Visser	79—83.
133. W. J. Brantsen	79—83.
134. G. de Bruyn	79—82.
135. J. W. J. Taets van Amerongen	79—83.
136. H. M. van Gelder de Neufville	79—82.
137. H. M. Perch	79—80.
138. A. J. Labouchère	79—83.
139. B. Schreuders	80—83.
140. H. Hoffmann van Hove	80—83.
141. B. J. D. Zubli	80—82.
142. J. A. van Pallandt	80—85.
143. J. J. A. A. van Pallandt	80—83.
144. M. J. van Pallandt	80—82.
145. P. M. J. Fauchey	80—82.
146. J. W. Sminia	80—82.
147. F. J. van Pallandt van Hagen	80—84.
148. U. H. van Notten	80—83.
149. D. J. van der Vliet	81—83.
150. J. E. van der Vliet	81—83.
151. E. de Pestere	81—84.
152. W. Roosmale Nepveu	81—83.
153. P. H. Spechtgriep	81—83.
154. F. D. A. van Boetzelaer	81—84.
155. T. A. L. van Harpen Kuyper	81—83.
156. P. H. Bicker	81—85.
157. J. van der Ondermeulen	82—86.
158. Th. W. M. van Oudheusden	82—83.
159. B. Ruys	82—
160. A. S. Franssen van de Putte	82—85.
161. A. D. Franssen van de Putte	82—86.
162. E. L. R. Taets van Amerongen	82—84.
163. A. M. van Citters	82—
164. J. L. van den Berch van Heemstede	82—83.
165. Th. L. Brantsen	82—86.
166. G. Schreuders	82—83.
167. H. Steengracht van Mooyland	83—
168. J. C. A. Everwijn	83—
169. A. B. Krantz	83—84.
170. W. L. Hengeveld	83—
171. F. Dozy	83—
172. R. B. Dozy	83—
173. E. Dozy	83—
174. W. Dozy	83—
175. A. E. Hoeufft	83—
176. G. D. M. Boissevain	83—86.

	Jaar van komst en vertrek.
177. H. J. E. Boissevain	1883—86.
178. G. L. Boissevain	83—86.
179. A. S. Vorstman	84—
180. J. J. Tutein Nolthenius	84—
181. N. G. van Taack Tra Kranen	84—
182. J. A. den Bandt	85—
183. H. P. van den Ham van Heyst	85—
184. D. T. Ruys	85—
185. J. L. van den Berch van Heemstede	85—
186. K. H. M. Verwoert	86—
187. P. M. Balen	86—
188. R. H. T. D. de Favauge	86—
189. P. C. André de la Porte	86—
190. C. W. André de la Porte	86—
191. C. A. van Citters	86—
192. E. G. Smit	86—
193. J. H. Frieswijk	86—

Jan Lutgens op ca 60-jarige leeftijd. (Archief Gem. Noordwijk)

Dr R. van Luttervelt Restauratie Stichting Jaarverslag 1999

Brandspuithuisje

Zoals iedereen, die langs de Hervormde Kerk in Breukelen komt kan constateren prijkt het Brandspuithuisje daarnaast in volle glorie. De firma Den Hartog uit Nieuwer ter Aa heeft als aannemer goed werk verricht. Met zorg zijn de oude deuren gecopieerd en de nieuw gegoten bel in de oude klokkestoel op dak bekroont het nieuwe zinken roeven dak. Het randschrift van de door de stichting Gunterstein geschonken bel luidt: "INVOCO NOVUMAEVUM 1869-1999" of "Ik luid een nieuwe tijd in". Hij werd door de Fa Petit en Fritsen uit Aarle Rixtel gegoten.

Op de nok van het dak merken kenners op dat daar een verhoging langs is gekomen. Die was nodig voor ventilatie. In het oude huisje werd, anders dan nu, niet gestookt. Tegen het zink ontstaat nu condens en zonder ventilatie zou het houten dakbeschot snel verrotten.

Afb. 1. Het herbouwde brandspuithuisje te Breukelen ingericht als kunstgalerie door de heer C.J.M. Thijssen, die het wekelijks enige dagen open stelt. Foto Van Lutt.St.

De bv Artbox uit Amsterdam heeft het pandje gehuurd en op hun kosten ingericht als kunstgalerie. Eenmaal per jaar kan het huisje door de bevolking van Breukelen een week lang voor een evenement gratis gebruikt worden.

De Stichting Behoud Brandspuithuisje, gevestigd Clarenburg 9 te Breukelen, ziet voorstellen daartoe gaarne tegemoet. Zie afbeelding.

In die stichting zijn vertegenwoordigd de Historische Kring Breukelen, de Vechtplassen commissie, onze stichting en een aantal geëngageerde burgers inwoners van Breukelen.

De donaties aan dit project waardoor de verplaatsing mogelijk is geworden overtroffen alle schattingen. Van de ca f175.000,- die het project vergde, kwam f120.000,- uit Breukelen. Het VSB fonds, de Provincie Utrecht en de Provinciale Brandweer gaven elk f15.000,-, het K.F. Heinfonds f3000,- en onze stichting f3500,-. Dankzij het feit, dat de stichting BTW heft op de huur, kan de BTW op de bouwkosten teruggevorderd worden. Alles bijeen genomen een project waar Breukelen trots op kan zijn.

Uithangbord

Op de dag dat het brandspuithuisje geopend werd, 29 October 1999, onthulde burgemeester W.F.E. baron van der Feltz het gerestaureerde uithangbord van de oude bakkerij in de Brugstraat. Het hangt boven de deur van het monumentale pand van familie Van Dam. Onder de landelijke schildering met een molen en graanvelden staat de tekst:

*"De tarwe 't edelst graan dat op den akker groeit
Door s'bouwman's vlijt gekweekt door 's hemels dauw besproeid
Bak ik tot smakelijk brood, beschuit en krakelingen
Voor burgers, boer en heer en ook voor vreemdelingen".*

Restaurateur Bert Jonker uit Zwolle heeft veel moeite gedaan om het bord te redden, daar het hout al danig aangetast was. Het SNS-Reaal fonds heeft de gelden beschikbaar gesteld zodat dit in de streek unieke bord behouden kon blijven.

Viod-Welkoop terrein

Dit in Maarssen aan de Vecht gelegen terrein met oude fabrieksloodsen erop dreigde met twee moderne flatgebouwen bebouwd te worden. De na de vele protesten tegen deze plannen door de gemeente Maarssen ingestelde commissie, die tot een aanbeveling moet komen wat daar acceptabel zou zijn, heeft na een jaar van intensieve beraadslagingen een rapport aan de wethouder, de heer Garrietsen, overhandigd. De voorstellen, die architect Verborg van bureau Van Hoogevest uit Amersfoort samen met landschaps-architect J. Copijn namens de projectontwikkelaar heeft voorgesteld zijn wat de vormgeving betreft accepta-

bel. De burgerleden van de commissie vinden de architectuur met het beoogde materiaalgebruik passend in de streek. De massaliteit van de beide gebouwen, waarin resp. 6 en 7 appartementen zouden komen met de garages onder de gebouwen, blijft hen echter zwaar op de maag liggen vooral dat van het grootste Noordelijke pand. De mogelijke realisatie zal met grote aandacht gevolgd worden.

Hek Grigia

Het hek voor de laan van Grigia is nog niet geplaatst vanwege de plannen voor de, inmiddels gerealiseerde, rotonde daar vlak bij. De verwachting is dat het project in 2000 zijn beslag krijgt.

Sluishuis Loenderveen

De stichting bezat het juridisch eigendom van het oude sluishuis van de Loenderveense sluis in Oud Over 88-90. Dat is nu onder voorwaarden overgedaan aan de nieuwe eigenaren.

Bestuur

De heer J.H. Stefels, penningmeester, heeft na 9 jaar bestuurslidmaatschap, het beheer over de penningen aan de heer M. Schimmelpenninck overgedragen. Het bestuur is de heer Stefels zeer erkentelijk voor de voortreffelijke wijze waarop hij de financiële kant van het werk van de stichting begeleid heeft. Het bestuur bestaat nu uit de dames N. Ledeboer, secretaris, en H. Pijzel en de heren A.J.A.M. Lisman, M. Schimmelpenninck, penningmeester, en E. Munnig Schmidt, voorzitter.

Ondanks het genoemde goede beheer is het stichtingsvermogen klein. Met meer middelen is meer te bewaren van al die zaken, die de streek zo bijzonder maken. Haalt U de 5, 6, 7, 8 of meer kruisjes en heeft U alles al dan is een inzameling ten bate van "Luttervelt" een bate voor de streek. Ons banknummer is 65.74.10.616 te Loenen. Al vast onze dank.

E. Munnig Schmidt

Februari 2000

De bibliotheek in 1999

Ook het vóórlaatste jaar van het tweede millennium onze jaartelling heeft de bibliotheek goed doorstaan.

Teneinde het bezoek van leden te stimuleren werden er in de maanden september t/m december rondleidingen door Huis Bijdorp en deszelfs tuin georganiseerd. Ruim 30 leden hebben van deze gelegenheid gebruik gemaakt. Dat moge slechts ongeveer 5% van het ledenbestand omvatten, de rondleidingen alle vier begunstigd door goed weer, verliepen zeer geanimeerd.

De contacten naar buiten vergen minder inventiviteit. Mede door de website op internet over de Vechtstreek: www.vechtstreek.nl blijven er spontaan telefonische verzoeken om informatie binnenkomen, in onderwerp variërend van ANWB fietstochten langs de Vecht tot verkoopadressen van prenten van buitenplaatsen.

Voor leden en nietleden geldt nog steeds dat de donderdag gereserveerd blijft voor bezoek aan de bibliotheek (overigens wèl na telefonische afspraak: tel. 0294-23 46 53).

De Catalogus van de Bibliotheek, bijgewerkt tot en met januari 1999, is nog steeds verkrijgbaar voor f7,50 en het Register op de Jaarboekjes (bijgewerkt tot en met 1997) voor f5,00.

Wellicht ten overvloed: er is nog steeds vraag naar oude jaarboekjes, met name van nieuwe leden van het genootschap. Laat het ons alstublieft weten als u uw oude jaarboekjes wilt opruimen.

Ook in 1999 werd er weer een aantal boeken aan het bibliotheekbestand toegevoegd. Enkele titels treft u hieronder aan met een korte beschrijving.

ALGEMEEN

Tuinelementen

Aardse Paradijzen 2 – De tuin in de Nederlandse kunst, 1770 tot 2000. Uitg. Frans Halsmuseum & Rijksmuseum Twenthe, Haarlem & Enschede, 1999, door Dr. Erik de Jong, Drs Marleen Dominicus-van Soest et al.

Dit boek diende als catalogus bij de in 1999 in Haarlem en Enschede gehouden gelijknamige tentoonstelling. Het is een vervolg op de catalogus *Aardse Paradijzen – De tuin in de Nederlandse kunst, 15de tot 18de eeuw* uit 1996.

De tentoonstelling 'Aardse Paradijzen 2' kreeg in 1999 in de media de beoordeling "rommelig maar onderhoudend". Hetzelfde kan van de bijbehorende catalogus gezegd worden. De vaak schitterende reproducties zijn geordend als een zelfstandig beeldverhaal met de thema's: (1) *Privé en openbaar*, (2) *Tuin en seizoenen*, (3) *Leven in de tuin*, (4) *Tuinontwerpen* en (5) *Kleur en droom*.

Dit is dezelfde indeling als op de tentoonstelling, dus hier steunen gelukkig de beelden de herinnering.

1. *Privé en openbaar*

De laatste 200 jaar is er sprake van 'democratisering' van de tuin. De indeling van deze eerste afdeling spreekt dan ook voor zich: de buitenplaats, villapark en villatuin, tuin in stad en dorp, openbaar groen, tuinen voor het volk.

2. *Tuin en seizoenen*

Van oudsher werden de seizoenen in verband gebracht met de leeftijd van de mens. Onder het hoofd *Mens en natuur* treffen we hier fraaie en vaak ook ontroerende afbeeldingen aan. Vertederend is de subafdeling *Kind en tuin* met de platen van Rie Cramer uit 1949.

3. *Leven in de tuin*

Blikvanger is hier het meer dan twee meter brede impressionistische schilderij van Kees Maks *Zomernamiddag* (1910).

4. *Tuinontwerpen*

In deze betrekkelijk kleine afdeling wordt een aantal tuinontwerpen getoond, o.a. van bekende tuinarchitecten als Leonard A. Springer (1855-1940), Hugo A.C. Poortman (1858-1953) en de onlangs overleden Mien Ruys. Vaak heel mooie ontwerpen, maar of hier sprake is van 'De tuin in de Nederlandse kunst' is de vraag.

5. *Kleur en droom*

Hier geldt het omgekeerde. Bij de hier getoonde aardse paradijzen komt zelfs de kunst nog vóór de tuin: ze treffen allereerst als kunstwerk. Geen wonder dat we hier de tuinschilderijen van Van Gogh aantreffen (o.a. *De tuin van Daubigny* uit 1890) en het favoriete schilderij van De Jong en Dominicus: *De tuin*, 1893 van Jacobus van Looy, dat ook de omslag van de catalogus siert. Onvoorstelbaar dat deze overweldigende zee van Oostindische kers Van Looy's kleine tuin in de Amsterdamse Pijp weergeeft. Het schilderij suggereert een ruimte als van de klapprozenvelden van de Franse impressionist Monet.

Tot zover de afdeling catalogus. Maar net zoals de catalogus *Aardse Paradijzen 1* heeft ook dit boekwerk meer te bieden, even moeilijk toegankelijk overigens als in *Aardse Paradijzen 1*, omdat de informatie ook hier verstopt is tussen de reproducties van kunstwerken, maar daar op de betreffende bladzijde geen direct verband mee houdt. (Zou het in zulke gevallen geen aanbeveling verdienen tekst en beeld helemaal te scheiden?)

- In een uitvoerige toelichting, *Dromen van Tuinen*, geven De Jong en Dominicus commentaar op de getoonde afbeeldingen. Niet voor niets begint *Aardse Paradijzen* in 1770: einde van de formele tuinstijl en begin van de landschapsstijl. Vanaf de 19^e eeuw wordt de tuin dan vervolgens minder elitair en voor een steeds groter publiek bereikbaar. En nu, aan het einde van de 20^e eeuw, zijn tuinen en tuinieren inmiddels uitermate populair geworden (getuige de vele tuinmagazines en tuincentra in ons land, en de vele georganiseerde tuinactiviteiten, zoals tuindagen, 'garden fairs' en tuinreizen).

Tenslotte bevat de catalogus nog 3 artikelen van andere auteurs dan de samenstellers:

- Evert van Uiter: *De voorzienigheid die een tuin waarlijk is ...*; *Tuinen en parken door de ogen van Vincent van Gogh*. Het thema van de tuin loopt als een rode draad door Van Goghs oeuvre.
- Ad Zuiderent: *Een zwerftocht door een wilde tuin*, *Tuinen in de twintigste-eeuwse Nederlandse literatuur*.
- Rob Leopold: *Een plek van afzondering en overgave*. Een tuin geeft ons de mogelijkheid ons even los te maken van de soms bedreigende werkelijkheid en ons over te geven aan de bekoring van een aards paradijs.

REGIO

Vecht en Plassengebied

Langs de Vecht. Uitg. Scriptorum, Schiedam, 1999, fotografie Herman H. van Doorn, tekst Loekie Schwartz.

Ook in 1999 is er weer een boek over de Vecht verschenen, ditmaal een fotoboek. Fotograaf Herman H. van Doorn heeft met zijn camera de Vecht gevolgd "van Utrecht tot Muiden" en prachtige opnamen gemaakt in verschillende seizoenen en op allerlei tijden van de dag, tot in de avond toe. Onder de echt Hollandse wolkenluchten weerspiegelen zich de oude huizen in het water van de rivier. Van de groene rivierlandschappen gaat een weldadige rust uit. De bij-schriften bij de foto's zijn van de hand van mevrouw Loekie Schwartz uit Maarsse, die zich excuseert dat zij hierbij veelvuldig geput heeft uit *Plaatsen aan de Vecht en de Angst* van E. Munnig Schmidt en A.J.A.M. Lisman.

De vlot geschreven inleiding is eveneens van de hand van mevrouw Schwartz. Dit verklaart waarom in deze geschiedenisvogelvlucht de schijnwerper nogal eens op Maarssen gericht is. Helaas zijn er in de tekst nogal wat foutjes en onvolkomenheden geslopen, die aanleiding geven tot het plaatsen van enkele kanttekeningen, zoals bijvoorbeeld op:

- blz. 8: graaf Floris V werd niet vermoord in het Muiderslot in 1296, maar in de buurt van Muiden
- eveneens blz. 8: hoe kan vervolgens de graaf (die immers net vermoord was) oprukken naar kasteel Cronenburg?
- blz. 10: wie had “aan het eind van de 16^e eeuw” de bevoegdheid Filips II af te zetten? In 1581 erkenden de Staten-Generaal hem niet langer als hun Heer, maar dat is iets anders!
- blz. 12: wie zijn “de calvinistische bemoeiallen uit Utrecht” door wie Joan Huydecoper en Constantijn Huygens op Goudestein niet op de vingers wens-ten gekeken te worden?
- blz. 14: *‘De Zegepraalende Vecht, ... etc.’* is uitgegeven door Andries de Leth in 1719, de gravures zijn echter van de hand van Daniël Stoopendaal
- blz. 15: die arme inwoners van Abcoude die zo hun best doen de oprukken-de stad op een afstand te houden: het Gein is een plek geworden “voor nieuwbouwwijken en torenflats”

Achter in het boek zijn Engelse vertalingen opgenomen van zowel de inleiding als de bijschriften bij de foto's, wat het boek heel geschikt maakt als geschenk aan buitenlandse vrienden en relaties.

PLAATSEN

Abcoude

Zo'n andere tijd! Een beeld van Abcoude/Baambrugge 1900-1925. Uitg. Uniepers, Abcoude, 1999, door Stijnie Boerdam et al.

Dit boek met fraaie omslag dankt zijn ontstaan aan vraaggesprekken die door leden van de Werkgroep Interviews van de Historische Kring Abcoude-Baambrugge zijn gehouden met oudere dorpsbewoners.

In de periode 1900-1925 waren er nog twee gemeenten Abcoude: Abcoude/Baambrugge en de noordelijk daarvan gelegen buurgemeente Abcoude/Proostdij. Pas in 1941 zijn beide gemeenten, onder invloed van de Duitse bezetting, samengevoegd tot AbcoudeBaambrugge.

Dit boek tracht door middel van de uit interviews verkregen informatie een beeld te geven van het dagelijks leven in Abcoude/Baambrugge in het eerste

kwart van de twintigste eeuw. Wat deed men voor de kost, hoe waren de woonomstandigheden, hoe belangrijk was het geloof, en het verenigingsleven? Hoe was de verhouding tussen de plattelandsgemeente Baambrugge en het deftige 'wandelstokkendorp' Abcoude?

Interessant voor Niftarlake-leden zijn met name de passages over de heer J.G.Th. Grevenstuk, mede-oprichter en oud-bestuurslid der vereniging, voor (oud-)bewoners van Baambrugge en Abcoude is het geheel aanbevolen lectuur.

Nieuwersluis

De buitenplaats VreedenHoff aan de Vecht. Uitg. Verloren, Hilversum, 1999, door A.J.A.M. Lisman.

Deze betrekkelijk eenvoudig ogende uitgave (23 x 23,5 cm in oblongformaat) bevat niet alleen een schat aan gegevens betreffende de buitenplaats VreedenHoff, maar is ook met veel liefde voor het huis geschreven.

In 1999 was het 250 jaar geleden dat de eerste steen voor het landhuis werd gelegd door de vrouw van de bouwheer Pieter Trip en tevens precies 25 jaar geleden dat de familie A.J.-A.M. Lisman van Raay VreedenHoff verwierf. Ook vóór de tijd van de familie Trip stond er op het landgoed overigens al een indrukwekkend huis, iets dichter bij de Vecht dan het huidige huis, n.l. *'De Buitenplaats van den Hr. Andries Pels'* (zie Daniël Stoopendaal: *'De Zegepraalende Vecht, ...etc.'*, 1719).

In een helder-zakelijke stijl laat de schrijver de eeuwen de revue passeren: de verschillende families die het huis bewoond hebben, de bouwkundige veranderingen, de aanleg van tuin en park met de wijzigingen in de loop der jaren, het personeel in huis en tuin, etc.

En telkens wanneer het de lezer even duizelt bij de overvloed aan gegevens stuit hij op een aardige anekdote, zoals die over het geschil tussen bouwheer Pieter Trip en zijn smid over de afrekening van het grote smeedijzeren inrijhek, of het verhaal van de twee Duitse dienstboden van mr. Göbel van Aalst (eigenaar van 1905-1927) die hun werkgever trouw bleven, doch elk, geheel tegendiens bedoeling in, een man wisten te verschalken.

Aan het eind van het boek is het de lezer duidelijk dat, zoals de schrijver al in zijn inleiding vermeldde, het aan de inzet van verschillende eigenaren te danken is geweest dat VreedenHoff in zijn totaliteit bewaard is gebleven. Inmiddels zijn huis, gronden en bijgebouwen als Rijksmonument ook voor de toekomst tegen aantasting beschermd.

Loenen aan de Vecht, maart 2000

G. Recter

Inhoud

Ereleden en bestuur	2
Ledenlijst 1999	3
Jaaroverzicht 1999	19
Mededelingen	23
Staat van baten en lasten 1999	25
Een afgewende ramp voor de Vecht en het Gein	26
Apotheose van het buiten Wallesteyn	29
Inveni!: de beelden van Boom en Bosch staan in Arnhem	39
<i>De Zegepraalende Vecht</i> voor buitenlanders	51
Het Gemeenlandshuis te Nieuwersluis bouwhistorisch onderzocht	55
Johannes Gousset (1667-1733), schout van Abcoude	65
De tekenaar J. Lutgens (1836-1919), onbekend talent uit Loenen	73
Jaarverslag van de Dr R. van Luttervelt Restauratie Stichting	82
De bibliotheek in 1999	85